HAJDÚSZOBOSZLÓ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2019.

Tisztelt Hajdúszoboszlóiak!
Tisztelt Érdeklődők és Építkezők!

Hajdúszoboszló város Településképi Arculati Kézikönyve (TAK) abból a célból készült, hogy településünk környezeti kultúrája megóvásra kerüljön, illetve a sajátos településképünk fejlesztése környezethez illő módon történhessen.

A kézikönyv építészeti szemléletformáló eszköz kíván lenni, és a településképi rendeletünk megalapozó dokumentuma. Készítését az Országgyűlés a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvénye írja elő. A törvény alapján minden magyar településnek meg kell fogalmaznia a településképi identitását, majd ezt követően a partnerek bevonásával, valamint a helyi szabályozással meg kell határoznia a településkép fejlődési irányát, a hagyományokon alapuló, de jövőképet is tartalmazó fejlesztések formáját.

A jelen arculati kézikönyv városunk bemutatásával kezdődik, történelmi kialakulását, településszerkezeti történeti fejlődésén át ismerteti az olvasót Hajdúszoboszló építési hagyományaival, majd pedig az örökségek számbavételével tárja fel az épített és természeti környezet szépségeit, értékeit. Fontos a helyi értékek megőrzése, a hagyományok tisztelete, és a jövőbeni fejlesztések ezekhez történő igazodása. A kézikönyvben megfogalmazott ajánlások ezt kívánják szolgálni, bár nem kötelező jellegűek. Nem cél a tervezői és alkotói szabadság korlátozása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, az azokhoz való igazodás és illeszkedés sokszínű formája lehet az, mely a jelen korban is új építészeti értékekkel gazdagíthatja településünk folyamatosan változó arculatát, anélkül, hogy nagy kontrasztokat eredményezne. Kérem, fogadják szeretettel ezt a kézikönyvet, ismerjék meg belőle helyi értékeinket, merítsenek belőle ötleteket, hogy mind a helyi lakosoknak, mind pedig az ide látogató vendégeknek sajátos és egységes településképet mutathassunk.

Dr. Sóvágó László

polgármester

HAJDÚSZOBOSZLÓ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2019.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 4

2. Hajdúszoboszló bemutatása 6

3. Örökségünk 18
a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek

4. Településképi szempontból meghatározó és egyéb területek Hajdúszoboszlón 33
eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jelllemzők és a településkarakter bemutatásával

4.1. Városközponti településrész vegyes karakterrel
4.2. Városközponti településrész telepszerű beépítéssel
4.3. Kisvárosias és egyéb lakóterületi településrészek
4.4. Kertvárosias, falusias lakóterületi településrészek
4.5. Üdülőházas, kertvárosias lakóterületi településrészek
4.6. Idegenforgalmi, sport és rekreációs területek
4.7. Zártkerti és egyéb kertes területek
4.8. Ipari, gazdasági területek
4.9. Beépítésre nem szánt területek, beékelődő hétvégiházas és egyéb területekkel

5. Ajánlások 52
a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások településrészenként:
Telepítés
Terepalakítás
Magasság
Tetőhajlásszög
Tetőforma
Színek
Erkélyek, tornácok
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés, anyaghasználat
Részletek
Műszaki berendezések, táblák elhelyezése
Kerítések
Kertek
közterületek településképi útmutatója:
Utcák
Közterek, közparkok, közkertek

6. Jó példák – épületek, építészeti részletek 149
épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

7. Jó példák – sajátos építményfajták 161
sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

1

BEVEZETÉS

> ***„Az életnek értelmet csak a szolgálat adhat, mellyel az emberek ügye felé fordulunk.”***
>
> ***Márai Sándor***

Márai Sándor nemes gondolatai valószínűleg az élet számos területén értelmezhetők és jelen esetben is megállják a helyüket.
A néhány éve meghirdetett új Nemzeti Építészeti Politika megalkotói számos ponton tűztek ki új célokat, várhatóan egész életünket befolyásoló feladatokat, melyek egyike a minden magyar településen elkészítendő Településképi Arculati Kézikönyv.
A tényeges munkában számos szakember mellett a helyi önkormányzat vezetői, a lakosság, a civil és gazdasági, gazdálkodó szervezetek képviselői is részt vettek.
Ahhoz, hogy ez a nagy formátumú, közös gondolkodás elvezessen a remélt eredményhez, a helyi viszonyokat értő, azok megismerésében és a helyiek véleményén, gondolkodásmódján, tervein, jövőképén alapuló, hasznosítható és hasznosuló végeredményig, több hónapos együtt végzett munkára volt szükség. Számba kellett venni a település meglévő régi és új értékeit, át kellett beszélni szűk körben, vagy népesebb fórumokon a tapasztalatokat, a jelen és a jövő céljait. Mindebből merítve, sokrétű támogatás, külső, szakmai vélemény és az anyag folyamatos fejlesztése mellett jöhetett létre az a minden jövendőbeli felújítást, átalakítást, új építést tervezőnek szánt Településképi Arculati Kézikönyv (rövidítve: TAK), mely nélkül a következő években már el sem képzelhető építési szándék megvalósítása.

A TAK a „hely szellemének” megismerésén, az itt érvényes kontextusok vizsgálatán alapul és készítői a lakhatási és munkakörülmények biztosítása mellett az élhetőségnek, a változó energetikai, éghajlat változási követelményeknek való minél magasabb szintű megfelelést is szem előtt tartották. Előbbieken túl általános kulcsszónak tekintendő az illeszkedés, ami esetenként „arányosan” értelmezhető és a településszerkezet, az általános utcaképi megjelenés, a részletek vonatkozásában egyaránt elvárható, ugyanakkor nem kíván gátja lenni a kortárs építészet jelenlétének, megvalósulásának.

A megszületett gondolatok természetesen nem örök érvényűek, azok az idő múlásával folyamatos odafigyelésre, felülvizsgálatra szorulnak, amit akár évente célszerű megtenni.

Ezen az úton juthatunk el a múltból táplálkozó, a jelenben gondolkodó és a jövőt is megalapozó tudatosságig, melynek a jelen kézikönyv hasznos segítője kíván lenni. Mindezt az épület és környezete, az utcakép, az utcák, terek, az erdészeti, mezőgazdasági, természetvédelmi területek számbavételével.

A jelen bevezető immár a teljes kézikönyv megszületését és a bevezető gondolatban említett szolgálat, az emberek ügye felé fordulásunk eredményét igazolja és nyugtázza. Forgassák a jelen és a jövő Építői a Településképi Arculati Kézikönyvet, a TAK-ot haszonnal és megelégedéssel!

2

HAJDÚSZOBOSZLÓ BEMUTATÁSA

Hajdúszoboszló város Hajdú-Bihar megyében, a megyeszékhelytől, Debrecentől 21 km-re helyezkedik el. A város kedvező térszerkezeti pozícióban fekszik a megyeszékhely és a fő közlekedési útvonalak közelségének köszönhető: A 100. számú vasúti fővonalnak és a 4. számú országos főút áthalad a település területén, melynek közlekedés-földrajzi helyzetét tovább javította a 2006 végén átadott M35 autópálya, mely bár nem érinti a város területét, Ebes határánál éri el a 4. számú főutat, mely lehetőívé teszi a sztráda gyors elérését. Emellett megközelítőleg félúton fekszik két másik térségi jelentőségű város, Derecske és Balmazújváros között. A 23 862 hektár kiterjedéső Hajdúszoboszló az azonos nevő kistérség központja, amely Hajdú-Bihar megye egyik közepes kiterjedésű és közepes lakónépességű statisztikai körzete (23 873 fő 2018. január 1.-jén).

A város történelme

Szoboszló környékén három jellegzetes táj találkozik: a Hortobágy, a Hajdúhát, valamint Sárrét-Berettyó vidéke. A város földrajzi elhelyezkedése minden korszak népét vonzotta. Régészeti leletek tanulsága szerint a mai város helyén már az i.e. III. évezred közepén is léteztek állandó települések. A város mai neve egyes feltételezések szerint szláv eredetű ("Sobieslaw"). A település korai neve Pusztafalu volt. Ez a név mind a mai napig fennmaradt, hiszen most is így nevezik a Kösely-parti városrészt.
A település első írásos említése 1075-ből származik: I. Géza királyunk a mai város őse, Szoboszlóvásár királyi vámjának felét az újonnan alapítandó garamszentbenedeki (ma: Szlovákia) apátságnak adományozta, majd a Váradi Regesturm 1214-ben említi Szoboszlót, mint paptartó falut. A pápai tizedlajstormokban 1330 körül, mint falut említi.
A település a XIV. század második felében a Debreczeni család birtoka volt (Nagy Lajos király 1355-ben adományozta a területet Debreczeni Dózsának), s földesurai a későbbiekben is rendszerint azonosak voltak Debrecen birtokosaival. A város további földesurai voltak: Hunyadi János, Szilágyi Erzsébet, Corvin János, Szapolyai János, Dobó István.
A XVI. század második felében romlás és pusztulás tört Szoboszlóra. 1552-ben a törökök, 1594-ben a tatár seregek dúlták fel a vidéket, a lakosság nagyobb része elmenekült, Szoboszló teljesen elnéptelenedett.
A XVII. századi hajdútelepítés sorsfordító változást hozott a település életében. A hajdúk ("hajtók") - eredeti foglalkozásukat tekintve marhahajcsárok, illetve elbocsátott végvári katonák voltak - Habsburg zsoldban álló hadú népből lettek a Bocskai István által vezetett szabadságharc vitéz katonái.

Bocskai István erdélyi fejedelem 1606. szeptember 2-án kelt. címeres adománylevelével 700 lovashajdúnak adott otthont a krími tatárok által elpusztított Szoboszló helyén. A hat hajdúváros (Dorog, Hadház, Kálló, Nánás, Szoboszló, Vámospércs) között így Szoboszló lett a legnagyobb. A fejedelem földet és kollektív nemességet adományozott a letelepített katonáknak. A hajdúk - származásukat tekintve - valószínűleg kunok voltak. A település szláv eredetű neve ezért egészült ki a "hajdú" előtaggal. (De ilyen formájában: "Hajdúszoboszló" csak a XIX. században terjedt el.) 1610. április 1-jén Báthory Gábor már vásártartási jogot adományozott Szoboszlónak. 1623-ban pedig a Köselyre szóló használati jogot kapott. A harcias lovashajdúk nehezen tudták feladni korábbi életmódjukat, ezért sok problémájuk akadt a Szabolcs vármegyei nemességgel. A régi katonai élet öröksége megmutatkozott a település külső képén is: a hajdúk jellegzetes hadi települést alakítottak ki. A középkori templom romjának maradványait erőddé építették át, fallal, valamint mély vizesárokkal vették körül (ebbe a Kösély vizét vezették), ezen kívül a települést még élősövényből és fonott kerítésből álló, 21 méter széles, úgynevezett "hajdúpalánkkal" is megerősítették. Az erődítésen belül kialakult lakónegyedek is katonai rend szerint tagozódtak. A lakosság "tizedekre" oszlott, élükön a tizedesekkel. A megtelepedett életmód, békés termelőmunka még hosszú ideig nem vált kizárólagossá a hajdúk életében: fejedelmeink sorra hívták őket zászlóik alá hadakozni. Harcoltak Bethlen Gábor és I. Rákóczi György hadjárataiban, valamint küzdöttek II. Rákóczi György oldalán is. A II. Rákóczi György iránti hűségük azonban nem bizonyult kifizetődőnek:1660-ban táborba szálltak Szejdi Ahmed budai pasa serege ellen, erre válaszul a török seregek megrohanták a várost, felprédálták, porrá égették, a lakosság elmenekülni nem tudó részét pedig rabláncra verték, illetve lemészárolták. A török harcok emlékét őrzi a máig élő hajdú tradíció, a szilveszteri csergetés. A "Szeidi-járás" után három évig pusztán maradt a település, 1663-ban azonban feltámadt poraiból, újra megindult az élet, s hamarosan ismét a legjelentősebb hajdútelepülés lett.

A város történetében felbukkan Thököly Imre neve is, hiszen az ő kurucai kétszer is táboroztak Szoboszlón. A szoboszlói hajdúk részt vettek Buda felszabadításában, a Rákóczi-szabadságharcban, azonban már a fejedelem zászlaja alatt találjuk őket. A császári csapatok bosszúja nem sokáig késett: 1705-ben Herbeville tábornok egységei megtámadták, és részben felgyújtották a települést. A hadiadók súlyos teherként nehezedtek a hajdúszoboszlóiak vállára, és a nehézségeket csak tovább fokozta a települést sújtó pestisjárvány 1709-ben. Az élet azonban nem állt meg: az újjáépítés első jele volt az, hogy a törökök által 1660-ban lerombolt templomot 1711-ben újjáépítették. A települést sújtó csapások sorozata azonban nem állt meg: 1717-ben tatárok dúlták fel a határt, 1718-ban aszály, 1719-ben pedig újra a pestis pusztított. A legsúlyosabb azonban az 1739. évi pestis volt. 1825-ig tartott a Dóró-féle mozgalom, melyben a hajdúnemesek igyekeztek kiváltságaikat érvényre juttatni és a hatalmat megragadni, a mozgalmat katonai erővel leverték.

Az 1848-as szabadságharc idején a szoboszlóiak hősiesen küzdöttek, mint Bocskai-huszárok, a város pedig élelemmel és takarmánnyal segítette a honvéd seregeket. A bukás után az oroszok sarcolták meg a települést.

XVIII. században lassanként kezdett fejlődni az ipar is a városban. 1831-ben a kézműiparosok céhet alapítottak, melyben ácsok, malmosok, asztalosok, kerékgyártók, lakatosok, kovácsok, szűcsök tömörültek.

Az 1867-es kiegyezést követően Szoboszlón is megkezdődött az építés időszaka. Az iparosok céheiket ipartestületekké alakították, s a testületek száma folyamatosan emelkedett. Létrejöttek az első jelentősebb ipari üzemek (gőzmalom, ecetgyár, téglaégető), s a növekvő pénzforgalom lebonyolítására pedig több helyi pénzintézet alakult.

1876-ban megszűnt a Hajdúkerület, és létrejött a Hajdú vármegye, de a város ezután is rendezett tanácsú, önálló választókerület maradt. Az utolsó hajdúnak, Oláh Jakab helyét foglalta el az első polgármester, Czeglédy Lajos. A település lakosságszáma a XIX. század végén már elérte a 16000 főt, de még ekkor is jellegzetes mezőgazdasági arculattal bírt. Az I. világháború kirobbanása nyomán új fordulatot vettek az események, a súlyos gondok és a gyász időszaka következett. A háborúban 1051 hajdúszoboszlói halt meg. Az ezt követő román megszállás is óriási károkat okozott a városban.

Gyógyfürdő története

Hajdúszoboszló életében döntő változást hozott az első nagy világégés után hazánkban meginduló szénhidrogén-kutatási program. A geológusok előzetes kutatásai után 1924 nyarán Dr. Pávai Vajna Ferenc kitűzte az első fúrás helyét a város Bánomkert elnevezésű részén (a mai 4. számú főúttól északra). Alig egy év múlva az erőfeszítéseket siker koronázta: 1925. október 26-án 1091 méter mélyről nagy erővel tört fel a nagy fűtőértékű földgáz, magával hozva egy nem kevésbé értékes természeti kincset, a 73 °C -os hévizet. A csodatévő meleg víz híre gyorsan terjedt, s 1926 tavaszán már sok környékbeli is felkereste Hajdúszoboszlót. Erre már a város vezetői is felfigyeltek s még ugyanebben az évben elvégeztették a hévíz vegyelemzését. A vizsgálat kimutatta, hogy a víz mintegy 20 ásványi anyagot tartalmaz oldott formában, több mint 5000 milligram/liter mennyiségben, s hőfokánál, ásványianyag-összetételénél fogva, illetve a gyakorlati tapasztalatok alapján gyógyvíznek minősíthető. Az első időkben a gyógyvizet hordós szekerekkel szállították a megrendelők házához. A kezdeti szerény lehetőségeknek megfelelően először úgynevezett fövenyfürdőt létesítettek, amely 1927. július 26-án nyitotta meg kapuit az első gyógyulni vágyó fürdőzők előtt. Ezután nem sokkal, a növekvő vendégszám még az év őszén kijelöltek 20 hektárnyi területet a felépítendő gyógyfürdő részére. 1928-ban elkészült az első két medence, egy a strandolóknak, egy pedig a betegeknek. Száz kabint és 600 férőhelyes öltözőt is építettek; a látogatottság folyamatosan nőtt. Később újabb mélyfúrást végeztek, melynek során immár 2032 méter mélyre hatoltak le, s a második kutat 1931-ben tárták fel; ez percenként 1200 liter 78 0C-os hévizet adott. Még ebben az évben újabb medencét is építettek. 1935-be elkezdődött a gyógyintézeti rész kiépítése, rendelővel, inhalatóriummal, és két fedett termálmedencével. 1937-ben épült meg a hullámmedence, s ekkortájt engedélyezték a gyógy- és ásványvíz megnevezést is. 1939-ben az elfolyó melegvizet felfogó mélyedésből csónakázótavat létesítettek, mintegy 40000 négyzetméteres vízfelülettel. 1941-ben a kádfürdő épületét, 1942-ben pedig a pezsgőfürdőt adták át rendeltetésének, és természetesen a fürdőző nagyközönségnek. A II. világháború után egészen 1960-ig nem történt fejlesztés, a fürdőt csupán a súlyfürdővel és 600 személyes vállfás öltözővel bővítették. Ebben az időszakban épült viszont a Béke gyógyüdülő, s ekkor nyilvánították a város üdülőnegyedét és a fürdőt országos gyógyhellyé.

1960 után viszont szinte nagyságrendi változás történt: jelentősen bővült a fürdő területe, az Országos Vízügyi Hivatal, a megyei tanács és a városi tanács több mint 100.000.000 forintos hozzájárulásával a fürdőt teljesen felújították, tovább bővítették, s így lett hazánk máig legnagyobb gyógyfürdője. A fürdő 1992-ben új uszodával bővült, 1996-ban megnyitotta kapuit a fürdő gyógyszanatóriuma a Hotel Thermál Terápia. 1998 karácsonyán elkészült az új, modern termálfürdő-épület. 2000-ben Magyarországon elsőként létesült vizi szórakoztató központ, az Aquapark. 2001-2002 ben, több új fejlesztés történt, melynek során teljesen megújult a strand, bővült az Aquapark, új medencék épültek. 2008-ban indult el Hajdúszoboszló történetének legnagyobb turisztikai beruházása, az Aqua-Palace fedett élményfürdő kivitelezése, melyet 2010-ben adtak át.

Gyógyfürdő hatása a település gazdaságára

A város gazdaságára jelentős hatással van az élénk turizmus. A településen szinte az összes szolgáltatás a gyógyturizmushoz kötődik. A szálláshely szolgáltatás számottevő szálloda fejlesztéseket generált és ugyancsak folyamatos a panziók és a motelek mellett a családi ház jellegű vendégházak fejlesztése, építése is.
A kereskedelem a lakossági igények kielégítésén túl főleg a településre érkező vendégek ellátására specializálódott. Nagyszámban fordulnak elő a turistákat kiszolgálni hivatott kereskedelmi, vendéglátó, szolgáltató helyek, melyeknek a településkép formáló hatása jelentős.
Hajdúszoboszlónak saját ásványvize és palackozója is van, a Pávai Vajna ásványvíz, mely a gyógyvíz feltárójáról és "atyjáról" kapta nevét. Az ásványvíz mára a település egyik fontos termékévé vált, mellyel Hajdúszoboszlót azonosítják.

Árusító pavilonok a Mátyás király sétányon

A településszerkezet történeti kialakulása

Hajdúszoboszló az egykoron erre járt Tisza elhagyott medrei és a Kösely-patak, Pece ér, Kadarcs és Hortobágy folyók által öntözött területen alakultak ki. A város mai határában több falu feküdt egykoron, határaik a mai dűlőnek és régészeti kutatások alapján rekonstruálhatók. Hajdúszoboszló jelentőségét a falvak közül a rajta áthaladó sóhordó út emelte ki, nagyságrendileg azonban nem sokban különbözött tőlük. Kornyó, Köteles, Szoboszló, Korpát, Sziget és Szomajom (ma Angyalháza-puszta) a tatár- és törökdúlás, a földesúri önkényeskedések és örökös határperek következtében többször is elpusztult, majd újjászületett. Maga Szoboszló soha nem néptelenedett el egészen, településszerkezetében koraközépkorig visszavezethető folytonosságot feltételezünk, azonban nem célszerű. Szoboszló fejlődése új lendületet vett, amikor Bocskai István fejedelem Kassán, 1606. szeptember 2-án kelt oklevelében Halasi Fekete Péter kapitány és hét százados lovas hajdúnak adományozta a szoboszlói részbirtokait.

A város első ránk maradt Beck Pál-féle térképén Hajdúszoboszló egy tipikus alföldi kétbeltelkes település képét mutatja, az 1608-ban letelepített hajdúság katona-paraszt életmódja által megkövetelt sajátosságokkal: a belsőséget körülölelő vizesárok és hajdúpalánk, valamint a templom külön erődítése a városon belül az állandó védekezésre való felkészülést szolgálták, míg az ólas kertek nagy száma és csekély beépítettsége a lovas katonasággal együtt folytatható, félnomád eredetű rideg állattartás dominanciájára utal.

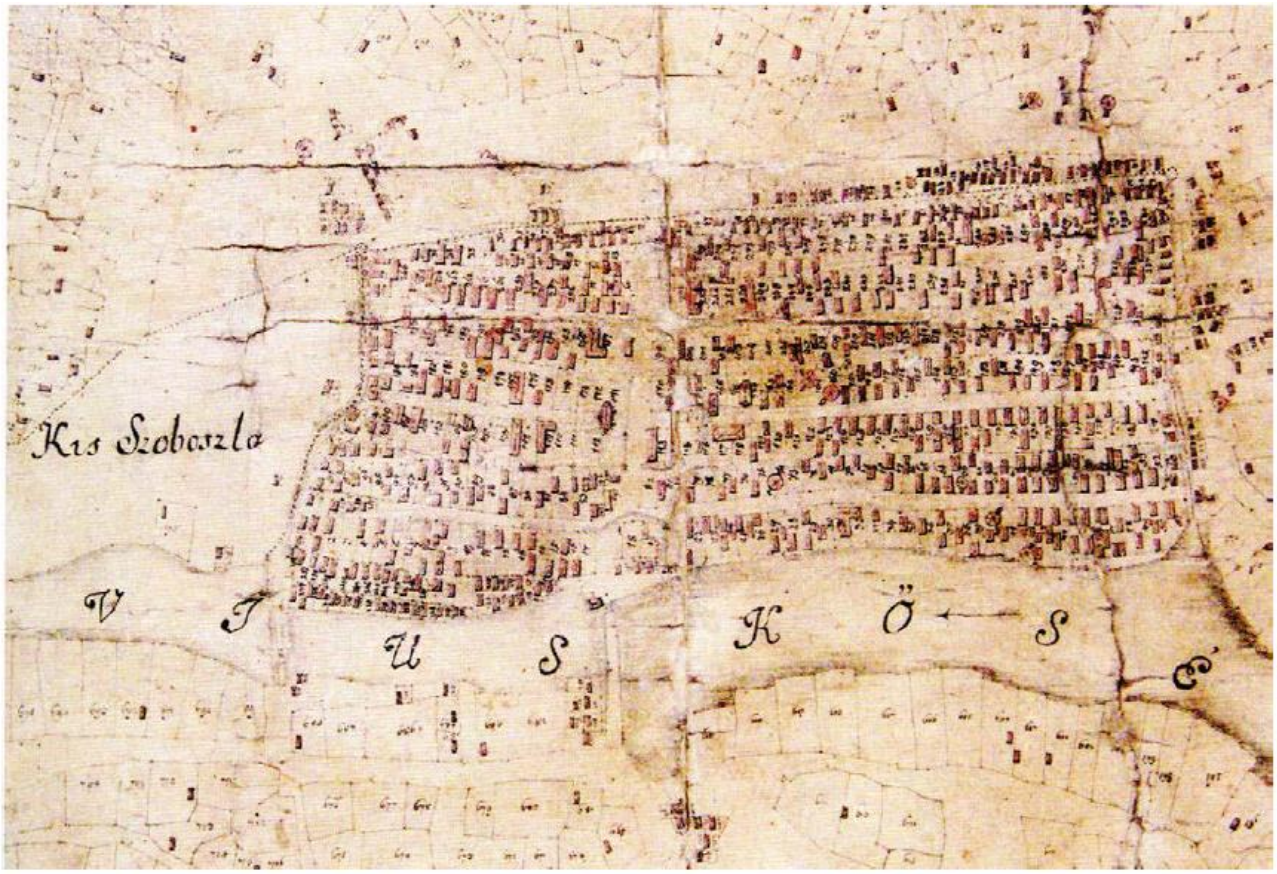

Hajdúszoboszló Beck Pál által 1973-ban készített térképének részlete

A belsőség szabályos utcahálózata tervszerű beépítésre utal, a beltelkek egyenlő nagyságúak voltak. Valószínűbb azonban, hogy a hajdúk letelepítése történt szabályos rendben, a „régi” Szoboszlótól délre: a térképen Kis-Szoboszlóként ábrázolt területre. 1783-ban Kis-Szoboszló már beépítetlen terület, itt alakult ki és a mai napig itt található a nagy területigényű vásártér.

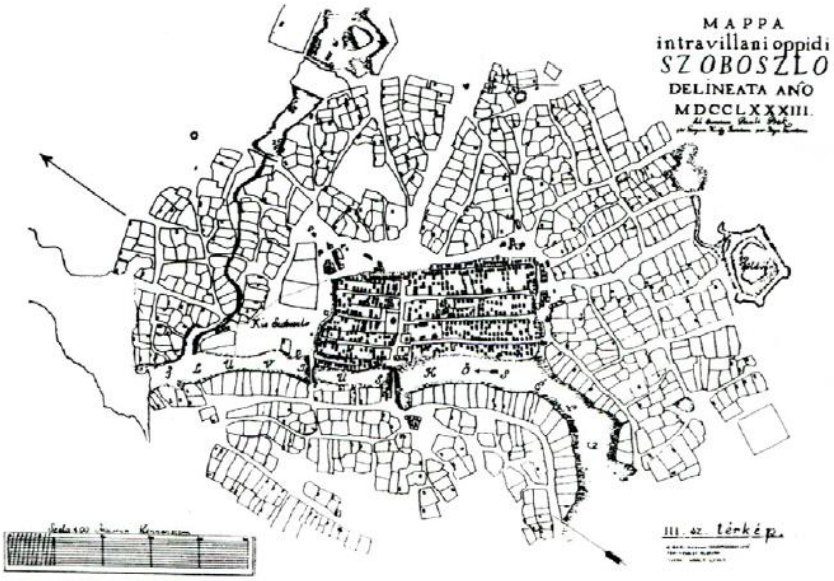

A város első ismert térképe (1783.)

Szintén ősi eredetre vezethető vissza a Kösely túlsó partján álló Pusztafalu városrész, amely egy korán elnéptelenedett Árpád-kori település neve is volt: 1783-ban még nem volt integráns része a városnak. Hajdúszoboszló belső magja rendkívül zsúfolt volt. A Kösellyel párhuzamosan három utca alakult ki. Közvetlenül a Kösely mellett húzódott a Nagy utca, majd a Középsor és a Félsor, amelyek nyilvánvalóan utcát jelentettek. A Félsor vagy Félszer feltehetően a település szélső utcáját jelölte. A város északkeleti oldalán a házak utca nélkül álltak, kerítéssel nem voltak körülvéve és a járás telekről telekre történt. Az ún. Óvárosban rendkívül zsúfoltan lakott és élt a lakosság egészen a XVII. század közepéig. Mivel az állattenyésztés a zsúfolt beltelkeken nem volt lehetséges, a lakosság is szaporodott, így a XVIII. század kezdetétől fokozatosan a külsőségekbe, a kertekbe irányult a település. Kezdetben a kertségekbe való települést a hatóság szigorúan tilalmazta, mert a külsőségekben lakók a város közterheiben nem vettek részt.

Első Katonai felmérés (1782-83)

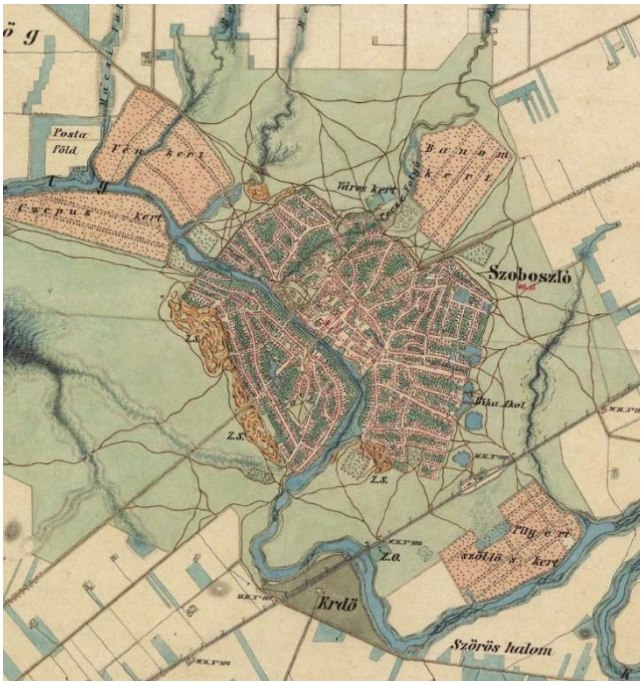

Második Katonai felmérés (1819-69)

Harmadik Katonai felmérés (1869-87)

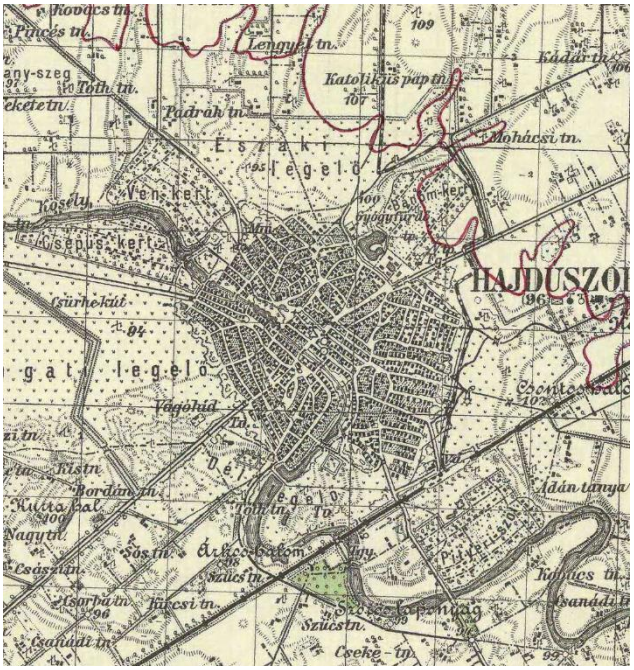

Katonai felmérés (1941)

A XIX. század mezőgazdasági fellendülése elsősorban a határművelésben hozott változást: az akkorra végleg elnéptelenedett környező falvak határát magába olvasztva a szántóterületeket terjesztették ki, és megindult a mocsarak lecsapolása. Ezzel a folyamattal párhuzamosan beindult az ólaskertek beépítése, a régi csapások, ösvények helyén a jórészt máig fennmaradt szabálytalan utcahálózat és a későbbi városrészek kialakulása, ezek neveikben máig őrzik eredetüket. A XX. század elejéig a város beépített területe sokat nőtt, inkább sűrűsödött, tagolódott. 1876- ban döntő jelentőségű közigazgatási rendezés történt. Megszüntették a Hajdúkerületet és beolvasztották Hajdú vármegyébe. A település lakosságszáma a XIX. század végén már 16000 főt tett ki, de még ekkor is jellegzetes mezőgazdasági arculattal bírt. Hajdúszoboszló életében döntő változást hozott a szénhidrogén-kutatási program. A geológusok előzetes kutatásai után 1924. nyarán dr. Pávai Vajna Ferenc az első fúrás helyét a város Bánomkert elnevezésű részén tűzte ki. Ekkor kezdődött a Bánomkert beépítése, amely keleti irányba jelentős rekreációs üdülő célú területtel bővítette a várost. A Budapest – Debrecen országút kiépítésével – amely részben belevágott a kialakult városszerkezetbe – a fürdőterület előkelő helyet foglalt el a város szerkezetében. 1935-ben elkezdődött a gyógyintézeti rész kiépítése, két évre rá pedig az elfolyó meleg vizet felfogó mélyedésből – az egykori Pece-patakon kialakult tómeder helyén – csónakázótavat létesítettek, mintegy 40.000 négyzetméteres vízfelülettel. Ebben az időszakban épült ki a város későbbi keleti terjeszkedését lehetővé tevő Hőforrás utca az egykor mocsaras terület feltöltésével, amely az egyre nagyobb forgalmú vasútállomást kötötte össze a fürdő területével. A város szerkezetét érintő legjelentősebb változások 1960 után történtek: az Országos Vízügyi Hivatal, a megyei és városi tanács több mint 100 millió forintos hozzájárulásával a fürdő területét jelentősen bővítették. Ezzel párhuzamosan megindult a szállodasor és a fürdőhöz kapcsolódó hétvégi házas terület kiépülése is. Az időszak iparfejlesztési törekvései a vasút mindkét oldalán jelentős kiterjedésű ipari területek létrehozását eredményezték. A város folyamatosan növekvő lakossága számára először a Hőforrás úton túli területen osztottak telkeket, majd a régi városközpont és a fürdő közötti területen megépült a lakótelep. A korszak településrendezési elképzeléseinek megfelelően szétrombolta a város e területének korábban kialakult szerkezetét. A korszak rendezési terveinek szabályozása következtében lassan megszűntek az eredeti úthálózat esetlegességei, szabályos utcaszélességek és többé-kevésbé szabályos telekosztás kezdett kialakulni, mely szerkezetének lényegét tekintve megőrzött ugyan valamit annak lényegéből, de elsősorban normatív módon szabályozta azt. A termálvíz korán meginduló hasznosítása a település városképére rányomta bélyegét. Kialakult az a jellegzetesség, hogy két városközpont is létezik: a régi, a mai Hősök tere környékén, és az új, középpontjában a gyógyfürdővel.

Úthálózati rendszer

Hajdúszoboszló régi településmagjára a tervezettt letelepítésből adódóan a szabályos úthálózati rendszer a jellemző. Az utak egymással párhuzamosak, melyek keskeny, hosszú tömböket fognak közre. A külső területek úthálózatát a halmazos településformából adódóan a zegzugos, szabálytalan úthálózati rendszer jellemzi, főbb elemei a lakosság és az állatállomány által leggyakrabban használt járások egykori nyomvonalát követik. Az északi és a déli településrész úthálózati rendszere között kirajzolódó különbség oka az egykori Pece-parti részek vizenyősebb voltához való igazodás: az északi rész úthálózata centrális jellegű, több szárazulati központ köré szerveződött, míg a déli részen a párhuzamos utak rendszere folytatódik, hatalmas tömböket körülzárva, melyeket árkok, zsákutcák tárnak fel. A település peremének továbbépülése logikus folytatása volt a belső területek szerkezetének, amely szerves kapcsolatban állt a település határával is. A két zóna közti határ az északi részen lényegében elmosódik. Az utcák vonalvezetése rendszerint enyhén ívelt, helyenként kisebb-nagyobb beszögellésekkel tagolt, a belső városrészben keskenyebbek, a külső részeken azonban kifelé haladva szélesednek. Az utcakép szellős, a beépítés rendszerint oldalhatáron álló, csak a központ közelében válik zártsorúvá, hézagosan zártsorúvá, ezzel párhuzamosan az utcakép is városiasabbá, rendezettebbé válik. Elsődleges hálózati elemként jelentkezik Hajdúszoboszlón a főutca (Dózsa Gy. u.-Szilfákalja u.-Debreceni u.), amely a város kevés határozott vonalvezetésű útvonalainak egyike. Másodlagos úthálózati elemként tekinthetők a már kialakult úthálózat besűrűsödéséért felelős „zugok” és az egykori patakmeder árkai. Az úthálózat ilyenfajta kialakulása a tervszerűtlen beépítés eredménye. Az elsődleges hálózatok és a besűrűsödést létrehozó másodlagos hálózatok adják a magyarázatát a látszólag szabálytalan, rendszertelennek tűnő halmazos alaprajz kialakulásának.

Telektömb szerkezet

Hajdúszoboszló tömbszerkezete a város belső, központi részein éppoly szabályosnak tekinthető, akárcsak az úthálózat. Mivel ezek szoros összefüggésben állnak egymással, nem is lehet őket külön választani. A központ legnagyobb részén a kis méretű, többé-kevésbé szabályos telekosztás a jellemző. A tömbök kétsoros mélységűek, beépítettségük szabályosnak tekinthető. A telekhasználatban ennek megfelelően nem alakulhatott ki funkcionális tagozódás a lakó- és a gzadasági épületek, esetenként műhelyek, mindig a telek nagyságának, alakjának és a szomszédos telkek beépítésének függvényében helyezkednek el, a használhatóság szempontjából legracionálisabb elrendezésben. A településmagból kifelé haladva, a történelmileg később beépüt területen is két teleksor a jellemző, de a telkek mérete sokkal nagyobb. Az egysoros mélységű tömbök az egykori patakmeder mentén rajzolódnak ki. Itt már kialakulhatott a telekfelhasználás funkcionális tagolódása: Az utca felé a lakóház néz, a lakóház után, rendszerint azzal egybeépítve következnek a gazdasági épületek és a kertrészek. A várost a peremrészeken a déli, délkeleti és részben a nyugati irányból szabályos téglalap alakú tömbök határolják, amik zárt beépítésűek, csak a külső, külterülethez csatlakozó telkek tömbjei nyitottak. A hagyományostól eltérő tömb és telekszerkezetet képvisel a fürdő és a vasút melletti ipartelepek területe. A köz-és magánterületek határa fellazul, elmosódik, a jellemzően nagy méretű épületek a tömbök belsejében, elszórtan helyezkednek el. Kisméretű, sűrűn beépített tömbök a város keleti részén, hétvégi házas beépítésű területen találhatóak.

Térformák, térstruktúra

A települések terei általában az elsődleges települési hálózatok csomópontjaiban alakulnak ki. Minden tértípusnak, térformának jellemzője azonban a térhez kapcsolódó környezeti minőség, az épített környezet, valamint a funkcionális tartalom is. Hajdúszoboszló településformája a kertes település jellemzőit hordozza magán. Az úthálózat a régi településrészeken is őrzi a zegzugos eredeti településszerkezetet. Az utcák és térformái egymással szoros kapcsolatban állnak, egymást kölcsönösen feltételezik, a város terei valójában nem választhatóak el az utcahálózattól, azok elágazásainál, néha egy-egy eltérően beépített házhely mellett alakulnak ki. A városban rendkívül kevés a „klasszikus” térszituáció. Sokkal jellemzőbbek a rendkívül széles, önmagukban is térszerű, nagy zöldfelülettel bíró utcák, melyek legszebb példája a Szilfák alja gondosan parkosított, sétányszerűen kihelyezett szakasza, mely hosszú térsorrá fűzi fel a belváros Hősök tere és a fürdő előtti tér közötti szakaszt.

Településkarakter: belső településkép

Beépítések jellemzői

Hajdúszoboszlón alapvetően 3-4 féle beépítési mód figyelhető meg.

Zártsorú, hézagosan zártsorú beépítés
Az alföldi mezővárosok polgárosodásával párhuzamosan megjelenő, hagyományossá váló beépítési forma jellemzően földszintes, a város főutcáján és főterén emeletessé váló, utcával párhuzamos gerincű beépítés. A telkekhez gazdasági funkció nem kapcsolódik, annak nyomai azonban fennmaradtak. A beépítés minősége változó, elhanyagolt és gondosan karbantartott épületek is jellemzőek.

Hézagosan zártsorú beépítésű utcakép a városközpontban

Halmazos beépítés
A sík terepen épült Hajdúszoboszló tipikus alföldi település, ami az ólas kertes településforma jellemzőit hordozza magán. Egy-egy háztartásnak két részből állt a telke, ahol a lakófunkció és a gazdasági funkció szerepköre vált ketté. A kisebb telek (lakótelek) a település belsejében, míg a másik (az ólaskertek, ahol a gazdasági épületek kaptak helyet) a peremterületeken helyezkedett el. A központi részen a beépítés ezáltal sűrű, az egységes letelepedésből adódóan azonban szabályos szerkezetűvé alakult, amit nagyrészt a telkek kis mérete jellemez. Az eredetileg tízes, tizedes rendszerben épült, később a helyzet adta lehetőségek figyelembevételével besűrűsödve épült lakóházak szórtan helyezkednek el, néhol lazán, másutt szorosabb beépüléssel. Az épületek két vagy háromosztatúak, a magyar hosszúház típusnak megfelelően, földszintesek és magas tetővel rendelkeznek. Az udvarukról hiányoznak a gazdasági épültek, az ólak, istállók, mivel azok az ólas kertekben helyezkedtek el.

Szalagtelkes fésűs beépítés

A város központjából kifelé haladva a beépítés átvált szalagtelkekre jellemző, oldalhatáron álló fésűs beépítésre. A szalagtelkes tömbök, amik már kívül esnek a település központi magján, hajdan ólaskertek voltak. Az itt kialakult nagyméretű telkeken telepedtek meg később a jobb módú, földműveléssel és állattartással foglalkozó családok. A hatvanas években és a hetvenes évek elején a négyszög alaprajzú, sátortetős építési forma volt a divatos. A 70-es évek második felétől az épülő házak egyre nagyobb alapterületűek és egyre magasabbak lettek. A 90-e években az új lakások átlagos alapterülete csökkent, általánossá váltak a jobb helykihasználású tetőtér beépítések, és megjelentek a változatosabb formájú, színes homlokzatú családi házak. A hagyományos beépítési módhoz igazodó, többlakásos társasházak is megjelentek a városban.

Előkertes, utcával párhuzamos tetőgerinccel történő tömegformálás a kertvárosi lakóterületen

Sátortetős kockaházak a Bánomkert településrészen

Telepszerű többszintes beépítés

A városon belül több részen találkozhatunk egy-egy tömbben kis- vagy nagyvárosi karaktert tükröző többszintes társasházakkal. Beépítésük szabadon álló, tervszerűen kialakított. A lakótelepek többlakásos épületeinek is több fajtáját találhatjuk meg a 10 szintes kockaházaktól a kétszintes sorházakon át a legfiatalabb magas tetős, színes homlokzatú, többszintes épületekig. Sajátos formáit képezik a fürdő és a szállodasor épületei, valamint a kisméretű üdülőházak. Külön említést érdemelnek az intézmények épületei, amik nagyobb tömegűek és a belváros közepén helyezkednek el, a Mátyás király útra szervezett többszintes kialakításúak. Szabadon álló vagy zártsorú beépítési móddal kapcsolódnak egymáshoz, vagy más épületcsoporthoz. A nyolcvanas évek közepe előtt épült középületek szinte kivétel nélkül lapos tetővel készültek, majd később áttértek a hosszú távon gazdaságosabb magas tetős megoldáshoz.

Kétszintes tömbház a Bánomkert településrészen

Kétszintes sorház a déli kertvárosban

Településkarakter: külső településkép (természeti, táji jellemzők)

A geológiai adottságokból következően felszíne csaknem teljesen sík, csak a DK-i, DNy-i területeket szakítják meg a Tisza elhagyott medrei. Az északi határban sekély mélységű, minden oldalról zárt mélyedés található, és a Hajdúszovát felé eső határrészben 5-10 m magasságú buckák és kunhalmok teszik változatossá a táj egyhangúságát. A felszín nyugat felé enyhén lejt. Természetes vízfolyásai is nyugatra folynak, s majd Hajdúszoboszlótól északra egyesülve a Hortobágy folyóba ömlenek. A táj aszálos, melynek ellensúlyozására létesült a Keleti-főcsatorna és a hozzá csatlakozó öntözőrendszer. A klimatikus viszonyoknak megfelelően az erdős sztyepp létfeltételeivel jellemzett Hajdúszoboszló térsége. Tájképileg ligetek, ártéri erdők, lápok és az ősi puszták egykori képeinek csak a nyomait találjuk meg Hajdúszoboszló határában. Ma a területe csaknem egészében kultúrhatások alatt áll, a mezőgazdasági hasznosítású terület. A szántóföldi művelés kiszorította egykori élőhelyéről az ősi növényzetet, melyek nyomai a mezsgyék és szántókat övező fasorok aljnövényzetében találhatóak. Viszonylag érintetlen terület a várost övező legelő, a Kösely-part és az Angyalházi rész.

Legelő az Angyalházi út mentén, háttérben a hotelek sziluettje

Szántóföldek mezővédő erdősávokkal a település határában

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek

Műemlék épületek

Kerek torony, lőréses várfalrésszel, Kálvin tér (hrsz.:900/2)

A ma álló épületek közül Hajdúszoboszló egyik legrégibb építménye a templomerőd. Az eddigi kutatások alapján az erődfal építését a XVI. századra teszik. Az 1590-es évek török-tatár pusztításai során a templom kiégett. A körülötte levő épületek elpusztultak. Az erre a helyre települő hajdúk 1606-ban az erődfalon belül lévő területet házastelkeknek osztották ki.
A mai református templom elődjét vette körül a négyszög alaprajzú erődítés, sarkain egy-egy sarokbástyával, kívül körbefutó vizesárokkal. Építését, mint más hajdúvárosokban is, a török elleni védekezés tette szükségessé. Az erődfalat teljes hosszában lőrések törik át. A sarokbástyában erődtörténeti kiállítás látható.

Református templom, Kálvin tér 9. (hrsz.: 901)

Hajdúszoboszló másik legrégibb építménye a református templom. Az eddigi kutatások alapján a templom és a torony építésének idejét a XV. századra teszik. Az 1590-es évek török-tatár pusztításai során a templom kiégett.
A romos templom helyreállítása 1711-17 között történt meg. Az eredetileg gótikus templom ekkor veszítette el íves formáját. Az egyhajós templom mennyezete egyenesvonalú deszkaburkolat lett. A békésebb időkben egyre növekvő lakosság számára a templom szűknek bizonyult, és a meglévő templomot később két oldalhajóval bővítették.
1814-ben a tornyot villámcsapás érte és tetőzete megrongálódott, ezért újjá kellett építeni.
Az átépítés során a templomkülső klasszicista jegyeket kapott, míg a belső bolthajtásaival, bővítéseivel tágas teret biztosított mintegy 1500 hívő számára. Többszöri felújítás után a templom ma ebben a formájában látható.
A torony 1944. október 9-én a város körül folyó harcok során ágyúgolyó-találatot kapott. A délnyugati oldal erősen megsérült, a tetőzet is megrongálódott. A rombolás helyreállítása 1945-ben megtörtént. 1999-2000-ben a templom kívül-belül megújult. Felújításra került a tetőzet, élénkebb színeket kaptak a külső falak. A templombelső megsüllyedt járófelülete rögzítve lett. Korszerű fűtéstechnika által több évtizedes gond oldódott meg. A torony és a templom a felújítást követően esti fényszórós megvilágítást is kapott.

Hajdúkapitányház (Csanády ház)
Csanády tér 8. (hrsz.:1594/2)

Lakótelep és egy hatalmas víztorony szomszédságában szerencsés túlélő az 1806-ban épült Csanády Ház az alföldi puszta legősibb, Hajdúszoboszló legidősebb népi lakóháza. A műemlék jellegű épület alatt található a Csanády pince és mellette a borozó, ahol ízes magyar borokat kóstolhat az idelátogató. Azt nem lehet tudni, hogy az 1800-as évek elején kik laktak az épületben, de az épület a hajdani csanády birtokon helyezkedik el, nevét is innen kapta. A Csanádyak, a hajdúkerület előkelőségei közé tartoztak és Bocskai István rokonai voltak, címeres oklevelet I. Lipót királytól 1690-ben kaptak.

A nádfedeles vályogfalú, klasszicista stílusban épült lakóház legszebb része a hármasívű oldaltornác, mely eredeti formájában lett felújítva, tehát úgy néz ki, mint mikor 1806-ban épült.

A Csanády Ház lakóháznak épült, az építészeti stílusa miatt viszont nagyon hasonlít a sóút mellett kiépült csárdákhoz. A szobákban századforduló Gusztáv Bekker szerkezetű falióra, fényképek, búbos kemence, 200 éves karnisok láthatóak, a kis szoba úgy néz ki, mint ahogy valamikor egy paraszti lakás nézett ki.

Gazdaház (Czeglédy-ház)

Vasvári Pál utca 40. (hrsz.:6468)

Az 1828-ban épített ház, az alföldi típusú, népi klasszicista lakóházak szép példája, a telek belseje felé elnyúló, nyeregtetős, cseréppel fedett épület áll, melyet 2009-ben újítottak fel. A ház pitvarából nyílnak a szobák, tornácáról lejárat vezet a pincébe, amely fölött a grádicsos kamra helyezkedik el. A ház történeti visszatekintése szerint az építtető, Czeglédy István nemes ember volt. A családnak nagy birtoka volt, melyen gazdálkodást folytattak. A család birtokában lévő telek a múltban nagyobb méretű volt a napjainkban láthatónál és az épületek száma is több volt. A ma látható épületet a család ünnepi alkalmak idején használta. A ház egyediségét igazolja a feketére mázolt léckerítés, az állított deszkából készített kerítés és deszkakapu, valamint az épület előtti járda, mely hortobágyi "vasas" téglából rakott. A ház udvarán egy gémes kút is van, melynek belseje téglával kirakott, mélysége 6 méter. Még ma is eredeti helyén áll és bő vizű, viszont vize nem iható.

Helyi védett épületek

Városháza régi épülete, Hősök tere 1.

A régi nádfedeles városháza helyett 1818-ban helyezték le az alapját a napjainkban is ismert hajdúszoboszlói városháza épületének, mely mai formáját az 1896-ban a honfoglalás millenniumának évében nyerte el. A városháza templom felőli részén 1935-ben egy figyelemre érdemes átalakítás történt. Az egykori strázsamesteri szoba feláldozásával itt nyitottak főbejáratot. Az átalakítást, és a díszkapu elkészítésének költségeit Stahler Dániel helybeli gazdag és előkelő személy vállalta. Az épület egésze pedig az 1970-es években majd 1998-ban kapott teljes felújítást. Ez utóbbi nyomán a homlokzat színeiben is változatosabb lett. Így szemlélhetjük ma a vízszintes tagoltságú, nyugodt hatást keltő, klasszicista elemeket mutató épületet. Az emeleten lévő 4-4 félköríves ablak közt ugyanannyi korinthoszi féloszlop helyezkedik el. Fölöttük a tető szegélyeként alacsony, hat szakaszra osztott, áttört kőkorlát húzódik.

Római katolikus templom, Bocskai utca 6.

A Hajdúszoboszló katolikus temploma, a Szent László Római katolikus templom barokk stílusban épült 1776-ban. A Római katolikus templom belsejét díszítő freskók Takács István egyházi művész munkája, mely a 30-as években készült. Az alkotás az egyházi témákat ötvözte a város életét meghatározó adottságokkal, mint a gyógyvíz megtalálása vagy a Hortobágy közelsége. A Bocskai utcában található katolikus templom eme freskókkal Hajdúszoboszló egyik egyediségének számít. A templom érdekessége, hogy II. János Pál, mint krakkói érsek is járt ebben az egyházi szentélyben.

Nelson Hotel, Hősök tere 4.

Az 1850-es években kezdődött el a Budapest-Szolnok közt meglévő vasútvonal Debrecenig történő továbbépítése. Az élénkülő utas és kereskedő forgalom arra késztette a város elöljáróit, hogy korszerű hosszú ideig szolgáló vendégfogadókat építessen. Így kezdődött el a BIKA vendéglő építése, majd megnyitása 1860-ban. Mai formáját 1871-ben nyerte el. Az új vendéglő már méreteiben is helyileg a legnagyobb épületek közé tartozott. A városháza és a református iskola után a város harmadik emeletes épülete lett. Nemcsak a nagyságában és a külsejében, de minőségében is különbözött a korábbi csapszékektől. A kora eklektikus ház architektúráját az egyszerű tömeget tagoló párkány és az ablakok keretezése adja, amely a szerény hátsó oldalhoz képest a tér felől, az emeleten jobban kidolgozott. Az épület térre néző főhomlokzatát a földszinti és az emeleti ablakok két részre tagolják. Az alsó szinten téglalap alakú, míg a felsőn ívelt és párkányozott ablakok láthatók. Az emeleti ablakokat négy egyenes vonalú oszlop is elkülöníti egymástól 2 + 6 + 2 megosztással.

Rendőrkapitányság, Rákóczi utca 4.

1900-ban épült fel a takarékpénztár szoboszlói épülete a Rákóczi úton. A takarékpénztárt 1935-ben felszámolták, az épületet ekkor kapta meg a rendőrség. Külsejében és méreteiben igen hasonlít a városházára és a Nelsonra. Egyemeletes, vízszintes tagoltságú és szerkezetű építmény ez is. 2004-ben gyönyörűen felújították, és az épületet újra fából készült kapu díszíti. Az eklektikus épület homlokzatának alsó és felső szintje karakteresen eltér egymástól. Az alsó rész zártabb, kváderezett, ablaknyílások sík tetejűek. Az osztópárkány fölött gazdagon díszített ablakok sorakoznak.

Gönczy Pál Kéttannyelvű Általános Iskola, Kálvin tér 7-8.

Az egykori fiúiskola alapjaira épült 1911-ben Bisothka István debreceni építész tervei alapján a ma is álló gimnázium épülete. Nevét Gönczy Pálról, az iskola egykori tanulójáról kapta, 1975-ben. Az épület homlokzata a földszinten kváderezett, oromzata szecessziós jegyeket hordoz. A homlokzatot közép és oldalrizalitok tagolják.

Rendelőintézet régi épülete, Szilfákalja u. 1-3.

Az egykor járási bíróságnak otthont adó középrizalitos, kétszintes épületet 1925-ben építették, ma egészségügyi szolgáltatás zajlik itt.

Lakóház, Bocskai utca 28.

A villaszerű épület szabadon álló beépítésű, földszintes polgári lakóház, utcával párhuzamos gerincű kontyolt nyeregtetővel, nagy előkerttel. Az épületet jellegzetessé teszik a nagyméretű nyílászárók, az ablakok fölötti íves motívumok és a homlokzati díszítések.

Vasútállomás, Déli sor 2.

A vasútállomás jellegzetes épülete a XIX. század eleji nagy magyarországi vasútfejlesztési programok részeként valósult meg, romantikus építészeti stílusban. Az épület kétszintes, magastetős főtömegét díszes, lépcsőzetes záródású oromfalas homlokzatok díszítik, melyhez mindkét oldalon földszintes magastetős oldaltömegek csatlakoznak. Az épület jellegzetességeként hangsúlyos, díszes attikus záródású, oszlopos-árkádos oldaltömeg, valamint az épülethez csatlakozó fedett-nyitott átjáró és peronmenti hosszirányú védőtető is kapcsolódik.

Volt Szabadság Szálló, Szilfákalja út 47.

Az épület homlokzata kváderezett. A kétszintes épület felső szintjét 3 párkányokkal határolt, háromszögletű (timpanon jellegű) falrész díszíti, amely a földszinten is megjelenik. Az épület emeleti részében jelenleg kiadó apartmanok találhatóak, a földszinti rész pedig többek között egy bankfióknak és egy kávézónak ad otthont.

GönczyPál Általános Iskola konyhája, Gönczy Pál u. 7.

Óvoda konyha, Rákóczi utca 21.

Lakóház, Bocskai utca 25.

A fenti épületek a hézagosan zártsorú beépítésű, polgári építészet példái. Az épületek előkert nélküliek, az utcával párhuzamos gerincű telepítésűek. A földszintes épületek homlokzata téglával borított, az ablakok fölött íves, illetve timpanonszerű motívumokkal.

Polgárvárosias építészet örökségei

Előkert nélküli, utcával párhuzamos tetőgerincű, zártsorú, hézagosan zártsorú beépítés. A történeti településközpontban a polgárosodást idéző beépítés, építési használat jellemző, eklektikus megjelenésű épületeken. A karakter jellemzője az előkert nélküli telepítés miatt a magasabb földszint padlóvonal, az ehhez rögzített hangsúlyos lábazat. A nagy belmagasság domináló, húzott párkány, mely a padlástér kihasználása az utca felé attika falas kiképzéssel párosul. A nyílászárók hosszított kiaalakításúak és keretezettek, a lábazat és a párkány közötti többi rész dísztégla kitöltésű.

Bajcsy-Zsilinszky u. 70.

Rákóczi u. 1.

Zrínyi Miklós u. 58.

Ady Endre u. 33.

Népi építészet örökségei

A XX. század elejének egyik jellegzetes épülettípusa az előkert nélküli vagy kis előkertes, oldaltornácos, utcára merőleges tetőgerincű lakóépület. Ezek gyakran készültek fa oromzattal, napsugár motívumos díszítéssel. Általában a falazott, oldalsó oszlopos tornácok voltak a jellemzőek. Ezek a mezőgazdasági munkákhoz kapcsolódó munkavégző helyként is szolgáltak és megteremtették a külső-belső terek közti átmenetet.

Zrínyi Miklós utca 27.

Fehér utca 10.

Vénkert sor 15.

Kossuth utca 80.

Helytörténeti emlékek

I.Világháborús emlékmű, a református templom előtt (Somogyi Sándor, 1927)

Harsányi Bálint elékmű, a református templom előtt (Seregi József, 1984)

Bocskai István lovasszobra a Nelson Hotel előtt (Marton László, 1972)

II.Világháborús emlékmű a Hősök terén (Bene Miklós, 1990)

56'-os kopjafa a Hősök terén
(Császi Ferenc, 1994)

Szent Flórián szobra a tűzoltóság épületénél
(Győrfi Lajos, 1993)

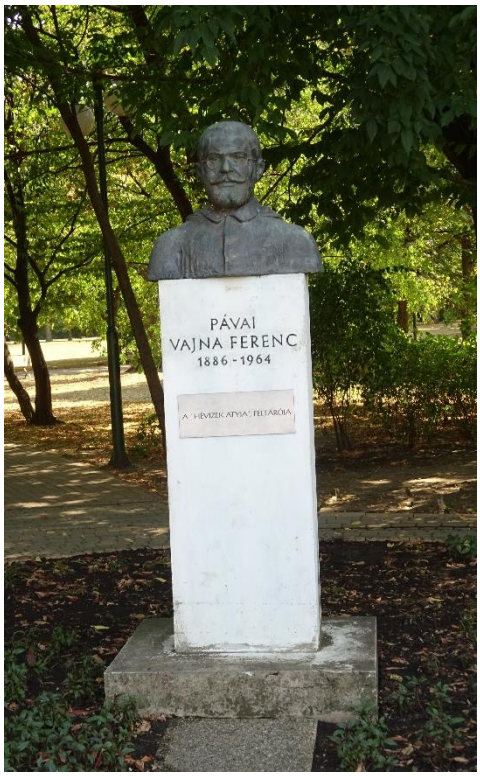

Pávai Vajna Ferenc mellszobra
(Somogyi Árpád, 1989)

Pávai Vajnának, a „Szoboszlói hévizek atyjának" mellszobra a Szent István park és a Fürdő utca sarkán található.

Harangház a strandfürdő bejáratánál

A harangház Hajdúszoboszló új épített öröksége, Oborzil Edit iparművész és Rácz Zoltán építész együttes alkotása, mely szimbóluma is egyben a városnak. A Harangház a városnak adományozott Oborzil harang-hagyaték elhelyezésére és bemutatására szolgáló építmény. A Harangház épülete a Gyógyfürdő és a város főutcája közötti parkban van elhelyezve, az építmény az építész szerint a jelképes kárpát medencét jelenti, melybe csordogál a szomszédos parkban lévő három darab festett jelfa tövéből induló négy forrás. A három jelfa a Turul legendát, a Csodaszarvas történetét és az Életfához fűződő mese és mondaköröket jeleníti meg és azokat a színezetükkel is hangsúlyozzák.

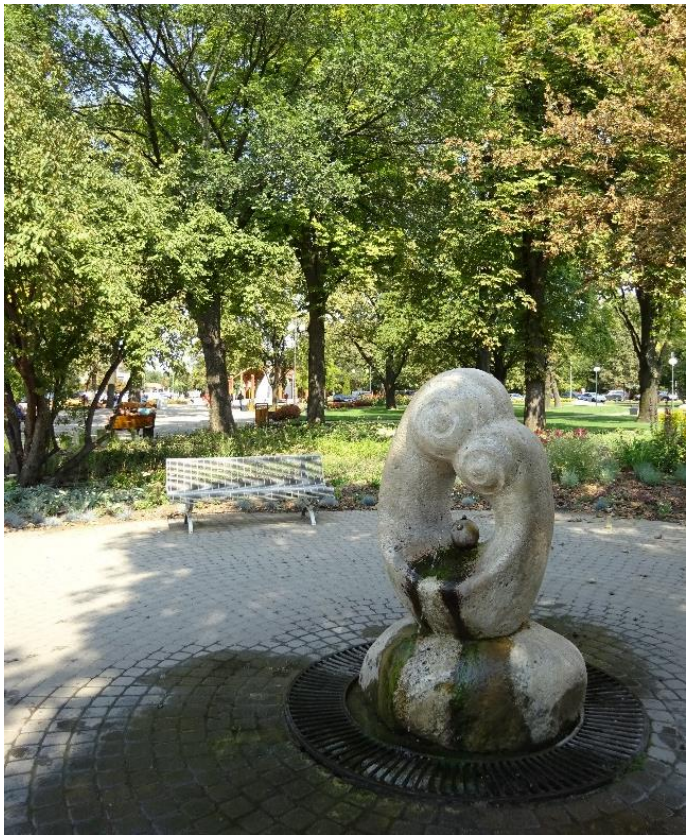

A szerelem kútja, Szent István park (Matl Péter, 1995)

Virág szimbólum, (Váradi Sándor, 1983)

Repülő halak, Kulturális Központ bejárata (Szabó László, 2000)

Turul, Szent István park (Győri László, 2000)

Lány álarccal, Kálvin tér (Gádor Magda, 1968, 2000-ben felújítva)

Zászló, Szilfákalja út (Kígyós Sándor, 1994)

Természeti értékek

Hajdúszoboszló város közigazgatási területén a következő, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési körébe eső védett területek és kategóriák találhatóak:

Országos védelem: Hajdúszoboszló közigazgatási területe részben a Hortobágyi Nemzeti Park részét képezi, illetve Hajdúszoboszló területén két fokozottan védett terület is található. A város közigazgatási területén számos kunhalom található, melyek a 1996. évi LIII. törvény hatálya alá tartoznak (Akácdűlői-halom, Aranyszegi-halom, Árok-halom, Bárány-halom I.-IV., Borsós-halom, Citra-halom, Csikér-laponyag, Delitilalmas-halom, Faluvég-laponyag, Giród-halom, Határ-halom I.-II., Hegyes-haom I.-II., Hegyeshatár-halom, Járó-halom, Jeges-halom, Keleti-halom, Kéthalom É-D, Korpád-halom, Köselysziget-halom, Kripta-halom, Kun Pál-halom, Kurta-halom, Makai tanya-halom, Nyéki-halom, Pali-halom, Pece-halom, Szik-laponyag, Szoboszlói kert-halom, Szöghatár-halom, Tekintő-halom, Zsoldos-halom). A város közigazgatási területén található a Korpádi-földvár megnevezésű földvár. Szintén a város közigazgatási területén található a Csipkés-Ős-Kösely nevű ex lege védett láp.

Hajdúszoboszló város közigazgatási területe igen fontos Érzékeny Természeti Területnek minősül, a Bihari-sík Érzékeny Természeti Terület részét képezi. Hajdúszoboszló külterületét Magas Természeti Értékű Terület érinti.

Hajdúszoboszló közigazgatási területéta Natura 2000 területek közül a (HUHN10002) Hortobágy különleges madárvédelmi terület, a (HUHN20002) Hortobágy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, és a (HUHN20069) Hajdúszoboszlói szikes gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület érintik.

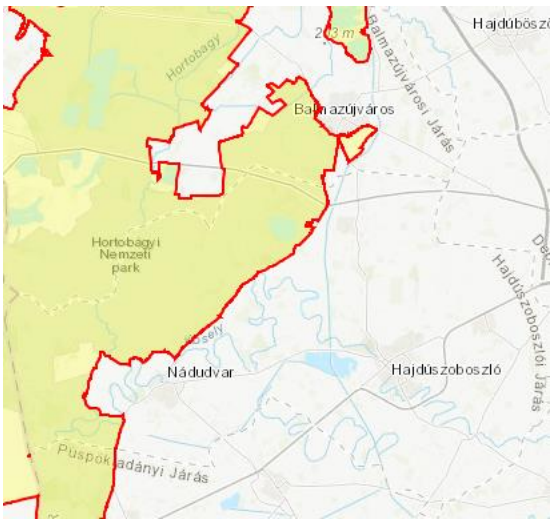

(HUHN10002) Hortobágy különleges madárvédelmi terület

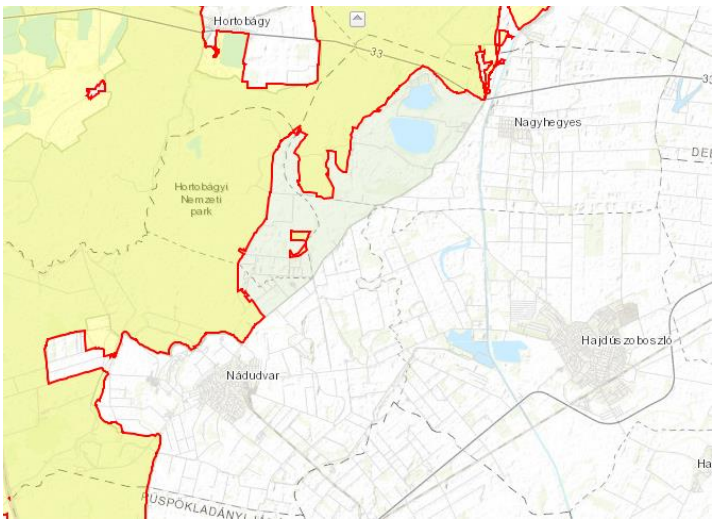

(HUHN20002) Hortobágy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

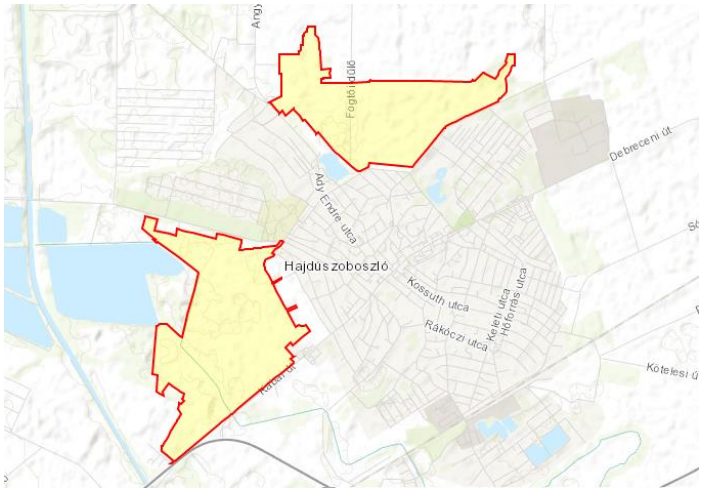

(HUHN20069) Hajdúszoboszlói szikes gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Kunhalom Hajdúszoboszló határában

Hajdúszoboszló közigazgatási területén a nemzeti ökológiai hálózat magterület, ökológiai folyosó, pufferterület övezetei találhatóak meg. Továbbá Hajdúszoboszló közigazgatási területén a Birdlife International kritériumrendszere alapján kijelölt kulcsfontosságú madár-és természetvédelmi élőhelyek (IBA) is találhatóak.

Hajdúszoboszló város közigazgatási területén a következő védett, illetve fokozottan védett növény és állatfajok fordulnak elő: gumós macskahere *(Phlomis tuberosa)*, tavaszi hérics *(Adonis vernalis)*, kerecsensólyom *(Falco cherrug)*, parlagi sas *(Aquila heliaca)*, daru *(Grus grus)*, rozsdástorkú pityer *(Anthus cervinus)*, vándorpartfutó *(Calidris melanotos)*, nagy lilik *(Anser albifrons)*, csörgő réce *(Anas crecca)*.

Hajdúszoboszló város területe a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetével átfedésben van, továbbá a város közigazgatási területét érinti a Hortobágyi Nemzeti Park - a Puszta világörökségi helyszín.

Hajdúszoboszló város közigazgatási területén található a Hajdúszoboszlói LG emlékkertje megnevezésű helyi jelentőségű természetvédelmi terület, illetve több, a kulturális örökségünk részét képző gémeskút. Hajdúszoboszló város közigazgatási területe átfedésben van az 1979-ben létesített Hortobágyi bioszféra-rezervátummal, továbbá a város közigazgatási területét érinti a Hortobágyi Ramsari Terület.

A Hortobágyi Nemzeti Park- a „Puszta” jellemző táji megjelenése

4

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉS EGYÉB TERÜLETEK HAJDÚSZOBOSZLÓN

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jelllemzők és a településkarakter bemutatásával

A 900 éves múltra visszatekintő település szerkezetében mai napig megfigyelhetőek a jellegzetes alföldi kétbeltelkes településszerkezet jegyei, annak ellenére, hogy különösen az elmúlt száz évben végbement népességnövekedés miatt a korábbi külső kertek beépültek. A város jelenlegi arculatát a XX. század második felében nyerte el. A település szerkezetében meghatározó a kétpólusú felépítés. A városközpont a középkori település belső lakóterületét foglalja magában, ezt veszi körül a külső kertségből kialakult lakóterületek gyűrűje. Hajdúszoboszló településképi arculatának vizsgálatakor kilenc eltérő karakterű településrészt határoztunk meg. A település középkori magját is magában foglaló vegyes karakterű városközpontot, melyben a polgárvárosias arculatú épületek és a telepszerű, illetve kisvárosias beépítés keverednek. A központba ékelődve elkülöníthető egy telepszerű beépítésű lakóterület. Ezt a két központi részt veszi körül a kisvárosias arculatú lakóterület, melyet a város pereme felé haladva a kertvárosias és falusias lakóterületek követnek. A városközponttól északkeletre a gyógyfürdő adottságaira építve alakult ki Hajdúszoboszló üdülőövezete, mely két további részre osztható arculatilag, a többemeletes hoteleket és szállodákat magában foglaló idegenforgalmi, rekreációs és sport területek elnevezésű településrészre, másrészt az egyszerűbb, üdülő és lakófunkciót is betöltő egy-kétszintes családi házakat és apartmanokat magában foglaló üdülőházas és kertvárosias lakóterületi településrészre. Önálló besorolást kaptak a város külterületén található zártkerti és egyéb kertes területek. A következő kategória az ipari, kereskedelmi és egyéb gazdasági tevékenységet folytató létesítményeket tömörítő ipari-gazdasági területek, melyek elhelyezkedésüket tekintve a belterületen és a külterületen is egyaránt előfordulnak. Az utolsó kategória a beépítésre nem szánt területek a beékelődő egyéb területekkel. Ebbe a kategóriába kerültek besorolásra a Keleti-főcsatorna mentén kialakult hétvégiházas üdülőterületek is.

1. Városközponti településrész vegyes karakterrel (MEGHATÁROZÓ TERÜLET)
2. Városközponti településrész telepszerű beépítéssel (MEGHATÁROZÓ TERÜLET)
3. Kisvárosias és egyéb lakóterületi településrészek (MEGHATÁROZÓ TERÜLET)
4. Kertvárosias, falusias lakóterületi településrészek
5. Üdülőházas, kertvárosias lakóterületi településrészek
6. Idegenforgalmi, sport és rekreációs területek (MEGHATÁROZÓ TERÜLET)
7. Zártkerti és egyéb kertes területek
8. Ipari, gazdasági területek
9. Beépítésre nem szánt területek

Beékelődő hétvégi házas területek

Vízfelületek

Belterületi határ

Főbb útvonalak

Vasútvonal

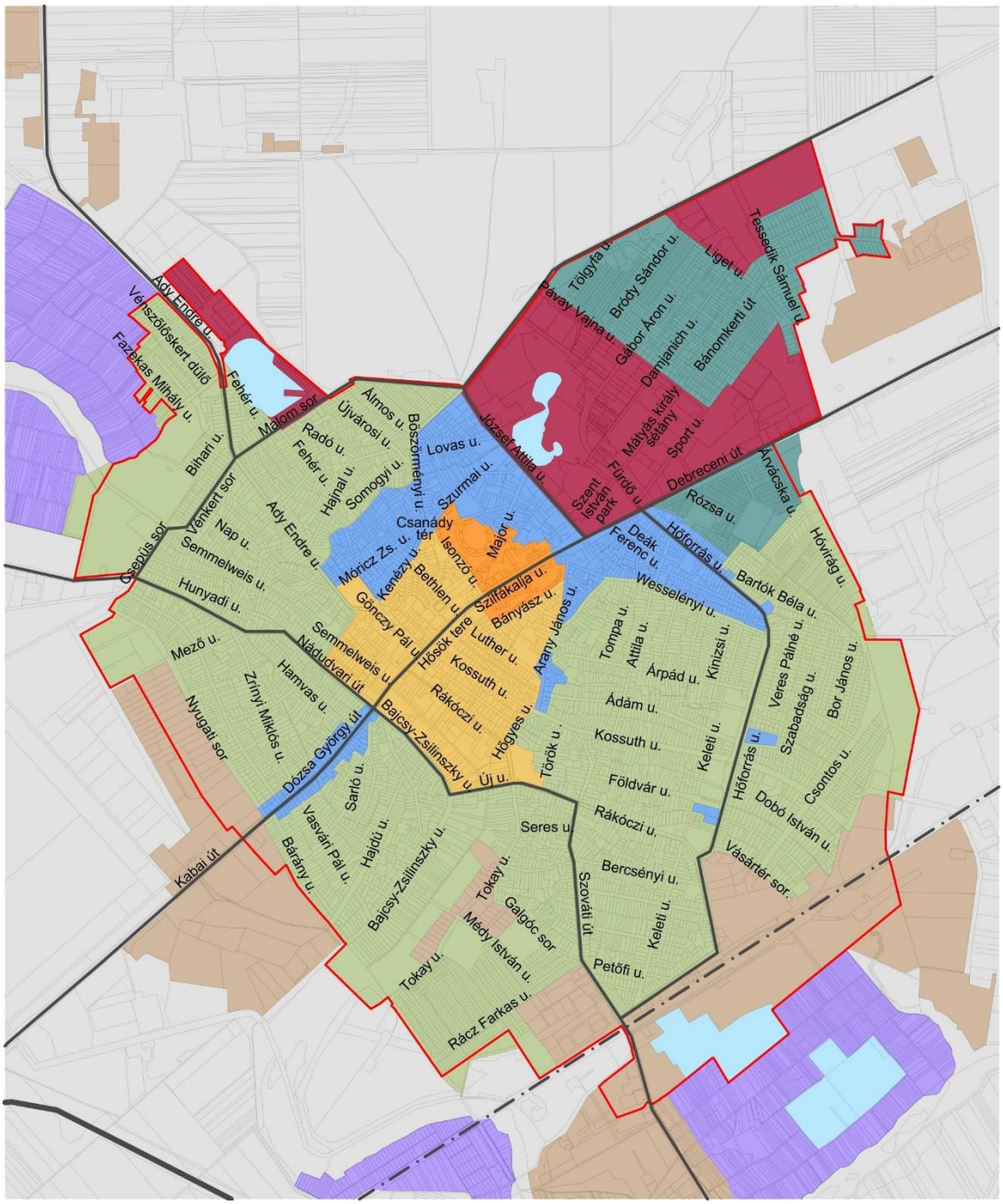

1. Városközponti településrész vegyes karakterrel (MEGHATÁROZÓ TERÜLET)
2. Városközponti településrész telepszerű beépítéssel (MEGHATÁROZÓ TERÜLET)
3. Kisvárosias és egyéb lakóterületi településrészek (MEGHATÁROZÓ TERÜLET)
4. Kertvárosias, falusias lakóterületi településrészek
5. Üdülőházas, kertvárosias lakóterületi településrészek
6. Idegenforgalmi, sport és rekreációs területek (MEGHATÁROZÓ TERÜLET)
7. Zártkerti és egyéb kertes területek
8. Ipari, gazdasági területek
9. Beépítésre nem szánt területek

Beékelődő hétvégi házas területek

Vízfelületek

Belterületi határ

Főbb útvonalak

Vasútvonal

Műemléki (MV) és helyi védett épületek (HV)

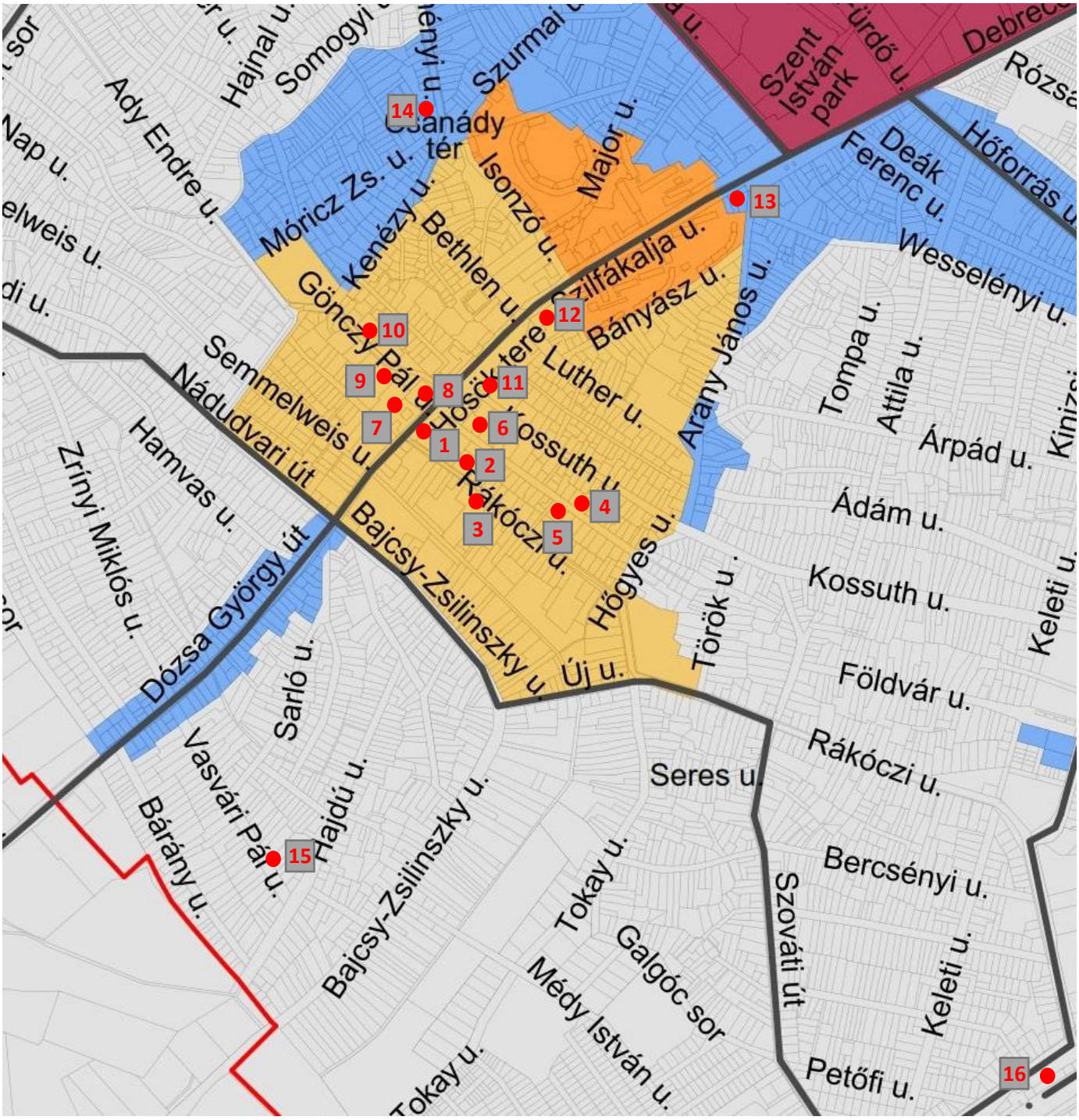

1. Városháza régi épülete (Hősök tere 1.) HV
2. Rendőrkapitányság (Rákóczi u. 4.) HV
3. Óvoda konyha (Rákóczi u. 21.) HV
4. Lakóház (Bocskai u. 28.) HV
5. Lakóház (Bocskai u. 25.) HV
6. Római katolikus templom (Bocskai u. 6.) HV
7. Erődfal és torony (Kálvin tér) MV
8. Református templom (Kálvin tér 9.) MV
9. Gönczy Pál Kéttannyelvű Általános Iskola (Kálvin tér 1-7.) HV
10. Gönczy Pál Általános Iskola konyhája (Gönczy Pál u. 7.) HV
11. Nelson Hotel (Hősök tere 4.) HV
12. Rendelőintézet régi épülete (Szilfákalja u. 1-3.) HV
13. Volt Szabadság Szálló (Szilfákalja u. 47.) HV
14. Hajdúkapitányház (Csanády tér 8.) MV
15. Gazdaház (Vasvári Pál u. 40.) MV
16. Vasútállomás (Déli sor 2.) HV

VÁROSKÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ VEGYES KARAKTERREL

A történeti településközpont a több századon át tartó településfejlődési folyamat során, az un. Óvárosban, térben állandó, ma már településszerkezeti védelem alá helyezett területen jött létre. A településrész karakterének mára kialakult jellemzőit az elmúlt száz- százötven év építkezései határozzák meg a néhány ennél is idősebb, reprezentatív funkciójú épülettel együtt. Hajdúszoboszló településképi szempontból egyik legmeghatározóbb településrésze a fő utca (Szilfákalja út), illetve főtér (Hősök tere) mentén kialakult városközpont, amelynek arculatát nem egyszerű definiálni. A városközponti területen megtalálhatóak az eklektikus középületek (Városháza, Rendelőintézet, Rendőrkapitányság, Nelson Hotel), melyek akár egy- egy telektömb beépítésével jöttek létre, és a zártsorú, hézagosan zártsorú beépítésű polgári lakóházak, a földszint+3 vagy 4 szintes tömbszerű lakóházak és a kisvárosias karaktert képviselő újszerű 2-3 szintes társasházak is. A belvárosban megfigyelhető egyfajta átépülő tendencia, mely teret ad a modern építészeti alkotásoknak is (Kulturális Központ). A településrész magában foglalja a város főbb középületeit, egyházi és oktatási intézményeit. A lakóházak jelentős része az örökség építészeti karakterét hordozza, de ezek közé beékelődve új építésű családi házak is megjelennek. A középületek és a polgári lakóházak többsége jó állapotban van, a lakótömbök homlokzati szigetelése és felújítása egyelőre még nem történt meg.

A városközpont kiemelkedő, jellegzetes épülettípusa a szakrális ill. a reprezentációs (közszolgálati) épületek kiegyensúlyozott megjelenése, melyeket térben kiegészít a burkolt ill. fásított közterek, közparkok együttese. Az emlékművek, köztéri alkotások e városrész karakterének további fontos kiegészítő elemei. A település központi magja mai kortárs épületekkel is gazdagodott. A Kulturális központ vagy a Görög katolikus templom a történeti hagyományokból építkezve hozott létre új építészeti minőséget.

A településkép városi sziluettet érintő vonatkozása is jelentős. A történeti településközpontban megjelenik egy vertikálisan kiemelkedő mag templomokkal és a környező magasabb, többszintes köz és társasházas lakóépületekkel.

A településrész központi magját jellemzi a közszolgáltatások mellett a kereskedelmi-vendéglátó funkciók jelenléte is. Ezt övezi a részben kisvárosias karaktert is hordozó zóna. A településrész központi magterületén az épületek jellemzően előkert nélkül vannak elhelyezve. A beépítettség a kisebb telkek esetén sűrű, a telkek mérete változatos, a közszolgáltató épületek telkei nagyobb méretűek. A többnyire két-három szintes főtéri épületek 7-10 méter közötti utcai homlokzat magasságúak, az utca szintjén üzletekkel, egyéb szolgáltató funkciókkal. Az épületek tömegalakítása változatos, arányosan összetett mozgalmas utcai megjelenéssel. A saroktelkek és a néhány szabadon álló épület mindkét, vagy akár több- utcai irányban kedvező megjelenést biztosítanak. A zártsorú beépítés jellemzője az ilyenkor az alföldi középvárosokra jellemző utcával párhuzamos főgerinc tetőszerkezet, melyet díszes tetőfelépítmények gazdagítanak. Jellemzője még a homlokzatok vízszintes tagolása is annak érdekében, hogy a földszinti funkciókhoz igazított kialakítás eltérjen az emeleti homlokzati jellemzőktől. Vertikális hangsúlyok is jelen vannak, de nem meghatározó mértékben. A homlokzatok díszítései kidolgozottak. Hangsúlyosak az ablak és ajtó keretezések, az erkélyek is. A városközpont helyi örökséget hordozó legkiemelkedőbb épületei az épületkarakter egyes összetevői helyi építészeti értékvédelmet érdemelnek annak érdekében, hogy megőrizhetők legyenek a jövő nemzedékének is. Ezt építészeti értéküknek megfelelő mai használattal is elő lehet segíteni. A nem védett épületeken végzett építési munkák ill. foghíjbeépítések esetén is a meglevő történeti beépítésekhez és épület karakterekhez való igazodás az elvárás. A vegyes karakterű városközponti településrészt településképi szempontból meghatározó területként javasolt kezelni.

Kereskedelmi és szolgáltató funciójú épületek a Fő utcán

Középületi és szakrális örökségek: előtérben a Városháza épülete háttérben a római katolikus templom

Kisvárosias karakter: előkert nélküli, hézagosan zártsorú beépítésű, utcával párhuzamos tetőgerincű épületek

Kortárs építészeti karakter: előtérben a Kulturális Központ, háttérben a Görög katolikus templom

Kisvárosias karakter: többszintes épületek, az emeleten lakások, a földszinten üzletek vannak kialakítva

VÁROSKÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ TELEPSZERŰ BEÉPÍTÉSSEL

A történeti településközponthoz csatlakozó, a Szilfákalja utca két oldalán elhelyezkedő területek az 1970 –80-as években épültek be az Athéni karta "napfényben fürdő város" irányelve szerint, kisebb szupertömb telepítéssel, nagyblokkos, alagútzsalus, továbbá paneles technológiával épült földszint plusz három-öt szintes sávházas, ill. földszint plusz tíz emeletes pontházas beépítéssel. Mindkét terület zöldbe ágyazott, fásított terület. Az épületek lapos tetősek, zártabb ablakos erkélyes, vagy szalag ablakos kialakításúak. A Szilfákalja utca irányú épületek jellemzője a földszinti homlokzat szolgáltató funkciókkal történő kinyitása a közterület irányába. Az emeleti szintek homlokzatának településképi kedvezőbb megjelenítését a loggiák és az erkélyek meghatározó ritmusa biztosítja. A sávházas jelleggel beépített területek Ívelő beépítése és a zöldbe ágyazottsága enyhíti a városközponti karakterhez történő szerves építészeti illeszkedés hiányából adódó településképi ellentmondásokat. További új építések, fejlesztések a településrészen nem várhatók. Alapvetően az épületek energetikai felújításával lehet számolni, mely folyamat néhány ház esetén már elkezdődött. A felújításnál az épületek egészét egyben kell megvalósítani, melynek során az épületeket humanizáló megoldásokat javasolt előnyben részesíteni mind színezésben, mind anyaghasználatban. Tehát a természetes építőanyagok (fa, fa nyílászárók) korszerű hőszigetelő rendszerek és pasztellszínek alkalmazása indokolt. A felújításoknál tekintettel kell lenni a már meglévő környezethez történő építészeti, településképi illeszkedés biztosítására, kirívó, a kézikönyv ajánlásaitól eltérő megjelenést kerülni kell.
A telepszerű beépítésű városközponti településrészt településképi szempontból meghatározó tertületként javasolt kezelni.

Nagyblokkos vegyes rendeltetésű épület a földszinten térre nyíló üzletekkel. A földszintet erőteljes horizontális, a homlokzat síkjából kinyúló sáv választja el a lakásokat tartalmazó emeleti szintektől.

A szalagablakos kialakítás az épület szerkezeti rendszeréből adódik, mely az azokat megszakító loggiák ritmusával válik építészeti karakterré.

A paneles épületek esetén az épületen belüli tömegek mozgatása és a homlokzati sík elé épített erkélyek adják az épületek karakterét.

KISVÁROSIAS ÉS EGYÉB LAKÓTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZEK

Ebbe a lehatárolásba azokat a területeket soroltuk, ahol a kisvárosias karakterű, többszintes épületek dominálnak, melyek betölthetnek üdülő vagy lakó funkciót egyaránt. A kisvárosias karakterű településrész alapvetően sűrűbb, telkenként több lakásos épületekből áll. Az építés idejével is összefüggően falazott, blokkos, majd humanizált paneles épületek ezek. Általában földszint+2-3 emeletesek, lapos és magastetősek vegyesen. A 2000-es évek elejétől sorházas beépítések jelentették a fejlődés következő állomását. A városközpontot szinte körülölelő kisvárosias településrészben a többszintes épületek mellett a földszintes vagy földszint+1 -2 szintes családi házak is vegyülnek, ez a két típusú vegyes beépítés a városközpont és a kertvárosias, falusias lakóterületek közt átmenetet képez. A városközponti kisvárosias jellegű beépítéseken túl, a kertvárosias, falusias lakóterületi településrészbe ékelődve is találunk elszórtan néhány tömbszerű megjelenésű lakóépületet, az Ádám utca és a Mikszáth Kálmán utca, valamint a Hőforrás utca, Keleti utca, Földvár utca által határolt területen.
A kisvárosias és egyéb lakóterületi településrészeket településképi szempontból meghatározó területként javasolt kezelni.

Az eltérő telepítésű, szintszámú, homlokzat és tetőkialakítású épületek határozzák meg a településrész kisvárosias karakterét.

KERTVÁROSIAS, FALUSIAS LAKÓTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZEK

A városközpontot gyűrűszerűen veszik körül a kertvárosias, falusias lakóterületek. Az egyes kertvárosias, falusias területek általános jellemzője az oldalhatáron álló beépítés, ettől eltérő, azaz szabadonálló, netán úszótelkes beépítésre csak elvétve, inkább a területekhez kapcsolódó egyéb funkciójú épületek, középületek esetében kerül sor. Általánosan elmondható, hogy a városközponthoz közeli, kedvező kapcsolatú kertvárosias zónák inkább átépülő kategóriába tartoznak, míg a kedvezőtlenebb adottságú vagy elöregedő lakosságú és korlátozott anyagi eszközökkel rendelkező területeken a megújulás korlátozott.
A Bartók Béla utca és a Hóvirág utca, valamint az ezekre merőleges átkötő utcákban (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc utca, Kodály Zoltán utca, Egressy Béni utca) sorházas beépítés jellemző.
A településrész karakterének fő meghatározó elemei a telepítés mellett a tetőszerkezet és a homlokzat kialakítása.
A településrészen a tetők kialakítása változatos, utcánként, de akár utcaszakaszonként is eltérő lehet, mely az építés idejével is összefügg. A legrégebbi épületek esetén figyelhető meg elsősorban az utcával párhuzamos nyeregtető. Ezek egyben a legelavultabbak is, átépülésükkel kell számolni. A lakóépületek átépítése az elmúlt évtizedekben folyamatos volt, és ma is ez a fő irány. Az 1900-as évek első felében épült hagyományos (vályog) szerkezetű épületeket az 1970-es évek kezdetétől sátortetős tégla falazatú lakóépületek váltották fel. Emellett egyéb típusterv szerinti lakóépületek is megvalósultak. 1980-as évek közepétől napjainkig egyedi tervezésű igényes lakóépületek jelentették az átépülési folyamat következő lépését. Az átépülés mellett felújítások (bővítések) is formálják a településképet. Jelenleg a kertvárosiasodás időszakát éli ez a két eltérő építési használatba sorolt, de hasonló települési karakterjellemzőkkel bíró településrész.
A kertvárosias részek esetén ez már eleve jellemző, míg a falusiasoknál folyamatos a telekhasználat ez irányú változása.
A falusias részeken az oldalhatáron vagy szabadon álló épület elhelyezés a jellemző, míg a kertváros esetén a sorházas kialakítás ad esetenként sűrűbb beépítést. Ekkor az utcával párhuzamos tetőgerincű kialakítás a jellemzőbb.
Az 1970 – 80- as évek típustervei alapvetően heterogénná tették a településképet. Sok manzárd, majd sátortetős ház épült ekkor az utcaképi illeszkedést figyelmen kívül hagyva. Az akkori hibás szemlélet korrigálása is mostani feladata a kézikönyvnek, ehhez ad segítséget ajánlásaival.
A kertvárosias, falusias lakóterületi településrészeket településképi szempontból egyéb besorolású területként javasolt kezelni.

A településkép egységét erősítő hasonló kertvárosi épületek. Az utcára merőleges tetőgerincű, azonos ritmusú, erkélyes, oromfalas kialakítású házak tömege, tetőhajlásszöge, pasztell homlokzati színvilága jellegzetes, melyek egymást erősítve kedvező településképi, utcaképi megjelenést eredményeznek.

Változatos megjelenésű, tetőidomú házak a lakóterületeken. A jelenlegi településkép itt kollázs szerű heterogén, de mégis barátságos, melyhez a rendezett útmenti zöldsávok is hozzájárulnak.

ÜDÜLŐHÁZAS, KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZEK

Hajdúszoboszló üdülőházas övezete elsőként a Bánomkert nevű városrészben jött létre. A Bánomkert közvetlen közelében található a Gyógyfürdő, ahol 1925-ben találtak termálvizet. Ez lendítette fel a terület benépesítését és a turizmust. Az 1940-es években lett az üdülők és a szállodák helye ez a városrész. 1941 óta építenek szállókat, apartmanokat és magánlakásokat is. A többszintes hotelek mellett megtalálhatóak a földszintes, földszint+1-2 szintes családi házak, apartmanok, panziók.
A településrészbe a Bánomkert mellett a Debreceni úttól délre kialakult üdülőházas terület tartozik. A telkek mérete és a beépítésük is változatos. Ezen a déli részen az utcák mérete keskenyebb, a telkek beépítése zsúfoltabb, mint az északi részen. A hagyományos, sátortetős üdülőházak mellett a kortárs építészet is megjelenik.
Az üdülőházas, kertvárosias lakóterületi településrészeket településképi szempontból meghatározó területként javasolt kezelni.

A kétszintes apartman épület tömegével, magasságával, tetőtér jellegű homlokzati megfogalmazásával igyekszik illeszkedni az üdülőházak építészeti kialakításához, megjelenéséhez.

A sokszor utcaszakaszokon is eltérő tető és tömegalakítások, formák heterogénné alakították a településrész megjelenését.

IDEGENFORGALMI, SPORT ÉS REKREÁCIÓS TERÜLETEK

Hajdúszoboszló fő idegenforgalmi vonzereje a fürdőkomplexum, mely a híres gyógyfürdőből, az Aquaparkból, a strandból és a 2010-ben megnyitott Aqua-Palace Élményfürdőből áll.
A városrész szerves része a Mátyás király sétány, melyen szállodasor épült, ehhez kapcsolódnak különféle stílusú és kialakítású kereskedelmi és szolgáltató létesítmények, melyek nagymértékben meghatározzák az utca képet. Néhány hotel a nagyobbak közül: Hunguest Hotel Aqua-Sol, Hotel Délibáb, Hunguest Hotel Béke, Mátyás Király Gyógy- és Wellness Hotel.
A településrész a leggazdagabb zöldfelületek tekintetében. A gyógyfürdő bejárata mellett kialakított parkban játszótér, a kemping szomszédságában pedig a fiatalok igényeit kiszolgáló skatepark (gördeszkapálya) található. A településrészben helyezték el a városi focipályát lelátóval, mellette szabadtéri kondipark is kialakításra került.
Az idegenforgalmi, sport és rekreációs területeket településképi szempontból meghatározó területként javasolt kezelni.

Mátyás király sétány kétoldali fasorral, mely takarja a hotelek látványát.

A hajdúszoboszlói strand egyik legkedveltebb része a mediterrán tengerpart, mely 6200 m^2-es vízfelületével Közép-Európa legnagyobb épített medencéje.

Az élményfürdő bejárata árusító pavilonokkal virágládákkal az előtérben.

ZÁRTKERTI ÉS EGYÉB KERTES TERÜLETEK

Zártkertek a település déli részén, az ipar területek szomszédságában, valamint a település északnyugati részén, a temető mellett helyezkednek el. A telkek mérete itt nagyobb, mint a belterületen, ez alkalmas a különböző gazdasági tevékenység folytatására, szőlő, gyümölcstermesztésre, gazdálkodásra. A településrészt az alacsony intenzitású beépítés jellemzi. Az épületek általában nagyobb előkert mélységgel telepítettek és a zöld növényzet részben takarja a legtöbbször földszintes, utcára merőleges tetőgerincű oromfalas épületeket. A településrész átépülése zajlik jelenleg, a gazdasági épületeket felváltják a kertvárosias, falusias településrészben jellemző házak. Az emberek kiköltöznek és akár életvitelszerűen élnek itteni házaikban.
A Csatornakert a vasútállomástól délre fekvő dűlők összessége. Nevét valószínűsíthetőleg a város csatornájának itteni részéről és a halastavakról kaphatta. A dűlők mentén családi házak találhatóak, azonban az infrastruktúra kiépítetlen, ugyanis sem műút, sem közvilágítás nincs a területen.
A zártkerti és egyéb kertes területeket településképi szempontból egyéb területként javasolt kezelni.

IPARI, GAZDASÁGI TERÜLETEK

A meglévő iparterületek a várost délről elkerülő vasútvonal építését követően, főleg a vasútvonal mellé települtek. A város területi terjeszkedése a területrendezési terveknek és a helyi építési szabályzatnak megfelelően az északi és keleti irányban indult meg. Az infrastruktúra kiépítésével beépítésre alkalmassá tett nyugati és délnyugati peremterületek beépülése a zöldmezős lakossági és vállalati beruházásoknak köszönhetően megkezdődött. AZ ipari területi karaktert a funkció és a technológia által meghatározott telepítés és épületforma, építészeti kialakítás jellemzi. Hajdúszoboszló belterületein elsősorban a kereskedelmi létesítmények vannak jelen, míg a külterületen az ipari létesítményei jelennek meg. A lakóterületekbe ékelődve található több nagyobb bevásárlóközpont, Aldi, Tesco, Interspar stb. A település lakóterületeitől délre, a vasúti sínpálya déli részén található a Leier Hungária Kft. hajdúszoboszlói telepe, az Öntvill-ker Kft, Hajdúszoboszlói Bútorlap szabászat, a vasút északi oldalán található a Tigáz Zrt. és a Chemostart Kft. telepe. Emellett meghatározó a település északi felén lévő mezőgazdasági profilú Hajdúszoboszlói Agrár Búzakalász Zrt., Herczeg Gabona Kft., Hajdúsági Agráripari Rt. telephelyei, a település keleti felén található Kösely Zrt.
Az ipari, gazdasági területeket településképi szempontból egyéb területként javasolt kezelni.

Hagyományos ipari, mezőgazdasági ipari karakterű épületek a telephelyeken.
Külterületen már a tájba illesztés is fontos szerepet kap.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK, BEÉKELŐDŐ HÉTVÉGIHÁZAS ÉS EGYÉB TERÜLETEKKEL

Az e területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez és közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében. A település mindössze 4,89%-a tartozik belterületbe, míg a külterület 93,94%, zártkerti besorolásba pedig 1,17% tartozik. A művelési ágak közül a szántóterületek aránya kiemelkedő (62,3%), emellett a legelő területek aránya is meghatározó (17,83%), főbb legelők a település északi és nyugati oldalán vannak. A művelés alól kivett területek is meghatározó arányban vannak jelen, 12,55%. Az északi legelőn található a település reptere, mely egyben Natura 2000 védettséggel is érintett. A külterületen a táj meghatározó elemei a település nyugati részén található halastavak, a halastavak aránya az összterület 2,09%-a, a nádas aránya 1,76%, a rét 1,1%. Az erdőterületek aránya nagyon alacsony, az összterületnek mindössze 1,79%-a, az erdők nagy része telepített akác vagy nyárfából áll, a temető melletti erdősor fő fafaja a tölgy. A gyümölcsös és a kertterületek aránya 1% alatt van.
A település beépítésre nem szánt területeibe ékelődve találunk beépített területeket és hétvégiházas üdülőövezetet is. A vízparti rekreációs terület a Keleti-főcsatorna mentén jött létre. A beépítésre nem szánt területekbe kisebb-nagyobb állattartó telepek, gazdaságok is beékelődnek.
Hajdúszoboszló beépítésre nem szánt területei a környező településekkel, azaz Nagyhegyes, Ebes, Mikepércs, Sáránd, Derecske, Hajdúszovát, Kaba, Nádudvar, Hortobágy határosak.
Külön kiemelendő a településtől néhány kilométerre található Angyalháza- puszta gyepes területe, mely kiemelkedő természeti és kulturális értéket jelentő Hortobágyi Nemzeti Park világörökségi helyszín részét képezi és természetvédelmi oltalom alatt áll. A külterület arculatát elsősorban a puszta jellemzi, néhány facsoporttal, útmenti erdősávval tarkítva. A Keleti-főcsatorna markáns elemként jelenik meg a tájban a rajta átívelő hidakkal együtt.
A beépítésre nem szánt területeket településképi szempontból egyéb területként javasolt kezelni.

A külterületi tájba simuló állattartó telep.

A helyi építési szabályzatban nem szabályozott vízparti rekreációs terület látványa a külterületi tájba ékelődik. A vízpartot szegélyező fás-erdős terület a Keleti-főcsatorna látványát szerencsésen eltakarja. Az épületek teljesen heterogén megjelenésűek mind szintszámban, mind tető kialakításban. Az építészeti rend, kedvező látvány teljes hiánya jellemzi a beépítést.

AJÁNLÁSOK- VÁROSKÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ VEGYES KARAKTERREL

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

TELEPÍTÉS

A vegyes karakterű városközponti településrészen az épületek telepítése is vegyes. A polgárvárosias lakóépületek telepítésére a zártsorú, illetve a hézagosan zártsorú épületelhelyezés jellemző, az épületek gerince az utcával párhuzamosan fut. A középületek, kisvárosias lakótömbök, szabadon állóan helyezkednek el, a beékelődő családi házak oldalhatáron állóak.

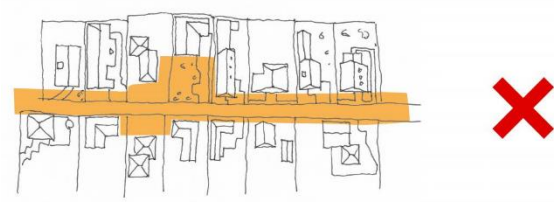

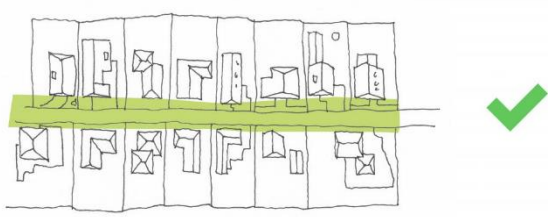

Ajánlás:

A településrész képébe leginkább a meglévőkkel azonos telepítés illeszkedik. A HÉSZ-ben meghatározott kötelező építési vonal hiányában a szomszédos épületekhez képest indokolatlanul hátrahúzott ház építése nem javasolt.

TEREPALAKÍTÁS

Hajdúszoboszló városközponti településrészén a terepadottságok nem indokolják a terepalakítást.

MAGASSÁG

Hajdúszoboszló vegyes karakterrel rendelkező városközponti településrészén az épületek magassága változatos. A polgári lakóépületek többnyire egyszintesek, a középületek és a társasházak jellemzően két vagy háromemeletesek.

Ajánlás:

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas épületek nem illeszkednek az utca képébe.
Hézagosan zártsorú telepítés esetén a fél szint eltérés (tetőtér beépítés) tetőfelépítmények nélküli tetőkialakítással még nem zavaró.

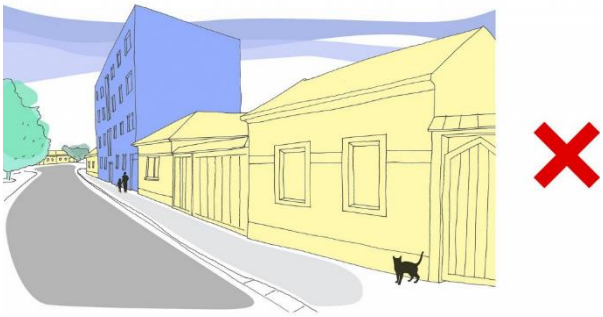

TETŐHAJLÁSSZÖG

Ajánlás:

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetük. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utca képébe.

TETŐFORMA

Ajánlás:

Az építésnél az utcában jellemző tetőforma figyelembevételével kell illeszkedni.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül sátortetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.

SZÍNEK

Hajdúszoboszló városközponti településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat.

Ajánlás:

Hajdúszoboszló városközponti övezetében a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

Tetőfedő anyagként a környezetében jellemző anyagok és színek használata javasolt.

KERÍTÉSEK

Ajánlás:

Hajdúszoboszló városközponti településrészén az áttört kerítések kívánatosak, teljesen tömör és nem átlátható megoldások kerülendők. Nem átlátható megoldás kivételesen, pl. rálátásvédelem, vagyonvédelem esetén lehet indokolt.

Javasolt megoldás: természetes határ, kerítés kialakítása növényzetből.

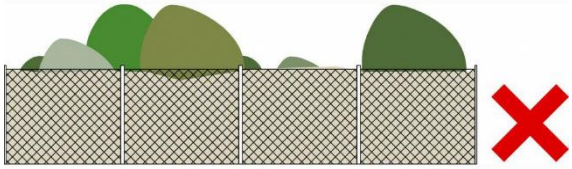

Áttört kerítések nádszövettel és egyéb módon való zárása nem megfelelő.

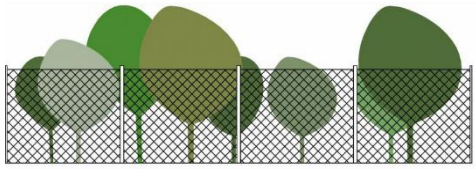

Javasolt megoldás: teljesen áttört, drótfonatos kerítés

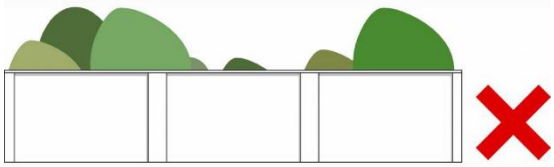

A tömör, falszerű, áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

Javasolt megoldás: Oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3 áttört résszel.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

Hajdúszoboszló városközponti településrészén a régebb építésű polgári házaknál kevésbé, a közéjük ékelődő új építésű családi házaknál, társasházaknál inkább előfordul a tornác, illetve erkély kialakítása.
A modern építészetben újra értelmezett tornác a lakóépületek mellett akár középületeinken is megjelenhet. Jó példa erre a Luther utcában található Kígyó gyógyszertár bejáratának kialakítása. Ez továbbra is véd az esőtől, a hótól, árnyékol és az akadálymentesítésben is fontos szerepe lehet. Ez alatt ugyanis fedetten lehet kialakítani az akadálymentes megközelítést biztosító rámpát.

A társasházak tartozéka elsősorban a lakásonkénti erkély, mely csak kellő méretkialakítással teszi lehetővé az udvar egyes funkcióinak pótlását.

Ajánlás:

Új tornác építésekor ügyeljünk arra, hogy a tornác kialakítása illeszkedjen az épület többi részéhez színében és anyaghasználatában egyaránt. A tornác és az erkély kialakítása meghatározza az épület arculatát, karakteres utcaképi elem, mely erősítheti a települési arculat egységesebbé tételét.

A francia erkély a tetőtéri jobb megvilágítás mellett ad lehetőséget az utcai irányú kilépésre.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

A hagyományos nyíláskialakítás a városközponti településrészen a lakóházak esetében általában kétszárnyú, jellegzetesen két vagy háromosztatú, az utcai homlokzaton szimmetrikus megjelenéssel. Jellemzőek az ablakokat keretező homlokzati díszítések, és a lábazati anyag megjelenése a parapeten.

A középületeken a funkcióhoz igazodó méretű és formájú ablakokat találhatunk. Középületeken jellemzőek a hosszú, sűrű kiosztású, keskeny ablakok, illetve a nagy üvegfelületek alkalmazása is kedvelt eleme a modern építészetnek.

Ajánlás:

Az ablakok keretezése mindig is hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Ügyeljünk arra, hogy az épület többi eleméhez illeszkedő színeket válasszunk, továbbá ugyanígy illeszkedő árnyékolót, redőnyt.

Örökség: a múlt értékeként hosszanti kialakítású, keskeny ablakok a lakó és középületeken.

Középületeinken a funkcióhoz igazodó méretű és formájú ablakok kerülnek beépítésre. A hosszanti nyílászárók modern megfogalmazásban lettek újraértelmezve.

Az ajtó/kapu általában az első pont, melyen keresztül belépünk az épületbe. Az ajtó/kapu jellegzetes kialakításával egyedi megjelenésűvé tehetjük a homlokzatot. A városközpont történeti struktúrájú településrészén találhatunk nagyon szép bejárat kialakításokat, melyeknél jellemző a fa anyaghasználat üveg betétekkel. Illeszkedik az utca történeti örökségét képviselő épületeinek homlokzati arányrendszeréhez.

Ajánlás:

A városközpont történeti részén az a jó megoldás, ha az új épület nyílászáróinak kialakítása illeszkedik az épület építészeti karakteréhez színben és anyaghasználatban egyaránt.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Egy épület homlokzatának a kialakítása a lehetőségek függvényében az építész feladata. A kialakítás módja, a választott szín és anyaghasználat mind befolyásolják és meghatározzák a kialakult vagy kialakulóban lévő utca képét.
Hajdúszoboszló vegyes karakterű városközponti településrészén számos jó példát találni a településképet előnyösen formáló homlokzatkialakításra.

Az egyes felületek eltérő színárnyalata a felületi struktúrát is kiemelve teszi illeszkedővé a homlokzatot.

Ajánlás:

Új házak építésekor és a meglevő épületek felújítása esetén is figyelembe kell venni a történeti városrész épületeinek karakterét, ahhoz illeszkedő épületet javasolt kialakítani. Nem elfogadhatóak a kirívó homlokzati színhasználatok, és az sem előnyös, ha túl sokféle anyagot használunk a homlokzat díszítésére, így az összhatás disszharmonikussá válhat. Igyekezzünk a homlokzatot úgy kialakítani, hogy a választott színek és anyagok harmonizáljanak egymással, ugyanakkor az épület a környezetével is összhangban legyen, így az utcaképbe illeszkedő lesz az épületünk, melyre büszkék lehetünk.

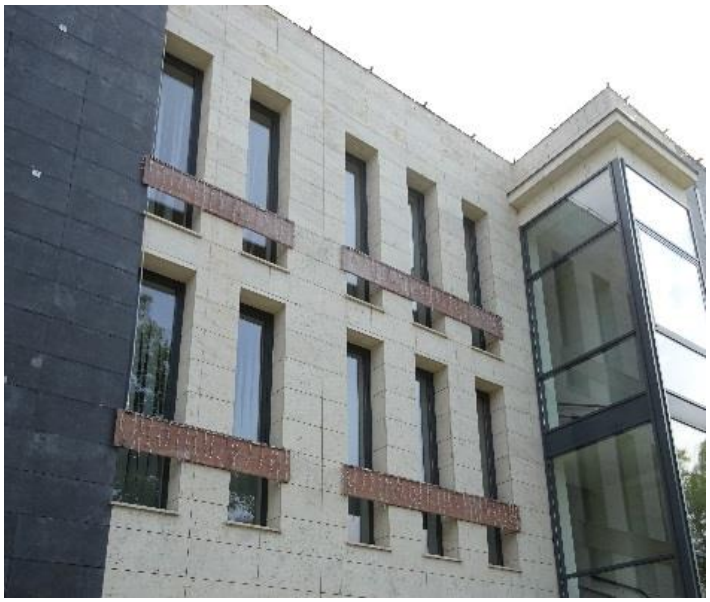

Az anyaghasználat szempontjából a természetes anyagokat részesítik előnyben: kő, tégla, vakolt felületek, fa kiegészítők. Ez követendő, jó megoldás. A mai kortárs építészeti megoldások a legmodernebb mai anyagok, homlokzatképző elemek beépítését is lehetővé teszik úgy, hogy az nem válik idegen elemmé a környezetében.

RÉSZLETEK

A részletek nagyon fontosak az összkép kialakításában, karaktert adnak egy jellegtelen épületnek, meghatározzák annak településképi megjelenését. Hajdúszoboszló történeti karakterű településrészén nagyon sok szép apró részletet találhatunk a polgárházak vonatkozásában és a műemléki jellegű épületek esetében egyaránt, emellett a városközpont kortárs épületei is számos jó építészeti részletet hordoznak. Ezek a részletek egyedivé teszik épületeinket, kitűnnek a környezetükből és sajátos hangulatot árasztanak ezáltal. A leggyakoribb építészeti részlet, amit az örökség karakterű épületeken megfigyelhetünk, az az épületek homlokzatát díszítő különféle lizénák és rizalitok sora. A díszítő elem legtöbbször valamilyen növényi ornamentikát, emberi alakot/arcot jelenít meg. Érdemes nyitott szemmel járni, és néha felfelé tekinteni, hiszen sokszor nem is vesszük észre a hétköznapi életünk során, hogy milyen szép és értékekben, részletekben gazdag környezetben élünk.

Ajánlás:

Az épület utcaképi ileeszkedésének biztosítását az épület egyes részleteinek kidolgozása is elősegítheti. Ezért az épület ornamentika, a homlokzati hirdetőfelület, egyéb műtárgy kialakítása, helye illeszkedjen az épület egészéhez.

A kortárs építészet egyik alkotása ez az árkádos üzletház, melynek homlokzatát ornamentikus kőfaragás díszít.

Feliratok, reklámok elhelyezésének jó példája a homlokzaton.

A modern építészeti karakterű Kulturális Központ egyik jellemzője a nagyméretű üvegfelületek alkalmazása, mely természetes megvilágítást biztosít a belső terekben.

MŰSZAKI BERENDEZÉSEK, TÁBLÁK ELHELYEZÉSE

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre.

Ajánlás:

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk nem frekventált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.
Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne foltszerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményfajták, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények) elhelyezésékor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.
Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk. Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

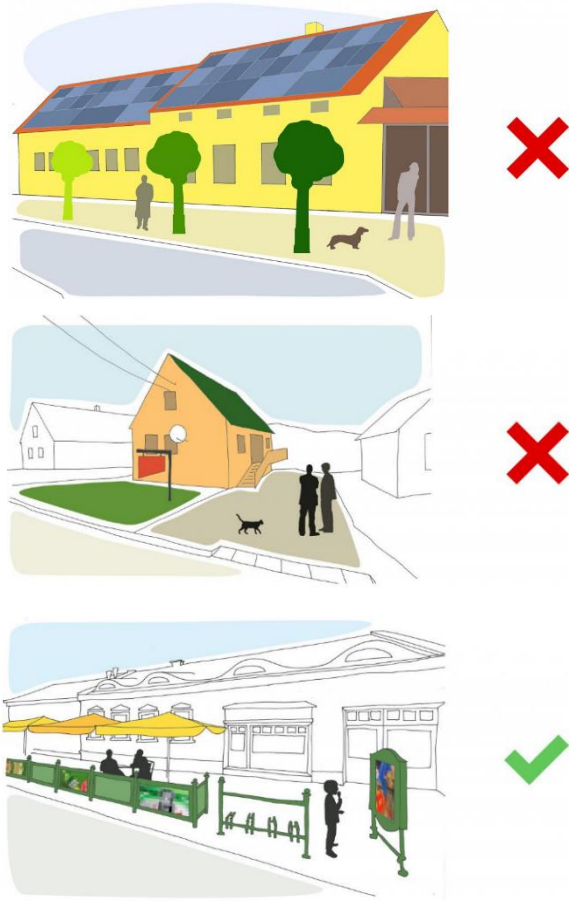

KERÍTÉSEK

Hajdúszoboszló vegyes karakterű városközponti részén a zártsorú, illetve hézagosan zártsorú beépítésű házaknál nem igazán találkozunk kerítésekkel. Ezekben az esetekben a telekre való belépés helye a kapu, mely legtöbbször két részre osztott, a kiskapu a gyalogos közlekedésre, míg a kétszárnyú nagykapu a gépjárművek behajtására szolgál. A szabadon álló épületeknél találkozunk kerítésekkel. A kapu, illetve kerítés anyaga legtöbbször kovácsolt vasból vagy fából készült, a kerítés lábazata általában az épület lábazatához illeszkedik, ennek anyaga sokféle lehet pl. terméskő vagy tégla.

Ajánlás:

A kerítés kialakításánál az épület többi részletéhez javasolt igazodni, vegyük figyelembe annak szín és anyaghasználatát egyaránt. A tömör kerítésmezők mellett alakítsunk ki áttört kapukat, így nyithatunk a külvilág felé.

Az oszlopos lábazatos, részben áttört kerítés látni engedi az épület teljességét.

KERTEK

A kert az épített környezet része, közvetlen életterünk szabadtérre kiterjesztett közege, amely akkor tölti be szerepét, ha harmonikus egységet képez az épülettel, amelyhez kapcsolódik. Törekedjünk arra a kertalakítás során, hogy az épület és a kert stílusa, hangulata harmóniában legyen egymással.

A szemlélő számára telkünk láthatóbb része az elő, illetve oldalkert lehet, amely nem csak védelmi, hanem díszítő szerepet is ellát. Díszes, gondozott előkertünkben nem csak saját magunk, hanem az arra tévedők is gyönyörködhetnek, jó benyomást kelthetünk, és nem utolsó sorban hozzájárulunk utcánk, településünk szép arculatához.

Ajánlás:

Érdemes olyan növényfajokat választani, amelynek nem csak a virágai, a levelei és a termésük is díszítő értékkel rendelkezik, így az év minden szakában lesz miben gyönyörködni. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és a meglévő környezethez illeszkedő fajokat válasszunk. Az előkertbe mutatós, gazdag színvilágú növényeket ültessünk. A fák közül leginkább a közepes méretű, laza ágállású fajokat válasszuk. Bizonyos mértékben használhatunk örökzöldeket is, de kerüljük a magasra növő fajokat, melyek kitakarják a házat és télen nem engedik be a napfényt.
Az alacsony örökzöld növényekből kialakított sövények viszont összekapcsolhatják az épületet az utcával vagy akár térhatároló fal is kialakítható belőlük. Ilyen sövény kialakítható például puszpángból (Buxus sempervirens) vagy japán kecskerágóból, illetve ennek fajtáiból (Euonymus japonicus).
A kert és az épület harmóniája ugyanolyan fontos, mint a kerítésé és az épületé. A növényzet ne takarja el túlzottan az utcaképben megjelenő épületet, hagyjuk látszani a kertet. A kerti bútorok, építmények épülettel azonos anyaghasználata, színezése, a burkolatok anyagválasztása rendezett képet mutat, összhangot teremt kertünkben.

UTCÁK

közterületek településképi útmutatója

A települések úthálózatának kialakulása általában visszavezethető a tájalakulás történetére. Az egykori természeti adottságok meghatározták a letelepedés helyét, a kialakult lakóhelyeket pedig közlekedésre alkalmas utakkal kötötték össze. Hajdúszoboszló esetében ez egy halmazos településszerkezetet eredményezett.

Egy település arculatához az utak, utcák állapota, megjelenése nagyban hozzájárul. Az út, amin keresztül a településre érkezünk meghatározza a településről alkotott véleményünket, ezért különösen fontos, hogy az utak mindig karban legyenek tartva, az út menti növényzet ápolva legyen rendszeresen.

Hajdúszoboszló vegyes karakterű városközponti településrészén az utcák egyenes vonalvezetésűek, viszonylag tágasak, a főutat aszfaltozott bicikliút kíséri. A településrészen jellemzőek az út menti fasorok, cserjesávok. Kedvelt fafajok pl. a hárs és a juhar.
A település utcái vezetik a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésre, felszíni és felszín alatti elemeinek utcaképbe illesztésére is.

A virágos zöld utcák, gondozott teresedések hozzájárulnak a szerethető, barátságos település érzéséhez.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, vezetik a tekintetet, és nem utolsó sorban zöldfelületet képeznek, melynek számos környezetjavító hatása van, mint például a zaj és egyéb légszennyező anyagok, a por szűrése és a mikroklíma javítása.

Ajánlás:

A közterületre szánt fafajok kiválasztásánál sok szempontot kell figyelembe venni, de a két fő szempont a tűrőképesség és a jó regenerálódó képesség legyen, hiszen a városi közegben élő növények között a fasorokat éri a legtöbb és a legerősebb károsító hatás (sózás, kipufogógázok, taposás, a talaj szárazsága és levegőtlenség stb.).

További fontos szempont lehet a fafajok kiválasztásánál a fa várható magassága, ami azért fontos, mert az ágakat később lehet, hogy vissza kell vágni, ha azok a felsővezetékbe érnek és előnytelenül fognak mutatni a vízszintesen lenyesett lombkoronájú fák.

Ajánlott olyan fafajtát választani, mely kevesebb idő és energiaráfordítást igényel a fenntartás során. Kerüljük a könnyen töredező fafajokat, mint a fűz és a nyár, és azokat is amelyek virágukkal, termésükkel szemetelnek (pl. japánakác, szivarfa). Manapság egyre gyakoribb népegészségügyi probléma a lakosság körében az évente akár többször is jelentkező szénanátha, ezt a szempontot is vegyük figyelembe a fafajok kiválasztásánál, ne ültessünk pollenallergiát okozó fafajokat (nyír, nyár, hársfa fajok) sűrűn lakott területekre.

Kerüljük az invazív fafajokat (nyugati ostorfa, amerikai kőris), ültessünk helyettük a már beállt zöldfelületekbe illő, a helyi környezeti adottságokhoz könnyen alkalmazkodó fajtákat. Utcafásításra ajánlott fafajok például a korai juhar és különböző fajtái (Acer platanoides 'Globosa' és 'Crimson King') gömbkőris (Fraxinus ornus 'Mecsek'), kínai díszkörte (Pyrus calleryana 'Chanticleer'), csörgőfa (Koelreuteria paniculata).

A burkolt járdák esetében válasszunk tartós, könnyen tisztítható anyagokat, színválasztásnál a semleges, környezettel harmonizáló árnyalatokat részesítsük előnyben. Az utcán kialakított előkertek is jelentős szerepet játszanak az utcakép formálásában, továbbá összekapcsolják a közterületet az épülettel. Hajdúszoboszlón is előszeretettel alakítanak ki ilyen előkerteket a lakosok, melyet nagy gonddal ápolnak.

Ezeknek az átmeneti zöldfelületeknek a tervezésekor vegyük figyelembe a kialakult környezethez való illeszkedés szabályait. Kerüljük a túl sűrű, túl nagy felületet kitakaró növénysáv kialakítását, különös tekintettel az utcák kereszteződésében és a gyalogos átkelők környezetében, ahol az utak beláthatósága az elsődleges.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

közterületek településképi útmutatója

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük különösen fontos. Rendszerint ezért a teresedések összetett tervezését szakemberek csoportja végzi.

Hajdúszoboszló vegyes karakterű városközponti településrészét kisebb-nagyobb közterek, parkok hálózzák be, melyek a fasorokkal együtt megfelelő zöldfelületet biztosítanak az itt élőknek. A városközpont legnagyobb köztere a főutcával párhuzamos, téglalap alaprajzú Hősök tere. A tér központi eleme a Nelson Hotel előtt álló lovaszobor és a mellette lévő szökőkút. Ehhez kapcsolódik a pár méterre található világháborús emlékmű és egy ivókút. A térkővel burkolt területet virágkiültetések díszítik és hangulatos kandelláberek gondoskodnak a közvilágításról.

Ajánlás:

A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.
Az utcabútorok tervezésekor előnyös az időjárásnak ellenálló anyagú bútorok választása, melyek nem igényelnek sok karbantartást a későbbiekben. Burkolatok esetén válasszunk könnyen tisztítható, kevésbé elszíneződő fajtákat.

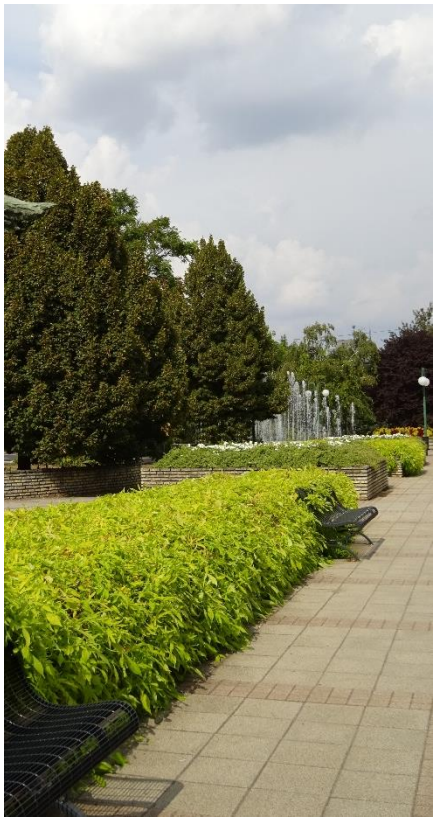

A parkok, közterek kialakításánál a klímaváltozás, a nyári hőség hatásainak enyhítésére is gondolni kell. Az árnyékos, jó hővisszaverő helyek-felületek, esőbeállók, filagóriák, szökőkutak ezt a célt szolgálják.

A városközpont zöldfelületeit különféle képzőművészeti alkotások, emlékművek, szökőkutak díszítik és teszik egyedivé.

A kortárs építészeti karakterhez igazodó sétány utcabútorokkal, közvilágítással.

AJÁNLÁSOK- VÁROSKÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ TELEPSZERŰ BEÉPÍTÉSSEL

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

TELEPÍTÉS

A telepszerű beépítésű városközponti településrészen az épületek telepítésére a zártsorú, illetve a szabadon álló tömbszerű beépítés jellemző. Egységes utcakép létrehozása egyenlő távolságra lévő épületekkel lehetséges. A túlzottan hátrahúzott épület megtöri az utca ritmusát.

Ajánlás:
A településrész képébe leginkább a meglevőkkel azonos telepítés illeszkedik, mind az utcai irányú elhelyezés, mind a telepítési távolság tekintetében, ennek megfelelően kell bővítést, új építést tervezni.

TEREPALAKÍTÁS

Hajdúszoboszló telepszerű beépítéssel rendelkező városközponti településrészén a terepadottságok nem indokolják a terepalakítást.

MAGASSÁG

Hajdúszoboszló telepszerű beépítésű városközponti településrészén az épületek nagyobb magassággal rendelkeznek, többszintesek.

Ajánlás:

Az új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévő épületeknek. A túl alacsony, illetve túl magas épületek nem illenek az utca képébe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Hajdúszoboszló telepszerű beépítésű városközponti településrészén a házak tetőhajlásszöge egységes, többnyire enyhe hajlásszögű, lapostetős vagy magastetős épületek fordulnak elő.

Ajánlás:

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetük. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utca képébe.

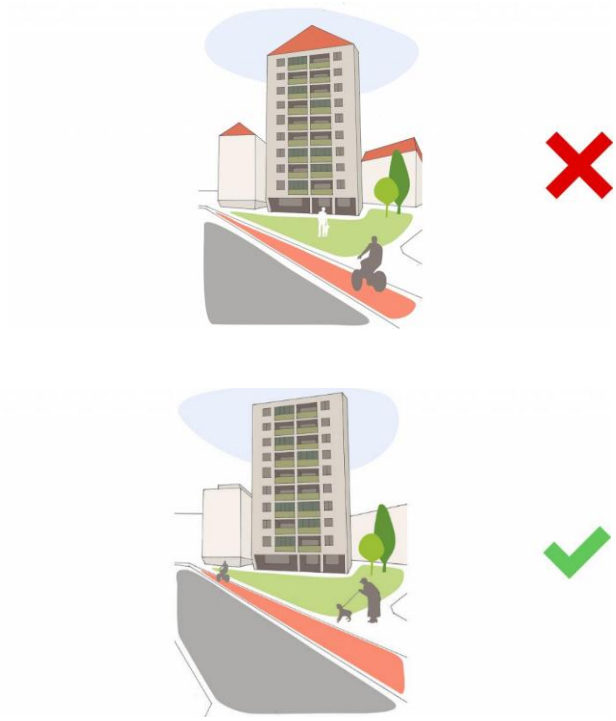

TETŐFORMA

Hajdúszoboszló telepszerű beépítéssel rendelkező városközponti településrészén az épületek tetőformája egységes, a lapostetős és magastetős tömbházak jellemzőek.

Ajánlás:

Új ház építésekor törekedni kell az azonos tetőformák kialakítására. Az eltérő tetőformájú épületek megbontják az utcakép egységességét, nem egységes településképet hoznak létre.

SZÍNEK

Hajdúszoboszló telepszerű beépítésű városközponti településrészén az épületek színvilága nem egységes, de mégis hasonló, pasztell színezésű anyaghasználat figyelhető meg. Az épületek mértékadó felújítására a mai napig nem került sor.

Ajánlás:

A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat. A visszafogott színek feldobják a tömbházak egyhangúságát. A területen található épületek felújítása esetén törekedni kell az egységes megjelenés megtartására. Egy hőtechnikai rekonstrukcióhoz kapcsolódó arculati megújulás számos lehetőséget hordoz a városközpont jövőbeni karakterének alakításában, amire javasolt egységesen kezelt színdinamikai terv készítésével felkészülni.

Javaslatok színdinamikai terv alapján felújított tömbházakra

ERKÉLYEK, TORNÁCOK, LOGGIÁK

A városközponti telepszerű épületeknél a tornácos kialakítás nem jellemző, legfeljebb fedett lépcsőket, bejárókat találni, erkélyek és loggiák kialakítására viszont számos példa van.
A középületeknél találunk példát a fedett bejáratra, mely alatt kialakítható a rámpa is.

Ajánlás:

Az erkély hasonlóan a tornáchoz, lehetőséget nyújt arra, hogy élvezzük a természet közelségét és a szobából kilépve közvetlen kapcsolatba kerülhessünk a környezetünkkel. Az erkély akár pótolhatja is a kertet, ahol annak kialakítására nincs lehetőség. Az erkélyt különböző cserepes növényekkel, kerti bútorokkal tehetjük még otthonosabbá. Kerüljük az erkély teljes takarását (nádszövettel például), a meleg és a fény ellen védekezzünk redőnnyel, árnyékolóval. Az erkélyek és loggiák kialakításánál javasolt az épülethez, nyílászárókhoz illeszkedő anyagokat és színeket választani, külön figyelemmel a korlátok, mellvédek kialakítására is. Az erkélyek és loggiák hangsúlyos elemként jelennek meg a homlokzaton, hatással vannak az utca képére. Kialakításukra, homlokzati megjelenésükre számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges.

A közterületre néző épületek földszinti üzletei, egyéb kiszolgáló rendeltetései gyakran a tornác hagyományait idéző fedett-nyitott terekkel teremtik meg a kapcsolatot a külső és a belső tér között.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük azt. A tömbszerű épületeknél ez különösen hangsúlyos, mivel az ablakok tömegesen jelennek meg egymás mellett nagy felületen.

Ajánlás:

Kerüljük az egyedi, kirívó kialakításokat, javasolt hasonló anyag és színhasználatot alkalmazni a nyílászárók, redőnyök, és az esetleges spaletták esetében, az épület egész homlokzatán.

Jó megoldás lehet, ha az adott lakótömb lakói közösen tudnak pályázni például épületkorszerűsítésre/energetikai felújításra. A szakember, építész által javasolt homlokzati színek, nyílászárók, redőnyök segítenek abban, hogy az épület egységes arculatot kapjon.

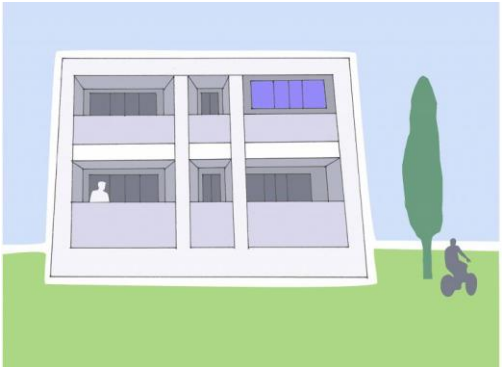

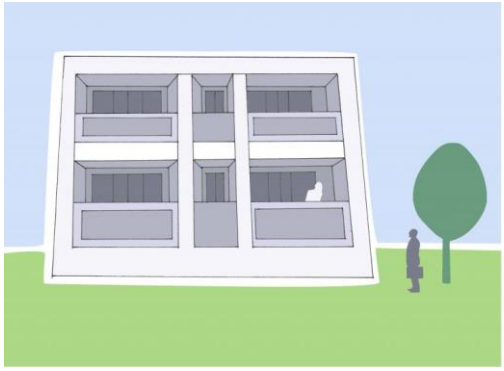

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A lakóterületi tömbszerű épületek kiemelkednek a környezetekükből, és jelentős szerepet játszanak a városrész arculatának kialakításában, ezért fontos ezeknek az épületeknek a homlokzatfelújítását szakszerűen és körültekintően szakemberrel, építésszel megterveztetni.

Burkolt felületekkel kiemelhetünk bizonyos részleteket, vagy akár el is választhatunk két különböző funkciójú épületrészt. Homlokzatformáló eszköz lehet új építésű épületek esetén a különböző épülettömegek megmozgatása, elcsúsztatása, kiemelése a síkból, ezeknek az elemeknek a különböző színűre való festése ezt a hatást még jobban fokozza.

Ajánlás:

A homlokzat kialakítása, felújítása során a választott színek és anyagok környezethez illeszkedő megválasztásával erősíthetjük, elősegíthetjük az épület kedvező megjelenését, mely illeszkedik a környezetéhez is és nem hivalkodó.

RÉSZLETEK

Ajánlás:

Az épület utcaképi harmóniájának biztosítását az épület egyes részleteinek kidolgozása is elősegítheti. Ezért az épület ornamentika, a homlokzati hirdetőfelület, egyéb műtárgy kialakítása, helye illeszkedjen az épület egészéhez.

Egyedi kialakítású földszinti üzlethelység.

Társasház földszintjén kialakított vendéglátó egység nevének homlokzati felirata harmonizál az épület színével.

A földszinti garázsajtók egységes fa kialakítása erősíti az egységes arculatot.

Üzlethelység homlokzati kialakítása üvegfelületekkel és fém tartóoszlopokkal.

MŰSZAKI BERENDEZÉSEK, TÁBLÁK ELHELYEZÉSE

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre.

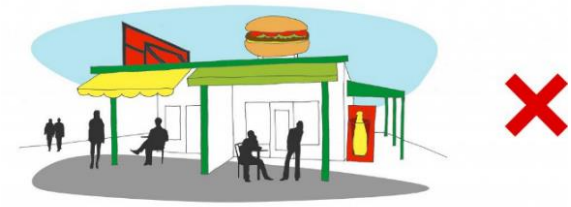

Ajánlás:

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk nem frekventált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.

Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne foltszerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményfajták, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények stb.) elhelyezésékor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.

Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk. Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

KERÍTÉSEK

Hajdúszoboszló tömbszerű beépítéssel rendelkező városközponti településrészén jellemzően nincsenek kerítések. Növényekből kialakított elválasztósávok, sövénykerítések telepítése ajánlható ezeken a helyeken, illeszkedve a környezethez.

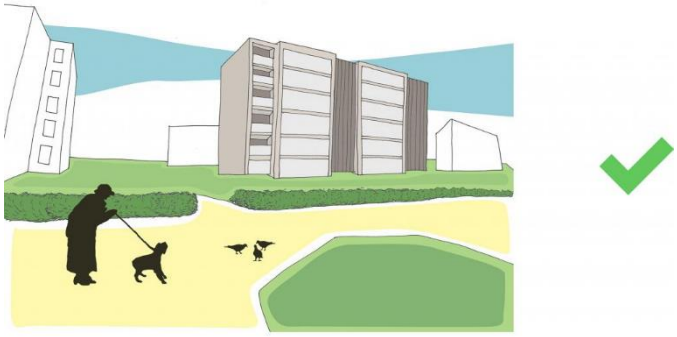

KERTEK

Hajdúszoboszló városközpontjában a lakótömbök között a hagyományos értelemben vett kertek hiányoznak. Az épületeket zöldfelületek veszik körül, illetve kapcsolják őket össze. A lakótömbök által körülhatárolt területen kialakítható egyfajta védettebb zárt kert.

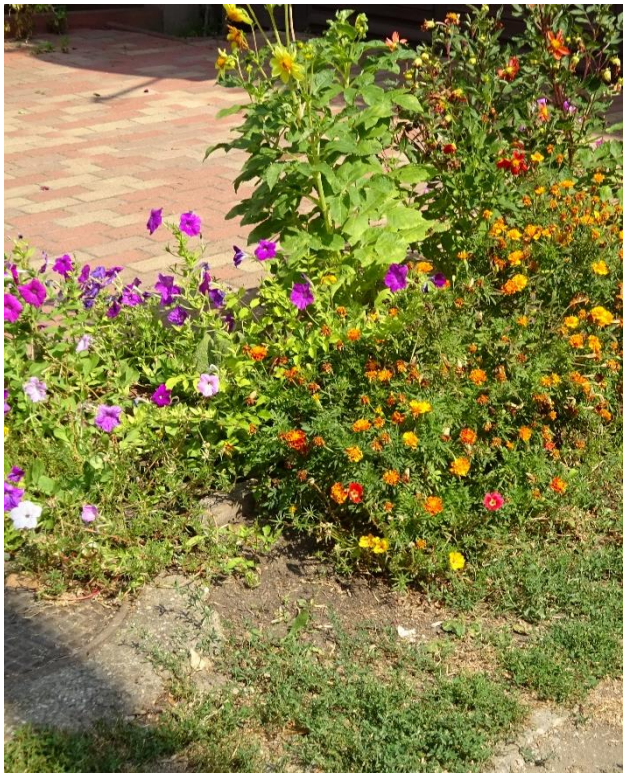

Ajánlás:

Az itt kialakított zöldfelületek esetében is alkalmazzuk a korábban ismertetett javaslatokat. Növényfajok közül válasszunk a helyi környezeti adottságokhoz könnyen alkalmazkodókat, jó szárazságtűrőket.

A lakótömbök között találhatunk kisebb zöldoázisokat, például a kereskedelmi és vendéglátóhelyek körül kialakítva. Ide is elsősorban napfénykedvelő és jó szárazságtűrő fajokat érdemes ültetni. Jó választás például a levendula, mely virágzásakor kellemes illatot áraszt, amellett, hogy díszítőéértéke is magas. Jó megoldás lehet a cserepes, dézsás növények kihelyezése is, az ültetőedény jobban tudja raktározni az öntözővizet, könnyen cserélhető, és ezzel együtt télen könnyen elszállítható az átteleltetés helyszínére.

UTCÁK, TEREK

közterületek településképi útmutatója

A telepszerű beépítésű városközponti településrészen magas a zöldfelületi ellátottság, ami részben ellensúlyozza a telepszerű épületek megjelenését. A Szilfákalja utca északi oldala egyfajta sétáló utcaként fogható fel, ez köti össze az üdülőövezetet a városközponttal. A sétány mellett gazdag virágkiültetéseket, rendezett gyepfelületet találunk, út menti fasorral. A sétányt végigkísérik a bérházak alatt található vendéglátó és kereskedelmi létesítmények és az ezekhez tartozó pavilonok, árnyékolók, kihelyezett bútorok.
A lakótelep déli részén, a főút mellett fasorral kísért kerékpárút vezet.

A játszótereken alkalmazott homok nemcsak ütéscsillapító szerepet tölt be, de kedvező klimatikus hatásokkal is rendelkezik. A játszóterek környezetének kialakítása kiemelt figyelmet érdemel, a zöldfelületek, fásítások szintén fontos szerepet töltenek be kedvező klímajavító tulajdonságaikkal.

Játszóterek és aszfalt focipálya is várja a telepen lakó gyerekeket és fiatalokat.

<u>Ajánlás:</u>

A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.
Az utcabútorok tervezésekor előnyös az időjárásnak ellenálló anyag választása, mely nem igényel sok karbantartást a későbbiekben. Burkolatok esetén válasszunk könnyen tisztítható, kevésbé elszíneződő fajtákat.

AJÁNLÁSOK- KISVÁROSIAS ÉS EGYÉB LAKÓTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZEK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

TELEPÍTÉS

A kisvárosias lakóterületi településrészen az épületek telepítésére a zártsorú, illetve a szabadon álló beépítés jellemző. Egységes utcakép hasonló tömegű épületek esetén egyenlő távolságra lévő telepítéssel lehetséges. A túlzottan hátrahúzott épület megtöri az utca ritmusát, ezért ilyen elhelyezés nem javasolt.

Ajánlás:

A településrész képébe leginkább a meglevőkkel azonos telepítés illeszkedik, mind az utca irányú elhelyezés, mind a telepítési távolság tekintetében ennek megfelelően kell bővítést, új építést tervezni.

TEREPALAKÍTÁS

Hajdúszoboszló kisvárosias lakóterületi településrészein a terepviszonyok nem indokolják a terepalakítást.

MAGASSÁG

Hajdúszoboszló kisvárosias lakóterületi településrészén az épületek nagyrészt többszintesek, de közéjük ékelődve találunk 1-2 szintes családi házakat is.

Ajánlás:

Az új házak lehetőleg hasonló magassággal épüljenek, mint a környezetükben lévő épületek. A túl alacsony, illetve túl magas épületek nem illenek az utca képébe. Fél szint eltérés általában még nem zavaró. Kivételesen akár max. 1 szint eltérés is biztosíthat illeszkedő, egységes utcaképet, de ehhez arányosságot biztosító építészeti eszközök alkalmazása is szükséges.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Hajdúszoboszló kisvárosias lakóterületi településrészén a házak tetőhajlásszöge változatos.

Ajánlás:

A meglevő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben levőknek. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utca képébe. Heterogén utcakép esetén új ház építésekor a közel azonos tetőhajlásszög lehet a közös rendező elv.

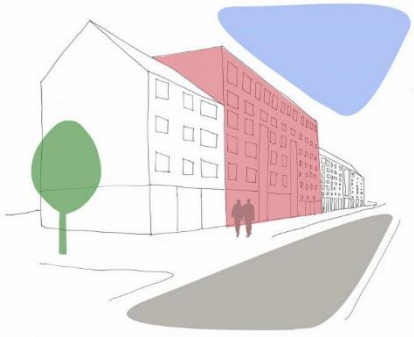

TETŐFORMA

Hajdúszoboszló kisvárosias lakóterületi településrészén az épületek tetőformája változatos. Előfordulnak a lapostetős tömbházak, és a nyereg, illetve sátortetős épületek is.

Ajánlás:

Új ház építésekor törekedni kell az utcában jellemző tetőformákhoz való illeszkedésre. Eltérő tetőformájú épületek megbontják az utcakép egységességét.

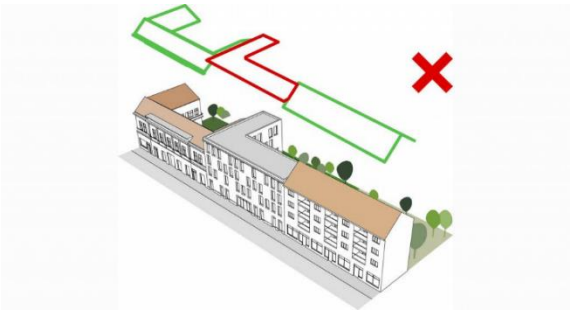

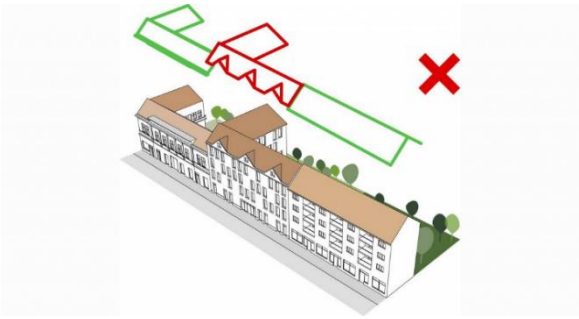

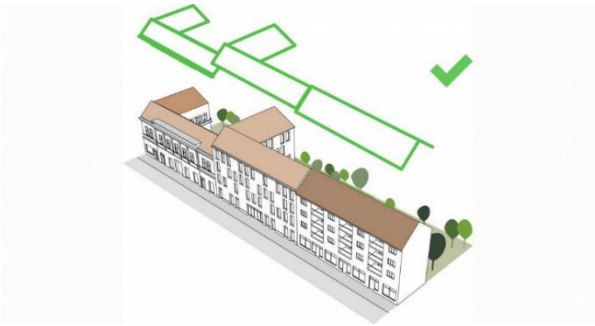

Paneles technológiával épült, humanizált társasházak a Hőforrás utcán. A településképben történő kedvező vizuális megjelenés érdekében a homlokzaton dominál a faburkolat és a zsalugáter, továbbá a homlokzati megjelenés egyediségét színdinamikai tervekkel, tervezéssel segítették elő.

SZÍNEK

Hajdúszoboszló kisvárosias lakóterületi településrészén az épületek színvilága változatos.

Ajánlás:

A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat. A színdinamikailag átgondolt, tervezett színvilágú épület hozzájárul a településkép javításához, a kedvező településkép eléréséhez.

KERÍTÉSEK

Hajdúszoboszló kisvárosias lakóterületi településrészén az utcai irányú telepítésű társasházaknál nem jellemző a kerítés. A településrész családi házainak kerítése változatos, többnyire áttört kialakítású.

Ajánlás:

Hajdúszoboszló kisvárosias lakóterületi településrészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendők, jó megoldás az épületek növényzettel való határolása is.

Javasolt megoldás: természetes határ, kerítés kialakítása növényzetből.

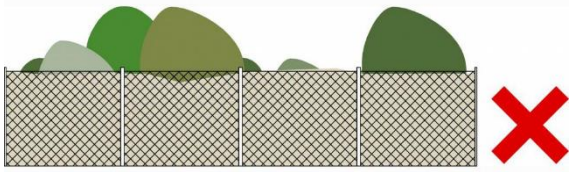

Áttört kerítések nádszövettel és egyéb módon való zárása nem megfelelő.

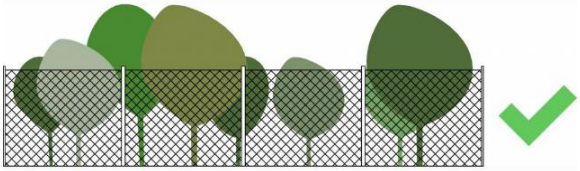

Javasolt megoldás: teljesen áttört, drótfonatos kerítés

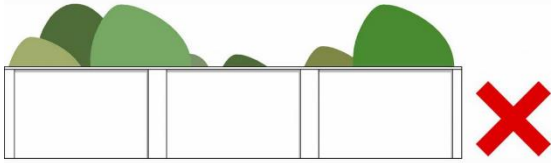

A tömör, falszerű, áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

Javasolt megoldás: Oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3 áttört résszel.

ERKÉLYEK, LOGGIÁK

A kisvárosias épületeknél a tornácos kialakítás nem jellemző, legfeljebb fedett lépcsőket, bejárókat találni, erkélyek kialakítására viszont számos példa van.
Az erkély hasonlóan a tornáchoz, lehetőséget nyújt arra, hogy élvezzük a természet közelségét és a szobából kilépve közvetlen kapcsolatba kerülhessünk a környezetünkkel. Az erkély akár pótolhatja is a kertet, ahol annak kialakítására nincs lehetőség. Az erkélyt különböző cserepes növényekkel, kerti bútorokkal tehetjük még otthonosabbá. Kerüljük az erkély teljes takarását (nádszövettel például), a meleg és a fény ellen védekezzünk redőnnyel, árnyékolóval.

Ajánlás:

Az erkélyek, loggiák kialakításánál javasolt az épülethez, nyílászárókhoz illeszkedő anyagokat és színeket választani, figyelemmel a korlátok, mellvédek kialakítására is. Az erkélyek hangsúlyos elemként jelennek meg a homlokzaton, hatással vannak az utca képére, ezért ennek településkép alakító szerepe jelentős, és kellő odafigyelést kíván.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük azt.

Ajánlás:

Kerüljük a környezetétől idegen, kirívó megoldásokat, javasolt egységes anyag és színhasználatot alkalmazni az épület egészén.

Az egymással harmonizáló homlokzati színek, nyílászárók, redőnyök segítenek abban, hogy az épület egységes arculatot kapjon.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A kisvárosias épületek jelentős szerepet játszanak a településrész arculatának kialakításában, ezért fontos ezeknek az épületeknek a homlokzatát szakszerűen és körültekintően megtervezni.

Ajánlás:

Javasolt a homlokzatot úgy megterveztetni, hogy a választott színek és anyagok harmonizáljanak egymással, ugyanakkor az épület a környezetével is összhangban legyen, így egy egységes arculat hozható létre, mely illeszkedik az utca képébe.

A sötét árnyalatú tetőszín mellé sötét nyílászáró, világosabb tetőszínhez világosabb nyílászáró általában jó megoldás. A nyílászárók színe is harmonizáljon a redőny színével, pl. sötét színű nyílászáróhoz ne válasszunk elütő színű, világos redőnyt. A homlokzaton megjelenő díszítések színe és anyaga is illeszkedjen az épület többi eleméhez.

Az épület síkjához képest előretolt erkély mozgalmassá teszi a homlokzat megjelenését, erre ráerősít a földszint és az emelet eltérő homlokzati színezése is.

A homlokzaton használt burkolóanyagok kiemelik a nyílászárókat.

Homlokzat részlet pasztellszínekkel, ehhez színben illeszkedő nyílászárókkal és rejtett redőnytok kialakítással.

A bejáratot hangsúlyozza a kiülő lábazatról induló kétoldali párkányzatos pillér és a kapuzatot felülről lezáró timpanon jellegű kialakítás. A bejárat feletti felirat homlokzathoz illő színnel és betűtípussal jó megoldás, továbbá a cégér elhelyezése is a homlokzati struktúra tagolásához igazodik.

RÉSZLETEK

Az egyedi részletek különlegessé teszik az épületet, ám itt is fontos a megfelelő arányok betartása és a környezethez való illeszkedés.

Egyedi, modern formavilágú bejárat és kapu, melyek illeszkednek az épület stílusához. Az épület homlokzatát a tégla megjelenése teszi még különlegesebbé.

Ajánlás:

Az épület utcaképi harmóniájának biztosítását az épület egyes részleteinek kidolgozása is elősegítheti. Ezért az épület ornamentika, a homlokzati hirdetőfelület, egyéb műtárgy kialakítása, helye illeszkedjen az épület egészéhez.

A népi építészet hagyománya a fém szélkakas. A toronyszerű tetőfelépítmény és a szélkakas együttes megjelenése teszi jellegzetessé az épület megjelenését.

MŰSZAKI BERENDEZÉSEK, TÁBLÁK ELHELYEZÉSE

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre.

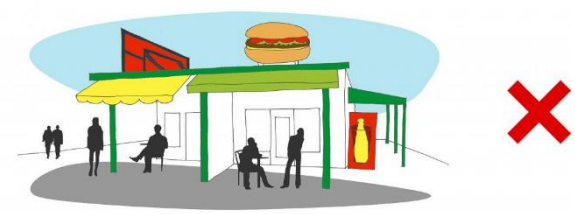

Ajánlás:

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk nem frekventált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.
Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne foltszerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményfajták, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények) elhelyezésékor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.
Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk. Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

KERÍTÉSEK

A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, és ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. Minden településen vannak olyan jellegzetes helyi anyagok, formák, melyek visszatérő motívumként jelennek meg.
A társasházaknál nem jellemzőek a kerítések, legfeljebb növényzettel határolják el az épületeket az utcától. A sorházaknál, családi házaknál találunk jó példát kerítésekre, ezekre jellemző az átláthatóság, természetes anyaghasználat (tégla, terméskő, vakolt felületek).

Ajánlás:

A kerítés kialakításánál az épület anyaghasználatát, színezését vegyük figyelembe. A kapu, a belépés helye lehet hangsúlyos, de nem hivalkodó. Az áttört kerítés hagyja látni az épületet, a kertet, így az utcakép látványa jobban érvényesül.

Az oszlopos lábazatos, részben áttört kerítés kedvező megoldás.

KERTEK

A tömbszerű kisvárosias lakóépületek környezetében még inkább felértékelődik a zöldfelületeknek, kerteknek a jelentősége. Az emberben megvan a környezet alakítására, szépítésére való igény bárhol is lakjon, virágkiültetésekkel, kerti bútorokkal, tesszük otthonosabbá életterünket.

Ajánlás:

A növények telepítésére korábban tett ajánlások itt is érvényesek, vegyük figyelembe kertünk adottságait, fekvését, növényfajokat ennek megfelelően válasszunk. A fák, cserlyék helyének megválasztásakor járjunk el körültekintően, vegyük figyelembe a kifejlett növény méreteit, kerüljük a nagyra növő örökzöldeket az előkertben, tartsunk távolságot a növényzet és az épület között. Kerüljük a „szemetelő" fajokat, és azokat, amelyek légúti allergiát okoznak vagy mérgezőek. A kerti bútorokat, szalonnasütőket a környezethez leginkább illeszkedve alakítsuk ki, a kertbe válasszunk az épülettel színben és anyagában is harmonizáló burkolatot.

UTCÁK, TEREK

közterületek településképi útmutatója

Hajdúszoboszló kisvárosias településrészeinek zöldfelületi ellátottsága gyengébb, ám a szomszédos településrészek zöldfelületei ki tudják elégíteni az igényeket. Az utcák fásítottsága nem egységes, de jellemzően a nagyobb forgalmú, szélesebb utak azok, amelyeket fasorok kísérnek. Az útmenti fásításra leggyakrabban használt fafaj a juhar.

Ajánlás:

Fontos az utcák, közterek, parkok rendszeres ellenőrzésse és karbantartása. A sérült utcabútorok, játszószerek cseréje.
A városközponti fejezetben közölt utcákra és közterekre vonatkozó ajánlások itt is alkalmazandóak.

A József Attila utcai apartmanházak között burkolattal ellátott belső tér található, szökőkúttal, padokkal, növényekkel díszítve. A közlekedésre és a pihenésre is megfelelő hely áll rendelkezésre.

Az előkert nélküli épületeknél alacsonyabb fákat, sövényt telepítenek a járda és az úttest közötti sávba.

AJÁNLÁSOK- KERTVÁROSIAS, FALUSIAS LAKÓTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZEK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

TELEPÍTÉS

Hajdúszoboszlón a kertvárosias, falusias lakóterületi településrészeken a családi házak telepítése jellemzően oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

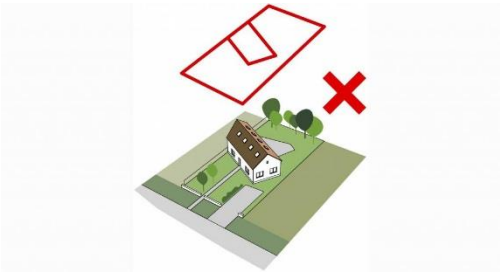

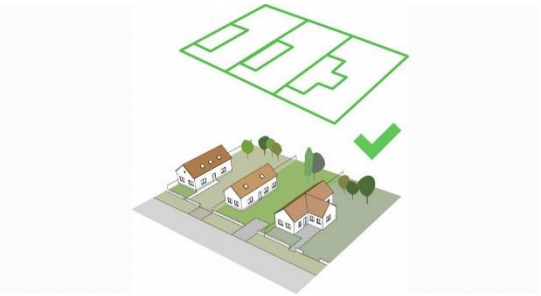

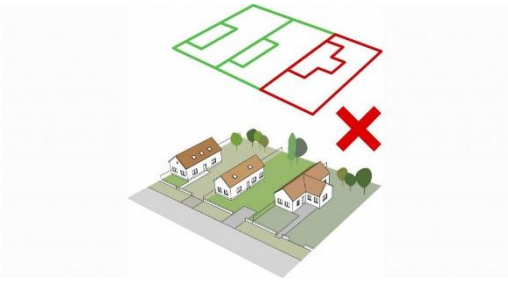

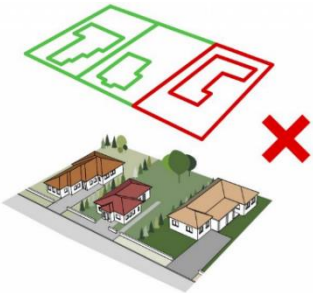

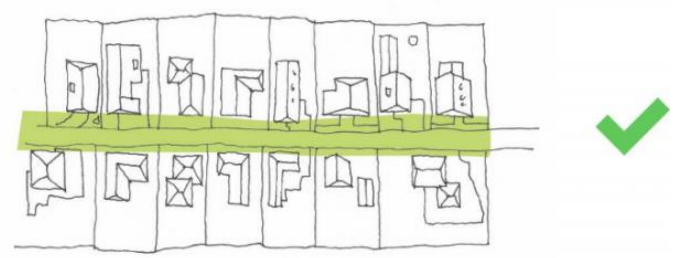

Ajánlás:

A településrész képébe leginkább a meglevőkkel azonos telepítés illeszkedik, mind az utcai irányú elhelyezés, mind a telepítési távolság tekintetében, ennek megfelelően kell bővítést, új építést tervezni.

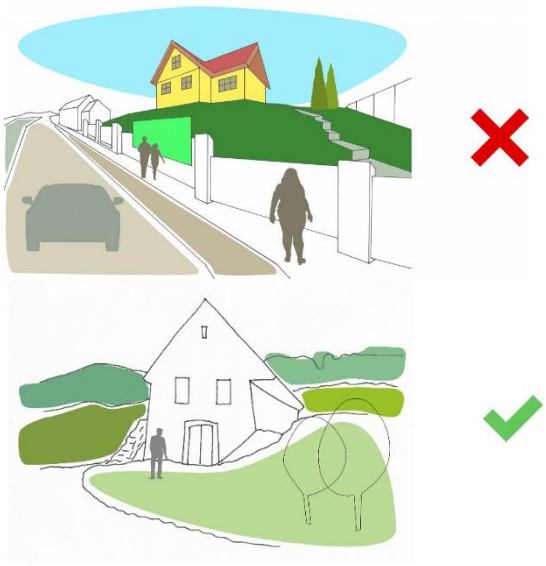

TEREPALAKÍTÁS

Hajdúszoboszló kertvárosias, falusias lakóterületei alapvetően sík felületűek, ám néhol előfordulnak enyhe domborzati váltások.

Ajánlás:

A családi házak terepre illesztésénél törekedni kell a lehető legkevesebb föld megmozgatására. Nem elfogadható az épület földbe süllyesztése, az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűl, a kert rosszul használható. Nem elfogadható továbbá az épület teljes kiemelése sem, így a ház egy feltűnő platóra kerül, kiemelkedik szomszédai közül. Jó megoldás, ha az épület terepbe illesztve épül meg és a földmunka is minimális lesz.

MAGASSÁG

Hajdúszoboszló kertvárosias, falusias lakóterületein a családi házak magassága többnyire egységes képet mutat. Földszintes, illetve földszint+ egy vagy kétszintes lakóházak jellemzőek. Fél szint eltérés általában még nem zavaró. Kivételesen akár max. 1 szint eltérés is biztosíthat illeszkedő, egységes utcaképet, de ehhez arányosságot biztosító építészeti eszközök alkalmazása is szükséges.

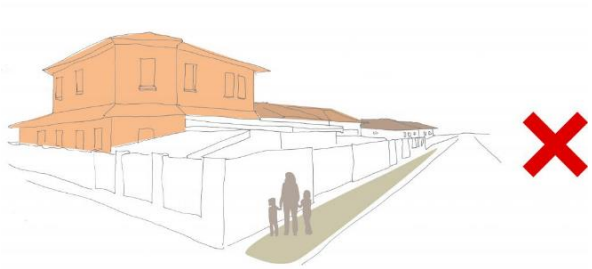

Ajánlás:

Az új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévő épületeknek. A túl magas, illetve túl alacsony házak nem illeszkednek az utcaképbe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Hajdúszoboszló kertvárosias, falusias lakóövezetében a családi házak tetőhajlásszöge változatos, de jellemzően 30-45° közötti.

Ajánlás:

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetükben levőknek. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a kialakult utcaképbe. Amennyiben alacsonyabb hajlásszögű, mediterrán típusú házak állnak egymás mellett, akkor megfelelő, ha az új építésű ház is enyhébb hajlásszögű tetővel készül. A lényeg itt is, az illeszkedés elve, mindig vegyük figyelembe a szomszédos épületeket és a környéken jellemző hajlásszögeket.

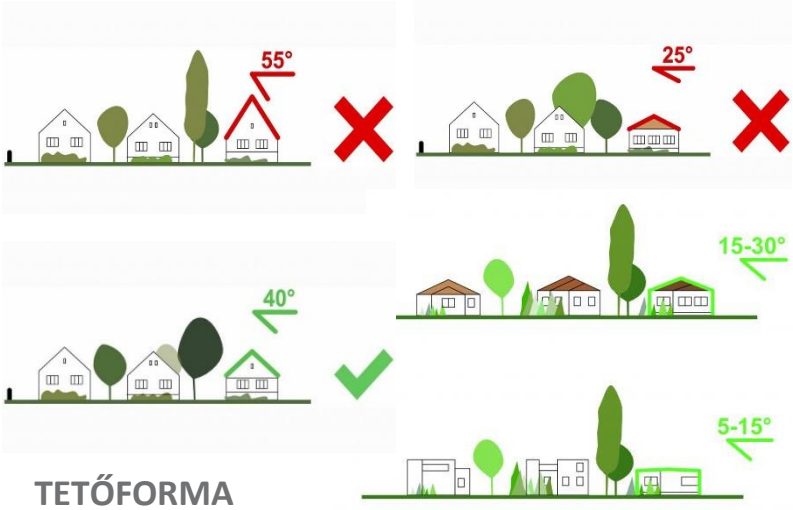

TETŐFORMA

Hajdúszoboszló kertvárosias, falusias lakóterületi településrészén lévő családi házak tetőformája változatos, az egyszerűbb sátor vagy nyeregtetős házak mellett előfordulnak a modern stílusú házak összetett tetőszerkezettel ill. lapos tetővel.

Ajánlás:

Új házak építésénél az utcában jellemző tetőforma figyelembevételével lehet illeszkedni a környezethez.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül sátortetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül összetett tetőformájú vagy lapostetős épületek állnak, úgy oda törekedjünk hasonló formákat választani.

SZÍNEK

Hajdúszoboszló kertvárosias, falusias lakóterületi övezetének színvilága változatos, vakolt felületek pasztellszínekkel. Kevés a kirívó színhasználat.

Ajánlás:

Új ház építésénél és meglevő ház homlokzati felújítása esetén is válasszunk semleges, környezethez illő színeket, tetőfedés, nyílászárók és a homlokzatképző anyagok, illetve azok színezése során. A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

KERÍTÉSEK

A településrészen változatos szerkezeti kialakítású, anyaghasználatú, tömörségű és magasságú kerítések találhatóak. Leggyakoribb azonban az oszlopos, lábazatos, részben áttört kialakítás.

Ajánlás:

Hajdúszoboszló kertvárosias, falusias lakóterületi településrészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendők.

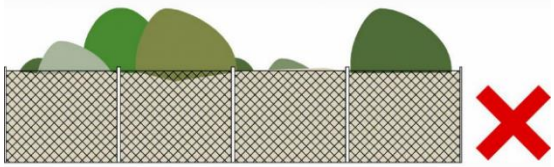

Áttört kerítések nádszövettel és egyéb módon való zárása nem megfelelő.

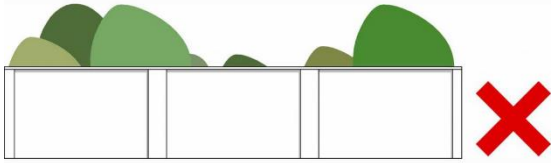

A tömör, falszerű, áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

Javasolt megoldás: természetes határ, kerítés kialakítása növényzetből.

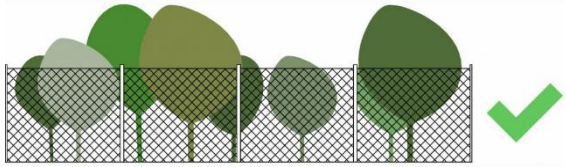

Javasolt megoldás: teljesen áttört, drótfonatos kerítés.

Javasolt megoldás: Oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3 áttört résszel.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A tornác a népi építészet egyik jellegzetes eleme. Az Alföld némely vidékén, pl. a tanyákon a szegénység jele volt a tornác hiánya. Ma már kevés hagyományos oldaltornácos házat találni Hajdúszoboszlón. A tornác kialakítása azonban máig létező igény az építtetőkben, erre különféle stílusban és módon kivitelezett példákat találni városszerte. Ezek az átmeneti- „külső-belső" terek többféle anyagból készülhetnek.
A fedett tornác egy olyan tér, mely lehetőséget nyújt arra, hogy a szabadban legyünk, mégis az épület oltalmát élvezzük. A tornác a közösségi élet színtere lehet, ahol az emberek összegyűlnek, beszélgetnek, miközben élvezhetik a kert látványát.

Ajánlás:

Új tornác építésekor ügyeljünk arra, hogy a tornác kialakítása illeszkedjen az épület többi részéhez színében és anyaghasználatában egyaránt. Ezek az elvek különösen fontosak azok számára, akik utólagosan döntenek úgy, hogy hozzáépítenek egy tornácot az épülethez.
A tornác és az erkély kialakítása meghatározza az épület arculatát, ezáltal hatással van az utca képére is, ezért tömegalakításban, anyaghasználatában és színvilágában illeszkedjen a környezetében kialakult jellemzőkhöz.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

Ajánlás:

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, matt üvegezésű osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani. Redőnyszekrényt beépített, rejtett formában alkalmazhatunk, különösen ügyelve a nyílászáróval való színbeli egyezésre. A nyílászárók színe harmonizáljon az épület homlokzatán használt színekkel. Kerüljük a túl élénk, rikító színeket.

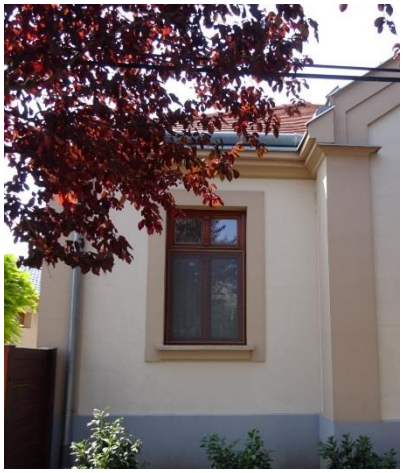

Lakóépületeknél a kellő bevilágítást biztosító felnyíló ablakok mellett a funkcióhoz igazodó, hosszított ablakok is megjelenhetnek. Az ablakok keretezése mindig is hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Korszerű anyaghasználattal ez ma is jó megoldás.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A homlokzat környezetbe illeszkedő kialakítása, anyaghasználata, az építészeti megoldások összhatása a homlokzat tagolásával, kedvező színvilágával, a nyílászárók rendszerével, osztásrendjével biztosítható úgy, hogy közben az épület funkcionális használatára is tekintettel van.

Ajánlás:

A homlokzat kialakítása során törekedjünk a természetes anyagok választására, a terméskő, tégla, vakolt felületek, faburkolatok alkalmazása javasolt. A tető fedésére választhatunk beton vagy kerámia cserepet egyaránt, itt is ügyeljünk arra, hogy a homlokzati színhez illeszkedő, természetes árnyalatot keressünk, ugyanez vonatkozik az ereszcsatorna színének kiválasztására is. Az alacsonyabb tetőhajlású házak esetén használhatunk semleges színű fémlemezfedést vagy akár kialakíthatunk zöldtetőt is. Az épületek felújításánál törekedjünk az egyedi építészeti részleteket megőrizni.

Természetes anyaghasználat és a homlokzat világos színezése harmóniát sugároz.

A kortárs, modern építészet teret kell adjon a legkorszerűbb építőanyagok beépítésének, felhasználásának: kőburkolat, fémlemez, egyedi, fokozott hőszigetelésű nyílászárók, fémszerkezetek stb.

Igényes és szép tetőkialakítás, ökörszem ablakkal, hódfarkú cseréppel.

Ajánlás:

Ügyeljünk arra, hogy az épület jellegének megfelelő részleteket alkalmazzunk. Ne alkalmazzunk tájidegen részleteket, ügyeljünk a mértéktartásra és az illeszkedésre itt is.

Fából készült kapu fémvasalatokkal.

RÉSZLETEK

A jól kitalált egyszerű, de igényesen, szépen kivitelezett részletek gazdagítják épületeinket. Egy-egy jól megválasztott anyag vagy burkolat ötletes felhasználása, egy eresz, vagy tetőcsatlakozás, párkány részlet jó minőségben elkészítve díszítőelemként is felfogható. Az apró részletek határozzák meg az épület végső karakterét, ezért figyeljünk oda a kivitelezés során mit és hogyan akarunk megmutatni egyedi elképzelésinkből a világ számára.

Összetett tetőszerkezet, párkányok játéka. Modern építőanyagok alkalmazása a homlokzaton és az előtérben (gabionfalból készült virágágyás).

Homlokzati téglaburkolat és tető találkozása.

MŰSZAKI BERENDEZÉSEK, TÁBLÁK ELHELYEZÉSE

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre.

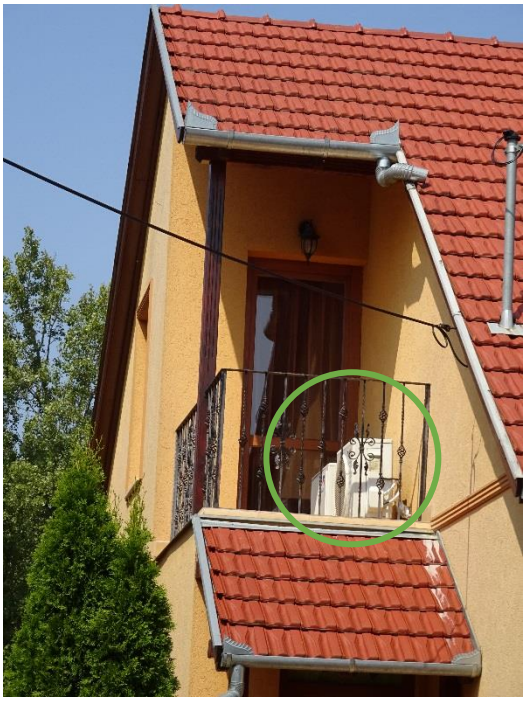

Ajánlás:

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk nem frekventált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.

Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne foltszerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményfajták, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények) elhelyezésékor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.

Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk. Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

KERÍTÉSEK

A kerítés része otthonunknak, ezt látjuk meg először, ha hazaérkezünk, ez fogadja a látogatókat, ez az első olyan épített elem, ami alapján véleményt formálunk valaki otthonáról, ezért fontos, hogy ne hanyagoljuk el annak megtervezését.

Hajdúszoboszló kertvárosias, falusias lakóterületi részein változatos anyagokból készült, és változatos formai kialakítású kerítésekkel találkozunk. A régi építésű házak előtt előfordulnak az egyszerű betonoszlopos, a fémlemezből készült kerítések és a betonalapos faléces kerítések is.

Az újépítésű részeken jellemzőek a terméskőből vagy téglából rakott, illetve ezekkel az anyagokkal burkolt kerítések kovácsoltvas vagy fa köztes betétekkel vegyítve. A település délkeleti részében lévő sorházak előtt gyakran hiányzik a kerítés, az épületet ez esetben növényzettel határolják el a környezettől.

Kerítés összhangban az épülettel.

Ajánlás:

A kerítés kialakításakor használjunk az épületen is megjelenő anyagokat, színeket, így megteremthetjük a kapcsolatot közöttük harmóniát hozva létre.

A kertkapu kialakításakor alkalmazhatunk hangsúlyosabb elemeket is, de ügyeljünk arra, hogy az ne legyen hivalkodó, ízléstelen.

Ne essünk túlzásokba, ne építsünk a szükségesnél magasabb és vastagabb kerítést. A falszerű, tömör kerítések kerülendőek, melyek a teljes telket és az épületet is kirekesztik az utcaképből.

A hagyományos oszlopos lábazatos fa kerítésbetétes megoldások a tömörebb formában rejlő lehetőséget mutatják.

KERTEK

Ajánlás:

A kertvárosias, falusias lakóterületi településrészen is fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a környezetbe. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes hátteret adjunk az épületnek. Így otthonunk olyan lesz, mintha már rég ott állna, emellett a kertben és az épületben tartózkodás is kellemesebbé válik. Az épületet részlegesen takarjuk növényekkel, amelyek kiemelik annak szépségét, kontrasztosabbá téve az emberi alkotást. Az épület tájba illesztését nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. A földmunkák során próbáljuk megóvni a területen lévő növényzetet, hiszen egy beállt ökoszisztémával rendelkező kert kialakulásához hosszú éveknek kell eltelnie.

Az épület mellett kertünk megtervezésére is fordítsunk kellő időt és energiát, ha tehetjük kérjünk szakmai segítséget a tevezéshez.

A kert funkcióit tervezzük az egyes épületrészekhez igazodva, így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra. A volt zártkerti és majorsági területeken törekedjünk az egykori használat megidézésére. Ha módunban áll, alakítsunk ki haszonkertet, ahol termeszthetünk zöldséget, gyümölcsöt.

A garázst lehetőleg az épülethez kapcsoljuk, így nem vesszük el a teret a kertünkből. Burkolatok választásánál keressük a vízáteresztő, könnyen tisztítható fajtákat, használhatunk régi, bontott téglát is a kevésbé intenzív használatú részeken. A régi anyagok újra felhasználása a környezet szempontjából is előnyös. A bontott téglát sokféle módon felhasználhatjuk kertünkben, a járóburkolathoz, lépcsőkhöz, szegélyek, térfalak, virágágyások kialakításához, szalonnasütők köré.

Vízáteresztő burkolat, árnyékos zöldfelülettel, mely klimatikus előnyökkel is jár és a csapadék helybentartását is elősegítheti.

Figyeljünk arra, hogy a kertünkben a burkolt és a zöldfelületek aránya egyensúlyban legyen, ne essünk túlzásba, kerüljük a nagy felületek leburkolását, hagyjunk meg inkább nagyobb méretű zöld foltokat, így kertünk pozitív hatásai jobban érvényesülhetnek.

A növények megválasztásánál vegyük figyelembe kertünk mikroklímatikus jellemzőit és próbáljuk úgy összeválogatni kertünk növényfajait, hogy minden évszakban legyen valami dísze kertünknek (virág, termés, lombszín stb.).

Déli kitettségű, napfényes helyre javasoltak a mediterrán térségből származó növények, díszfüvek, fűszernövények és sziklakerti évelők is, mint például a levendula (Lavandula angustifolia), zsálya (Salvia officinalis), sásliliom (Hemerocallis), pompás varjúháj (Sedum spectabile), molyhos madárhúr (Cerastium tomentosum). Fák, cserjék közül ajánlható erre a fekvésre a kislevelű hárs (Tilia cordata) és a som (Cornus mas), loncfajok (Weigela), orgona fajok és fajták (Buddleja davidii, Syringa vulgaris), illetve különböző gyümölcsfák.

Az északi, árnyékos oldalra ajánlott fajok: a hortenzia (Hydrangea macrophylla), árnyliliom (Hosta sp.), puszpáng (Buxus sempervirens), magyal (Ilex sempervirens), kis vagy télizöld metény (Vinca minor).

UTCÁK, TEREK

közterületek településképi útmutatója

Hajdúszoboszló kertvárosias, falusias lakóterületi településrészein az utcák szélessége válozatos, ettől függ, hogy van e lehetőség az út menti fásításra vagy zöldsáv kialakítására. Ahol lehetőségük van rá, ott az emberek szívesen alakítanak ki előkertet, ültetnek fákat. Ezek többnyire nem alkotnak összefüggő fasorokat, zöldsávokat. A város déli részén több játszótér, park szolgálja az emberek szabadidős tevékenységek iránti igényeit, az északi kertvárosban ezek a zöldfelületek hiányoznak. Az egyik legnagyobb zöldfelület a Galgóc sor- Médy István utca által közrehatárolt területen található. A parkban aszfaltozott sportpálya, gumiborítású futópálya, továbbá korszerű játszószerek és egy „kondipark" is található.

Kevés a burkolt felület, ami hagyja a gyepfelület kedvező klimatikus hatásait érvényesülni.

Játszótér a Kodály Zoltán utcában. A klímaváltozás, felmelegedés negatív hatásait fásítással lehetne enyhíteni.

Járdák környezetkultúrája: úttesttől árnyékos fasorral védett kialakítás

Virágos, zöld utcák, gondozott utcai teresedések hozzájárulnak a barátságos, kedvező utcaképhez.

Ajánlás:
Az utcák fásítására, zöldfelületekre vonatkozó ajánlások a korábbi fejezetekben leírtak szerint a kertvárosias, falusias lakóterületekre vonatkozóan is érvényesek.

AJÁNLÁSOK- ÜDÜLŐHÁZAS, KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZEK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Hajdúszoboszlón az üdülőházas, kertvárosias településrészeken az épületek telepítése változatos. Jellemző az oldalhatáron álló, utcára merőleges beépítés, de előfordulnak szabadonálló, utcára nem merőleges beépítésű telkek is.

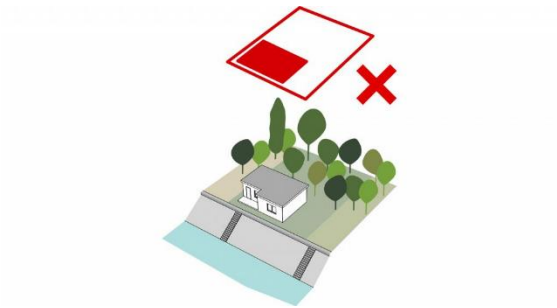

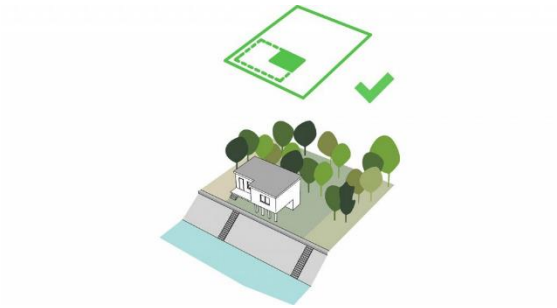

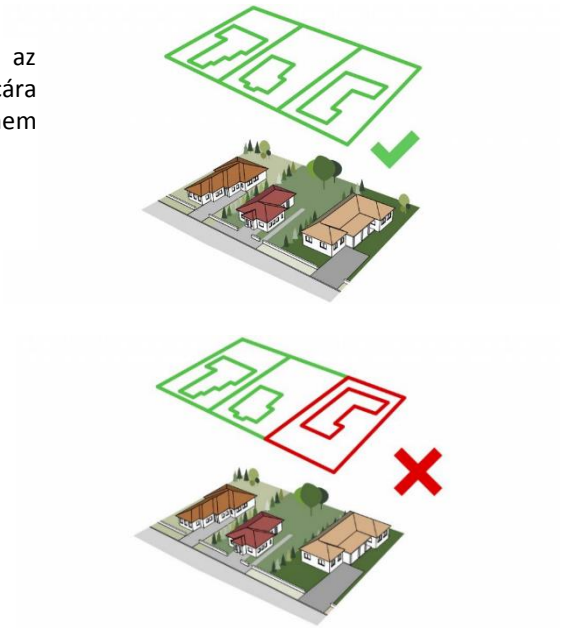

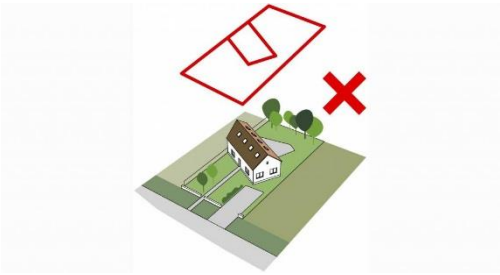

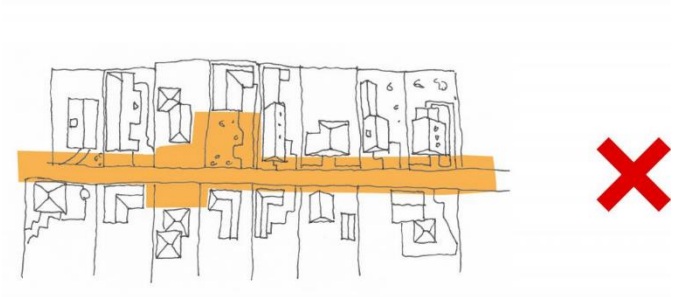

Ajánlás:

Új építésnél törekedni kell a már kialakult beépítési rendhez való illeszkedésre így kialakítható egy egységes arculatú utca.

TEREPALAKÍTÁS

Hajdúszoboszló üdülőházas, kertvárosias településrészén a terepadottságok nem indokolják a terepalakítást.

MAGASSÁG

Hajdúszoboszló üdülőházas, kertvárosias településrészein az épületek magassága vegyes képet mutat. Földszintes, illetve földszint+egy-kétemeletes házak jellemzőek, illetve néhány ennél magasabb apartmanház is előfordul.

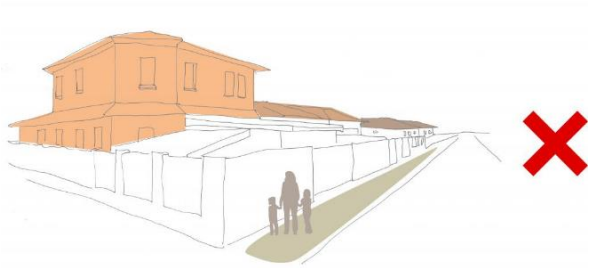

Ajánlás:

Az új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévő épületeknek. A túl magas, illetve túl alacsony házak nem illeszkednek az utcaképbe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Hajdúszoboszló üdülőházas, kertvárosias településrészében az épületek tetőhajlásszöge változatos, de jellemzően 30-45°-os, magastetős.

Ajánlás:
A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel javasolt épülniük, mint környezetükben levőknek. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a kialakult utcaképbe. Amennyiben alacsonyabb hajlásszögű házak állnak egymás mellett, akkor megfelelő, ha az új építésű ház is enyhébb hajlásszögű tetővel készül. A lényeg itt is, az illeszkedés elve, mindig vegyük figyelembe a szomszédos épületeket és a környéken jellemző hajlásszögeket.

TETŐFORMA

Hajdúszoboszló üdülőházas, kertvárosias lakóterületi településrészén lévő házak tetőformája változatos, a szomszédos házak tetőformája egymáshoz ritkán illeszkedik.

Ajánlás:

Új házak építésénél az utcában jellemző tetőforma figyelembevételével lehet illeszkedni a környezethez.
Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.
Amennyiben az építési telek körül sátortetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.
Amennyiben az építési telek körül összetett tetőformájú vagy lapostetős épületek állnak, úgy oda törekedjünk hasonló formákat választani.

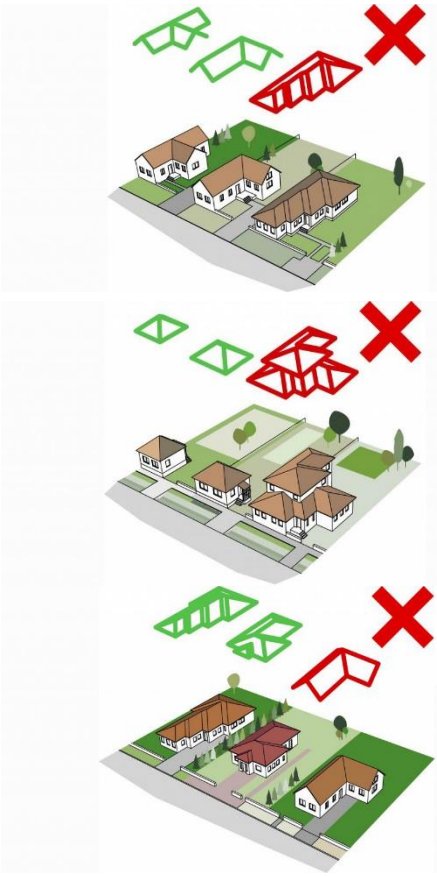

SZÍNEK

Hajdúszoboszló üdülőházas, kertvárosias övezetének színvilága változatos, de alapvetően pasztell színvilágú. Kevés a kirívó színhasználat.

Ajánlás:

A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Színválasztásnál használjunk környezethez illő színeket.

Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat. Tetőfedő anyagként ajánlott a környezetre jellemző anyagok és színek alkalmazása.

KERÍTÉSEK

Ajánlás:

Hajdúszoboszló üdülőházas, kertvárosias településrészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendők.

Javasolt megoldás: természetes határ, kerítés kialakítása növényzetből.

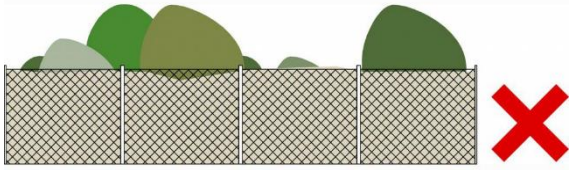

Áttört kerítések nádszövettel és egyéb módon való zárása nem megfelelő.

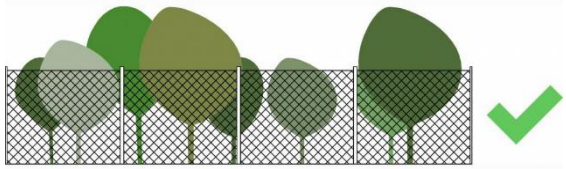

Javasolt megoldás: teljesen áttört, drótfonatos kerítés

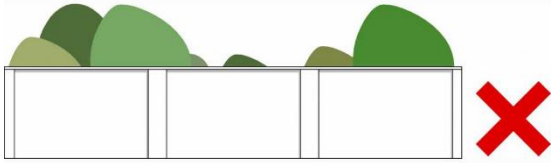

A tömör, falszerű, áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

Javasolt megoldás: Oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3 áttört résszel.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK, LOGGIÁK

Az erkélyek, tornácok, loggiák szerepe az üdülőházas övezetben is fontos szereppel bír, ezért kialakításuk minősége itt is fontos és meghatározó az utca képére.

Ajánlás:

Az erkély, loggia hangsúlyos elemként jelenik meg az épület homlokzatán, ezért fontos a többi elemmel való összhatása, ezért kellő odafigyelést igényel. A homlokzathoz illő anyag és színhasználat elengedhetetlen. Az erkélyeket, loggiákat virágokkal díszíthetik, mellyel hozzájárulnak a humánus, kedvező utcaképhez.

Üdülőházak esetén a loggiák, erkélyek hozzátartoznak a használati elvárásokhoz.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

Ajánlás:

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, matt üvegezésű osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani. Redőnyszekrényt beépített, rejtett formában alkalmazhatunk, különösen ügyelve a nyílászáróval való színbeli egyezésre. A nyílászárók színe harmonizáljon az épület homlokzatán használt színekkel. Kerüljük a túl élénk, rikító színeket.

A nyílászárókat kiemelik a homlokzati burkolatok.

Az épület íves kiugrását a nyílászáró is követi, melyet a téglaburkolat tesz egyedivé.

Ökörszem ablakok igényes kialakítása.

Homlokzati színhez igazodó, fehér nyílászárók

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A homlokzat környezetbe illeszkedő kialakítása, anyaghasználata, az építészeti megoldások összhatása a homlokzat tagolásával, kedvező színvilágával, a nyílászárók rendszerével, osztásrendjével biztosítható úgy, hogy közben az épület funkcionális használatára is tekintettel van.

Ajánlás:

A homlokzat kialakítása során törekedjünk a természetes anyagok választására, a terméskő, tégla, vakolt felületek, faburkolatok alkalmazása javasolt. A tető fedésére választhatunk beton vagy kerámia cserepet egyaránt, itt is ügyeljünk arra, hogy a homlokzati színhez passzoló, természetes árnyalatot keressünk, ugyanez vonatkozik az ereszcsatorna színének kiválasztására is. Az alacsonyabb tetőhajlású házak esetén használhatunk semleges színű bádoglemezfedést vagy akár kialakíthatunk zöldtetőt is.

A lakóépületet és az apartmanházat is világos vakolt felületekkel és látszótégla kiegészítő sávokkal tették egyedivé. További díszítés már nem is kívánkozik ezekre az épületekre.

Az üveg és a fa ízléses párosítása látható ezen a homlokzaton.

A pasztellszínű vakolt homlokzatot díszburkolatok (tégla, terméskő) teszik egyedivé.

RÉSZLETEK

A jól kitalált egyszerű, de igényesen, szépen kivitelezett részletek gazdagítják épületeinket. Egy-egy jól megválasztott anyag vagy burkolat ötletes felhasználása, egy eresz, vagy tetőcsatlakozás, párkány részlet jó minőségben elkészítve díszítőelemként is felfogható. Az apró részletek határozzák meg az épület végső karakterét, ezért figyeljünk oda a kivitelezés során mit és hogyan akarunk megmutatni egyedi elképzelésinkből a világ számára. Az épület homlokzatát kiemelheti egy jól kitalált építészeti részlet, mint például az oromzati fa díszítőelem.

Ajánlás:

Ügyeljünk arra, hogy az épület jellegének megfelelő elemeket használjunk. Ne alkalmazzunk tájidegen részleteket, ügyeljünk a mértéktartásra és az illeszkedésre itt is.

Kontytető oromzatos fa díszítéssel. Napsugármotívum a mai épületeinken is megjelenhet.

Egyedi kialakítású eresz, hangsúlyos látszófa szarufa kitámasztó párkánnyal.

Hagyomány, örökség mai építészeti megfogalmazása. A kémények is szép díszei lehetnek az épületnek.

MŰSZAKI BERENDEZÉSEK, TÁBLÁK ELHELYEZÉSE

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre.

Oldalkertre néző homlokzaton a klíma kültéri egység, illetve a parabola antenna nem zavaró utcaképi elem.

Ajánlás:

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk nem frekventált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.

Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne foltszerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményfajták, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények) elhelyezésékor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.

Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk. Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

KERÍTÉSEK

Hajdúszoboszló üdülőházas, kertvárosias településrészein változatos anyagokból készült és változatos formai kialakítású kerítésekkel találkozunk. Kedveltek a fa betétmezős és a teljesen fából készült kerítések, de vannak kovácsoltvas és modern fém betétmezős fajták is szép számmal, néhol a növényzetből kialakított sövény helyettesíti vagy egészíti ki a kerítést.

Ajánlás:

A kerítés kialakításakor használjunk az épületen is megjelenő anyagokat, színeket, így megteremthetjük a kapcsolatot közöttük harmóniát hozva létre.

A kertkapu kialakításakor alkalmazhatunk hangsúlyosabb elemeket is, de ügyeljünk arra, hogy az ne legyen hivalkodó, ízléstelen.

Ne essünk túlzásokba, ne építsünk a szükségesnél magasabb és vastagabb kerítést. A falszerű, tömör kerítések kerülendőek, melyek a teljes telket és az épületet is kirekesztik az utcaképből.

A homlokzaton és a kerítésen is megjelenő tégla összhangot teremt.

Oszlopos, lábazatos, részben áttört kerítés, mely kellő mértékben hagyja érvényesülni az épületet az utcaképben.

Zöld növényzetből kialakított sövény, mely az előkertet határolja el a járdától.

KERTEK

Ajánlás:

Az üdülőházas övezetben az épületek környezete nagyon meghatározó, az ide érkező pihheni vágyók szeretnék egy kellemes környezetben tölteni szabadságukat, az ingatlan tulajdonosoktól így ez állandó fenntartó munkát igényel. A kertvárosias, falusias településrészben tett kertekre vonatkozó ajánlások itt is érvényesek.

Az épület körüli burkolt felületeket alacsony növésű évelőkből, örökzöldekből álló növényágyásokkal lehet oldani.

Az igényesen kialakított előkert hozzájárul a pozitív utcaképhez.

UTCÁK, TEREK

közterületek településképi útmutatója

A Hajdúszoboszló üdülőházas, kertvárosias településrészeinek zöldfelületi ellátottsága jónak mondható. Az északi üdülőrész fő utcáit, mint például a Bánomkerti út, fasorok szegélyezik, kedvelt fafajták a hárs, juhar és a platán is. Az utcafrontra ültetett növényzetet körültekintően kell megtervezni és kiválasztani, kerülni kell a nagyra növő, sűrű örökzöldeket, melyek kitakarják az épületet és az utak beláthatóságát is korlátozhatják.

Vegetációs időszakban a kétoldali fasortól az épületek csak részben láthatóak. Ennek utcaképi, illetve a negatív klíma hatásokkal szembeni védelmi szerepe is jelentős, ez a karakter megőrzendő.

Focipálya a Gázláng utca végén facsoportokkal körülölelve

AJÁNLÁSOK- IDEGENFORGALMI, SPORT ÉS REKREÁCIÓS TERÜLETEK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Hajdúszoboszló idegenforgalmi, sport és rekreációs területein az új épületek létesítése, a meglevők megújítása, az előbbiekkel összefüggő környezetalakítás kiemelt fontossággal bír nem csak a településrész, hanem az egész település arculatának formálása, megítélése szempontjából. A létesítmények telepítésének, alakításának alapvető paramétereit a Helyi Építési Szabályzat határozza meg, azonban ezek a keretek még jelentős mozgásteret jelentenek az épületeket tervezők számára.

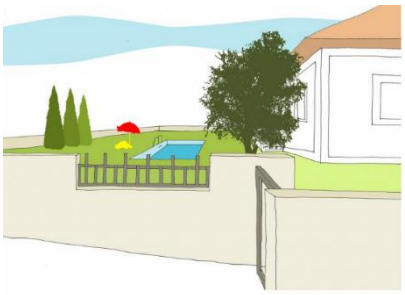

<u>Általános ajánlás:</u>

Az üdülő épületek, hotelek az egyedi arculatformálásra, karakterre törekvés tipikus területét jelentik, azonban ezek összessége ennek ellenére pozitív utca és városképet, egyfajta építészeti rendet kell eredményezzen. A kortárs építészet formavilága és anyaghasználata, a modern építészeti törekvések térnyerése teremtheti meg azt a rendező elvet és keretet, mely a településrész meghatározó épületeinek stílusát, karakterét meghatározhatja, legyen szó új épületről vagy a meglevők felújításáról. A megszülető konkrét építészeti javaslatok megszűrése, moderálása, véglegesítése érdekében javasolt a városi főépítész gesztorálásával tervtanácsot működtetni a területet érintő változtatási, fejlesztési szándékok szakmai támogatása érdekében.

TELEPÍTÉS, TEREPALAKÍTÁS

Hajdúszoboszló idegenforgalmi, sport és rekreációs területein az épületek telepítése nem egységes, funkcióhoz és telekhasználathoz igazított telepítés, épületelhelyezés jellemző. Nagyobb előkert esetén a telekhasználatban kioszk jellegű pavilonok is megjelennek.

Hajdúszoboszló idegenforgalmi, sport és rekreációs területein a terepadottságok nem indokolják a terepalakítást.

MAGASSÁG, TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Hajdúszoboszló idegenforgalmi, sport és rekreációs területein az épületek magassága, tetőformája változatos.

<u>Ajánlás:</u>

Az új épületeknek hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévő épületeknek. A túl magas, illetve túl alacsony házak nem illeszkednek az utcaképbe.
Az épületek jellemzően alacsony hajlásszögű tetővel rendelkeznek, az új épületeket is ehhez igazodva érdemes tervezni.

SZÍNEK

Az idegenforgalmi, sport és rekreációs területeken az épületek színvilága változatos.

Ajánlás:

Színválasztásnál használjunk semleges, környezethez illő színeket.

Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

KERÍTÉSEK

Az idegenforgalmi, sport és rekreációs területeken az épületek jellemzően valamilyen zöldsávval vagy közvetlenül kapcsolódnak az utcához.

Ajánlás:

A településrészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendők.

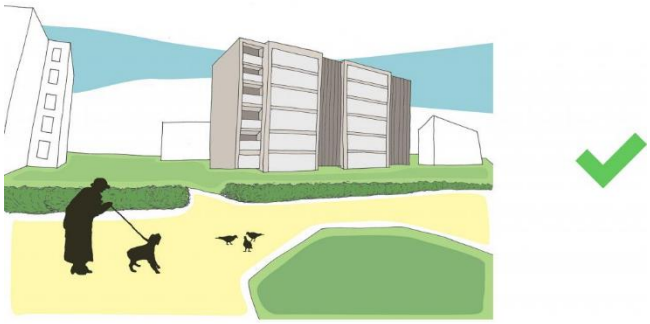

ERKÉLYEK, TORNÁCOK, LOGGIÁK

Az erkélyek, loggiák szerepe az idegenforgalmi, sport és rekreációs területeken különösen fontos szereppel bír, ezért kialakításuk minősége itt is fontos és meghatározó az utca képére. Fontos, hogy az épület egész stílusához illeszkedjenek.
A modern értelemben vett tornácok a hotelek bejáratánál jelennek meg különböző minőségben, ennek a fogadótérnek a kialakítása nagyban meghatározza az épület arculatát. Kerüljük az időszakos árnyékolási megoldásokat, mint a rikító színű napellenző vásznak vagy napernyők.

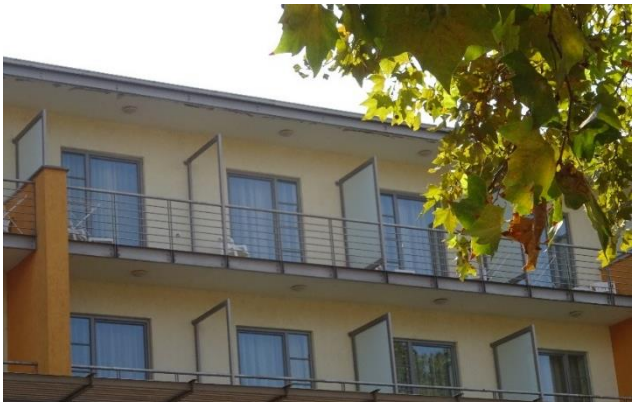

Az épület bejárata kapuszerű, hangsúlyos kerettel, acélgerendákra helyezett üveg előtetővel.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

Ajánlás:

A nyílászárók és árnyékolók színe harmonizáljon az épület homlokzatán használt színekkel. Kerüljük a nem környezethez illő, rikító színeket. Az árnyékolást javasolt rejtett árnyékolástechnikával megoldani, mely nem jelenik meg hangsúlyosan a homlokzaton.

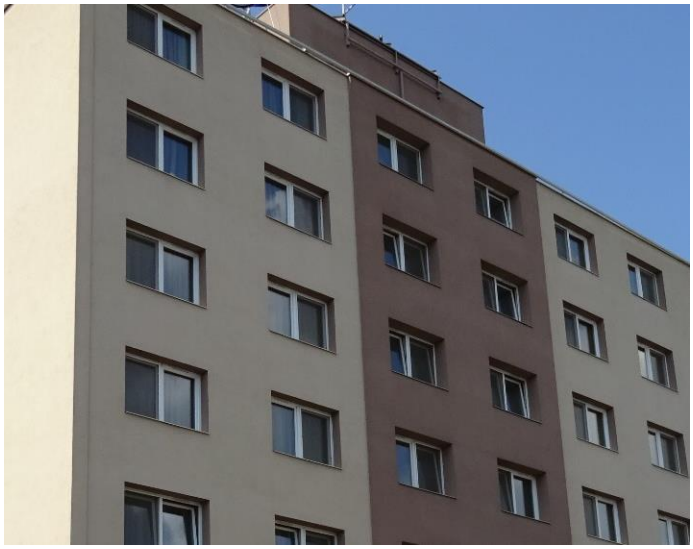

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A homlokzat környezetbe illeszkedő kialakítása, anyaghasználata, az építészeti megoldások összhatása a homlokzat tagolásával, kedvező színvilágával, a nyílászárók rendszerével, osztásrendjével biztosítható úgy, hogy közben az épület funkcionális használatára is tekintettel van.

Ajánlás:

A homlokzat kialakítása során törekedjünk a megfelelő arányok betartására, az egymáshoz illő színek és anyagok választására, a környezethez illő, nem kirívó stílus létrehozására.

Gyógyfürdő területe

A fürdő területén épült Délibáb Hotel a mai kor építészeti anyaghasználatára jellemző módon újult meg, melyen az üvegfelületek dominálnak.

Az építész itt szinte mindent a téglaépítészetre, annak különböző felületi megjelenítésére bízva ért el önálló építészeti karaktert. Az építészeti rendet a szimmetria is erősíti.

Az élményfürdő épületének homlokzata, mely hullámokat idéz, nagyméretű üvegfelületekkel.

Az Atlantis Hotel krémszínű vakolt homlokzatán az üvegmellvédű erkélyek dominálnak.

Mátyás király sétány, Sport utca területe

A tömegek megbontása, eltérő homlokzati színezése, a nyílászáró rendszerének eltérése csökkenti az épület tömeghatás érzését.

A hotelépületek homlokzatát a különböző felületek eltérő színezésével is egyedivé lehet tenni.

A földszint anyagban, színben hangsúlyosabb megjelenése és az emeleti szintek világos pasztell színárnyalata önmagában településképi illeszkedést biztosít. A vörös cserép és a barna pácolt, illetve fehér faszerkezetek ezt a hatást erősítik.

RÉSZLETEK

A jól kitalált egyszerű, de igényesen, szépen kivitelezett részletek gazdagítják épületeinket, ezek az apró részletek határozzák meg az épület végső karakterét, ezért figyeljünk oda a kivitelezés során mit és hogyan akarunk megmutatni egyedi elképzelésinkből a világ számára.

Ajánlás:

Ügyeljünk arra, hogy az épület jellegének megfelelő részleteket alkalmazzunk, figyeljünk a mértéktartásra és az illeszkedésre itt is, néha a kevesebb több.

Erkélyek sora a Béke Hotel homlokzatán, természetes farácsos árnyékolókkal.

Mozgalmas homlokzat és erkély kialakítás téglaburkolattal.

Üveg és vakolt felületek találkozása egy íves felületen.

Hotel felirat pozitív kialakítása a vakolt felülethez illő kivitelben.

MŰSZAKI BERENDEZÉSEK, TÁBLÁK ELHELYEZÉSE

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre.

Ajánlás:

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk nem frekventált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.

Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne foltszerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményfajták, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények) elhelyezésékor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.

Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk. Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

KERTEK

Az idegenforgalmi, sport és rekreációs övezetben az épületek nincsenek elhatárolva a közterülettől, ideális esetben valamilyen zöldfelülettel kapcsolódnak az utcához. Ezek az előkertként funkcionáló zöldfelületek hatással vannak az utca képére, ezért nem mindegy, milyen minőségben kerülnek kialakításra és milyen funkciók kerülnek elhelyezésre itt.

Ajánlás:

Érdemes a környezeti feltételekhez legjobban alkalmazkodó növények telepítése, melyek bírják a szárazságot és nem igényelnek állandó ápolást. A telepített növények természetes árnyékolást biztosítanak, és javítják a környezet klímáját. Javasolt olyan burkolatok alkalmazása, melyek elnyelik a nedvességet és könnyen tisztíthatóak. A bejárat közelében érdemes színesebb növényeket telepíteni, melyek vonzzák a tekintetet. A növények oldják a burkolt felületek egyhangúságát és barátságosabbá teszik a fogadóteret.

Az idegenforgalmi, sport és rekreációs övezetben nem beszélhetünk hagyományos értelemben vett kertekről, inkább funkcióhoz igazodó kertekről-udvarokról, ahol a vendégek igényeit kielégítő létesítmények, eszközök találhatóak egy zöld, parkosított környezetben. A legtöbb hotelnek van kültéri medencéje, emellett megtalálhatóak különböző sportolásra alkalmas pályák (tenisz, lábtenisz pálya, footgolf, minigolf), illetve különböző játszószerek.

Footgolf pálya és kondipark a Hungest Hotel Béke udvarán. A fák árnyékot adnak a napozóknak, a gyepfelület pozitívan javítja a levegő minőségét. Örökzöld növényekből természetes határoló sáv alakítható ki.

UTCÁK, TEREK

közterületek településképi útmutatója

Gyógyfürdő és környéke

A Hajdúszoboszló idegenforgalmi, sport és rekreációs területeinek zöldfelületi ellátottsága kiváló. Az ide érkező vendégek és a környék lakói is találhatnak maguknak kikapcsolódási, sportolási lehetőséget. A József Attila utca-Debreceni út kereszteződésében található a város emblematikus tere a harangházzal és a szökőkúttal. A fürdő bejárata előtti Szent István parkot modern utcabútorok, zöld gyep és színes virágkiültetések teszik még vonzóbbá.

A gyógyfürdő bejárata előtti tér a harangházzal és a szökőkúttal

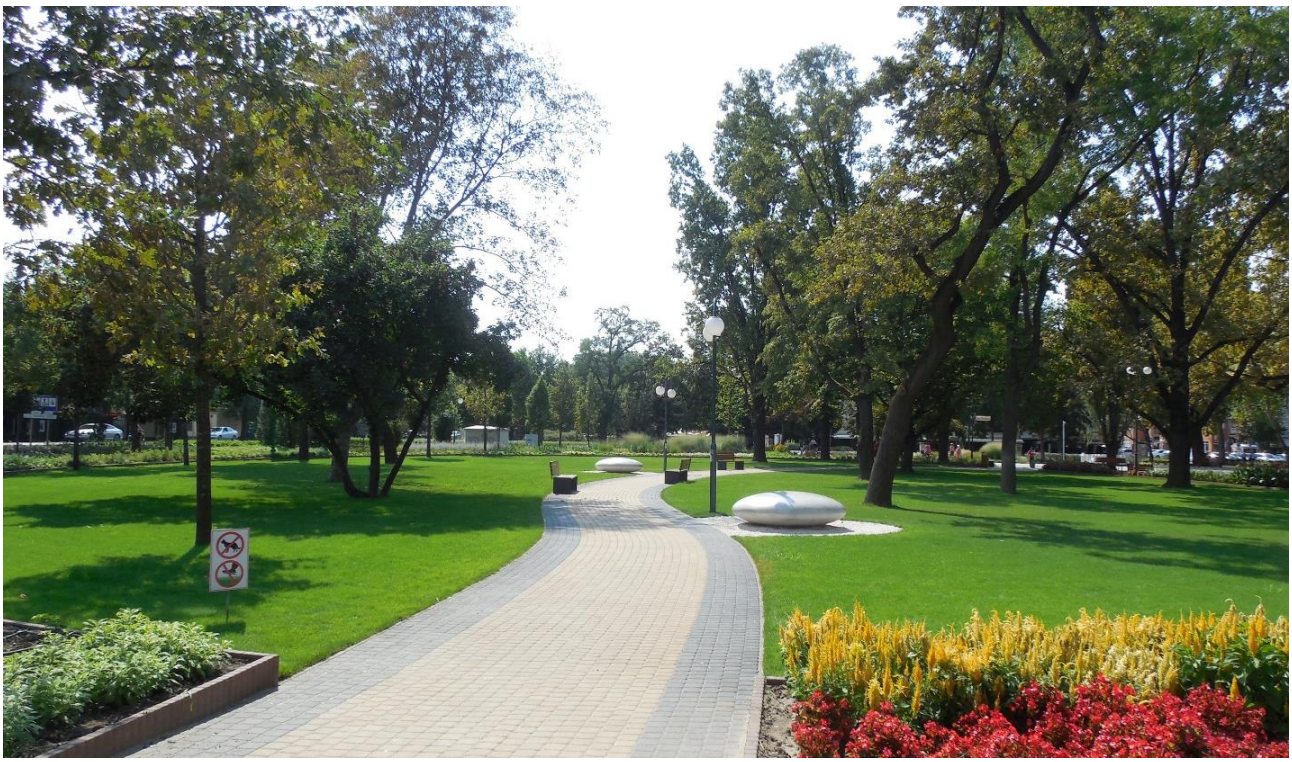

A fürdő bejárata előtti parkon íves, térkővel burkolt sétány vezet keresztül. A park különleges elemei a modern utcabútorok és az ülőkövek, melyeknek a zöld gyep, a szoliter fák és színes virágkiültetések biztosítanak szép környezetet.

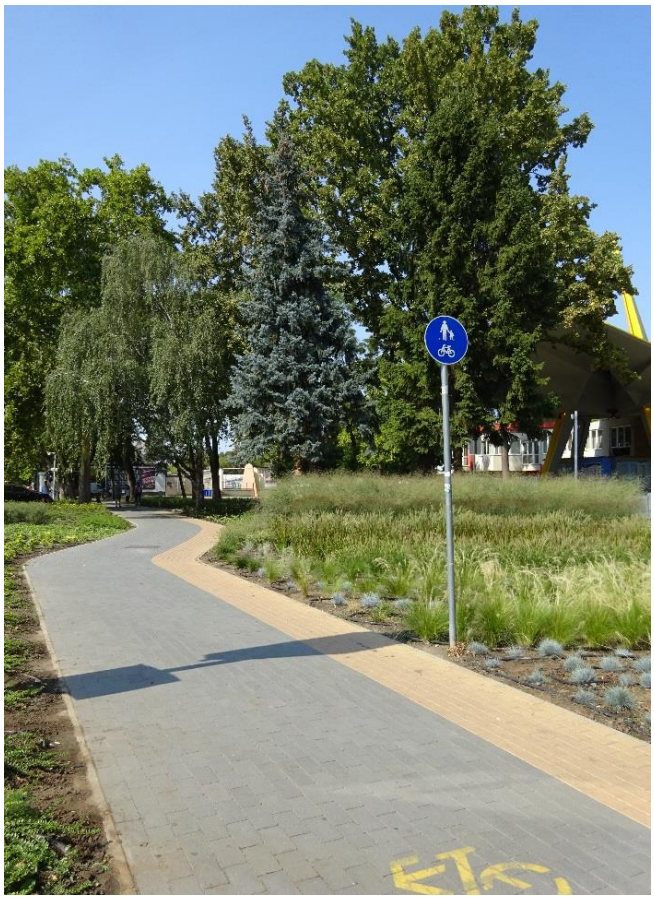

Az utcák rendezettek, az utak zöldsávval, fasorral szegélyezettek, a fő útvonalakon kerékpárút is kialakításra került (József Attila utca., Debreceni út). A különböző építészeti karakterű hotelek és a különféle kirakodó, árusító helyek, vendéglátó egységek teraszai vegyes utcaképet eredményeznek. A rendezett utcakép megteremtéséhez egységes megjelenésű pavilonok kihelyezése javasolt. Ennek településképi lehetőségeit közterület alakítási terv készítésével javasolt vizsgálni és megállapítani. Mintaként szolgálhatnak ehhez az élményfürdő bejárata előtt kihelyezett pavilonok, melyek megfelelő környezetet biztosítanak az árusoknak és a vásárlóknak egyaránt.

A József Attila utcát platánfák szegélyezik, melyek javítják a levegő minőségét és az utcaképre is pozitívan hatnak.

Mátyás király sétány

A Mátyás király sétányt fasor kíséri, ahol időszakos növényekkel beültetett fa virágládák is színesítik a közteret. A burkolt felületek túlsúlyát további faültetéssel, gyepesítéssel lehetne ellensúlyozni.

Egyéb közterületek, játszóterek

A zöldfelületek mellett modern játszótér is fogadja a legkisebbeket drótkötélpályával, csúzdával, hintával, különféle mászókákkal.

Skatepark a Böszörményi utca, Szent Erzsébet utca sarkán.

Kondipark és focipálya a Sport utcán.

AJÁNLÁSOK- ZÁRTKERTI ÉS EGYÉB KERTES TERÜLETEK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

A zártkerti és egyéb kertes területeken, melyek jelenleg átépülés alatt vannak, nagyon fontos bizonyos irányelvek meghatározása az újonnan épülő, illetve átépülő házakra vonatkozóan, így a kialakulóban lévő utcák egységes arculattal jöhetnek létre.

Általános ajánlás:

Hajdúszoboszló zártkerti és egyéb kertes területein is fontos a harmonikus utcakép, kialakítása, fejlesztése. Ezek a területek arculatukat tekintve a kertvárosias, falusias településrészekkel mutatnak hasonló karaktert, ezért az erre a településrészre vonatkozó építészeti javaslatokat nem különítjük el a kertvárosias, faluisas lakóterületi településrész ajánlásaitól, az ott közölt iránymutatások itt is érvényesek, ha valóban lakás építésére van lehetőség. Gazdasági funkciójú épületek esetén ne akarjunk lekicsinyített családi házat építeni. Egyszerű tömegű, funkcionálisan használható, a kertségi növényzet által részben takart épület kialakítás javasolt.

Főleg gazdasági épületek épülnek, melyek a kertség zöld, gyümölcsös és egyéb növényzet részbeni takarásában jelennek meg a településrész utcaképében.

AJÁNLÁSOK- IPARI, GAZDASÁGI TERÜLETEK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

TELEPÍTÉS

Ajánlás:

Ipari-gazdasági tevékenységet lakóterületen csak kivételes esetben, alapvetően a lakosság alapfokú ellátása céljából végezzünk. A tevékenység fajtája ne okozza a szomszédok zavarását, legyen alkalmas a lakóterületi együttélés normáinak betartására. Problémás tevékenység (zajos, bűzös, jelentős ügyfélforgalommal jár stb.) nem alkalmas lakókörnyezeti integrálásra és helye a település erre a célra kijelölt egyéb övezeteiben van (Ipari Park).

Az ipari, gazdasági létesítmények telepítésekor nehéz az igazodásról beszélni, mivel sokszor önálló objektumokként jelennek meg a tájban. Amennyiben belterületi közút menti területen kerülnek kialakításra ezek a létesítmények (Kabai út, Angyalházi út, Szováti út), az épület homlokzatának kialakításakor a településképi elvárásokat is érvényre kell jutttatni.

TEREPALAKÍTÁS, TÁJBA ILLESZTÉS

Ajánlás:

Az építmények elhelyezéséhez szükséges terepalakítás során igyekezzünk a földmunkákat minimalizálni, kerüljük a talaj felesleges bolygatását, amennyiben a területen már meglévő növényállomány található, törekedjünk annak megóvására, hiszen egy beállt növényzet kialakulásához hosszú évekre van szükség. Az épület tervezésekor igyekezzünk az épületet minél inkább tájba illeszteni, kerüljük a hatalmas, környezetéből túlzottan kiugró épülettömegek alkalmazását, a nagy magasságokat.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

Ajánlás:

Az ipari, gazdasági építmények általában nagy felülettel/tömeggel jelennek meg a tájban, ezért nem mindegy, milyen anyagokat és színeket használunk. Az épületek színének megválasztásakor járjunk el körültekintően, válasszunk világos árnyalatokat, ezzel is segítve a környezethez való illeszkedést.

Modern formavilág, nagy üvegfelületekkel

Világos és sötét színek kontrasztja a homlokzaton

Egyszerű vakolt felület, faborítású oromzattal.

Terméskő megjelenése a homlokzaton és a kerítésen.

KERÍTÉSEK

Ajánlás:

Az ipari, gazdasági épületek elkerítésekor is válasszunk kevésbé tömör, átlátható megoldásokat, színben használjunk az épület homlokzatával harmonizáló, kevésbé hivalkodó árnyalatokat. Jó megoldás lehet a növényzetből kialakított kerítés is.

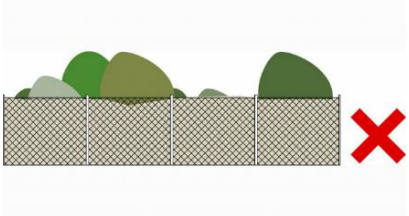

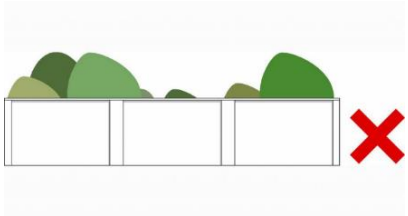

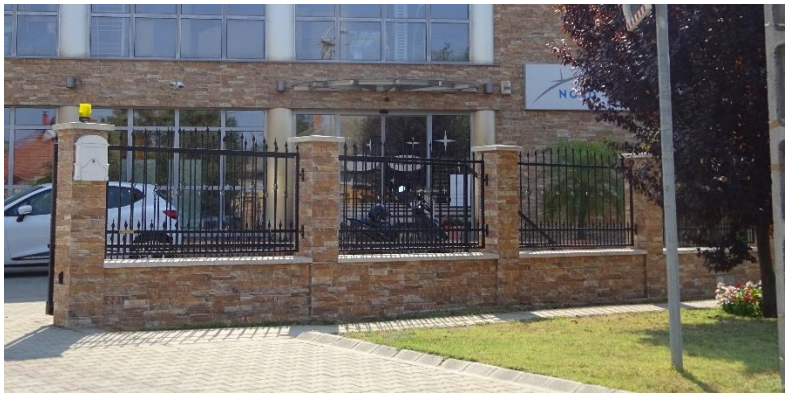

KÖRNYEZETALAKÍTÁS

Ajánlás:

Az épületek mellett fordítsunk időt és energiát az épület környezetének megtervezésére is, kérjük szakember segítségét ebben. A parkos, zöld környezet többféle funkciót is betölt, egyrészt esztétikailag javítja a környezet minőségét, megtöri az épületek monotonitását, feloldja a burkolt felületek egyhangúságát, másrészt mikroklimatikus hatásai révén javítja a levegő minőségét.

Amennyiben az ipari, gazdasági tevékenység zavaró hatású a környezetére nézve (zaj, légszennyezés, bűz), gondoskodjunk megfelelő védősáv/védőfasor kialakításáról, az objektum takarásáról. A védősáv tervezése során felmerülő fontos szempontok: a védősáv szélessége, a védősávot alkotó növényfajok összetétele, növények tűrőképessége, ültetési távolság stb.

A növényfajokat a helyi adottságoknak megfelelően válasszuk ki, a talaj minősége, a terület fekvése, benapozottsága, a növény szárazságtűrő képessége is fontos szempont. Érdemes az ipari, gazdasági létesítmények fogadó részét, a bejárat környékét hangsúlyozni színes növénykiültetésekkel, ezek vonzzák a tekintetet, és pozitív benyomást keltenek.

Gondoskodni kell a növények megfelelő vízellátásáról, különösen, ahol nagy felület burkolt, így fokozott a hőfelvétel, hőleadás mértéke és kevés a növény ültetőközege. A zöldfelületek vízellátása megoldható telepített öntözőrendszerrel, csöpögtető berendezésekkel vagy hagyományos módon kézi öntözéssel is. Az ablakokba kihelyezett virágládák szintén növelhetik az épület esztétikai értékét, otthonosabbá, barátságosabbá téve a környezetet.

A telephelyek arculatát igen gyakran nem a főépület építészeti gazdagsága, hanem az utca felől domináló egyszerűbb építészeti eszközök igényessége határozza meg. Fordítsunk kiemelt figyelmet az utcafronti kerítés, ipari és személybejárati kapu és porta, a látható műtárgyak, mérnöki létesítmények, a reklámok, reklámfeliratok elhelyezésére, kialakítására.
Fontos a telep fogadó övezetének kialakítása igényes térburkolatokkal, szükség szerint padokkal, utcabútorokkal, zöldfelületekkel, reklámként is értelmezhető zászlórudakkal.

AJÁNLÁSOK- BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK BEÉKELŐDŐ HÉTVÉGIHÁZAS ÉS EGYÉB TERÜLETEKKEL

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

A beépítésre nem szánt területeken belül kiemelt figyelmet érdemelnek a nemzeti parki és a Natura 2000-es területek, ezek közül is a település lakóterületeit közvetlenül érintő Hajdúszoboszlói szikes gyepek kiemelt természetmegőrzésű terület.
Az elsődleges célkitűzés ebben az esetben a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és jelölőfaj (ürge) megőrzése. Ennek elérése érdekében felügyelni kell a beépítési, művelési szándékot, és csak az élőhely szempontjából elfogadható, fenntartható művelési módokat szabad engedélyezni.
Kiemelt figyelmet érdemelnek a Hajdúszoboszlóhoz köthető vizes élőhelyek is (halastavak, Kösely, Keleti-főcsatorna), melyek számos ritka és védett, honos vagy átvonuló madárfajnak szolgálnak élőhelyül, pihenőhelyül.
Törekedni kell a tájkarakter megőrzésére, a növény-, és állatvilág védelmére, zavarásának, megváltoztatásának elkerülésére. Táj, illetve természetvédelemmel érintett területeken a védett terület kezelési terve szerint, az abban foglaltakat betartva őrizhetjük meg a tájkaraktert.
A védett és veszélyeztetett élőhelyterületek esetében különösen fontos feladat az inváziós növényfajok monitorozása, és az invazív fajokkkal érintett területek kezelése.

A külterület tájvédelemmel érintett területein, egyéb településrészein – szántó, gyümölcsös, erdőművelésű területek - a beépítésre nem szánt jelleg dominál. Ezt a beékelődő ipari és mezőgazdasági üzemi területek bontják meg. A beépítésre nem szánt jelleg megtartása érdekében építési beavatkozások esetén a tájba illesztés, tájkarakter megóvása az elsődleges szempont. Ez a zöldterületek elsődlegességét jelenti az épített környezet elemeivel (épületeivel, műtárgyaival) szemben. A tájba illesztés ezért a nem védett területeken is elsődleges szempont. Ebbe beletartoznak az ott elhelyezhető tanyák, állattartó épületek tájba illesztési feladatai is. Kerítések szükségessége esetén természetes, lehetőleg faanyagú megoldások a kedvezőek, fonott vagy egyéb természetes anyagú, illetve fa betétmezőkkel. A tájvédelemmel érintett területeken nem javasolt hírközlési és egyéb torony jellegű építmény elhelyezése, de a felszín feletti tartóoszlopokon vezetett elektromos hálózat sem. Az épületek, telepek éjszakai megvilágítása a talaj felé irányuljon a fényszennyezést mérsékelve.

Tanyák, majorok építésére vonatkozó ajánlások:

Telepítés

> Tanyák, majorok építésénél biztosítani kell a tájba illesztést megfelelő, lehetőleg pavilonos (nem tömbösített) telepítési koncepcióval, természetes tájba illő anyaghasználattal, egyszerű építészeti tömegformálással, magastetős kialakítással, a területen jellemző természetes anyagú fedési móddal.

Minden telephelyen szükség van iroda épületrészre, fizikai dolgozókat kiszolgáló szociális helyiségekre, melyek a telephely az épületek arculatformálásánál kedvezőbb, igényesebb kialakítással készülhetnek. Előbbiek miatt ezek a funkciók kívánkoznak a tömbösített, vagy pavilonosan megfogalmazott épületállományunk utcafronti településképet is érintő részére. Az iroda-szociális épületrész akár teljesen takarhatja az egyszerűbb karakterű műhely épületszárnyat. A több kisebb épület rendezett egysége harmonikusabb, kellemesebb képet mutat, mint az egy nagy, túl hosszú, vagy túl nagy épület. Az egyes épületek, melléképületek egymáshoz való illesztése nem javasolt.

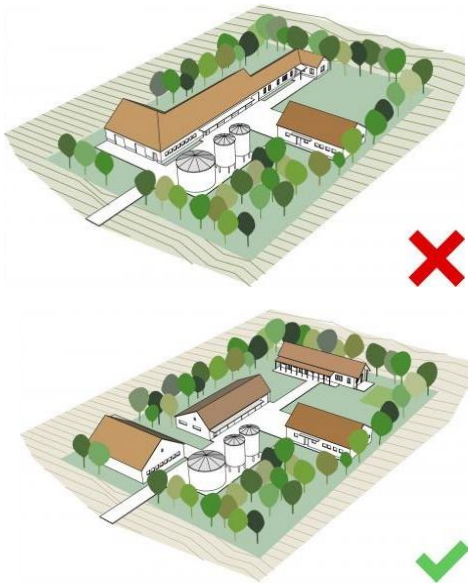

Tetőforma

Ajánlás:

A telephelyen belüli épületek lehetőleg egységes tető kialakítással készüljenek. A főépület tetőgerinc iránya lehetőség szerint kövesse a környező telepítésre jellemző irányú elhelyezést.
Hasonló tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt összkép jön létre. Eltérő hajlásszögű vagy kialakítású tetők alkalmazása megzavarja a látványt.

Tetőhajlásszög

Ajánlás:

A településrészen a meglévőkhöz hasonló tetőhajlásszögű, magastetős új épületek tervezése javasolt. A 35-45° közötti hajlásszög illeszkedik a településrész képébe leginkább.

Jelentősen eltérő hajlásszög alkalmazásakor az utcakép, ill. a telephely képe nem egységes. Magastetős épületek közé kevésbé illik az alacsony hajlásszögű, vagy lapostető. Ugyanez fordítva is igaz.

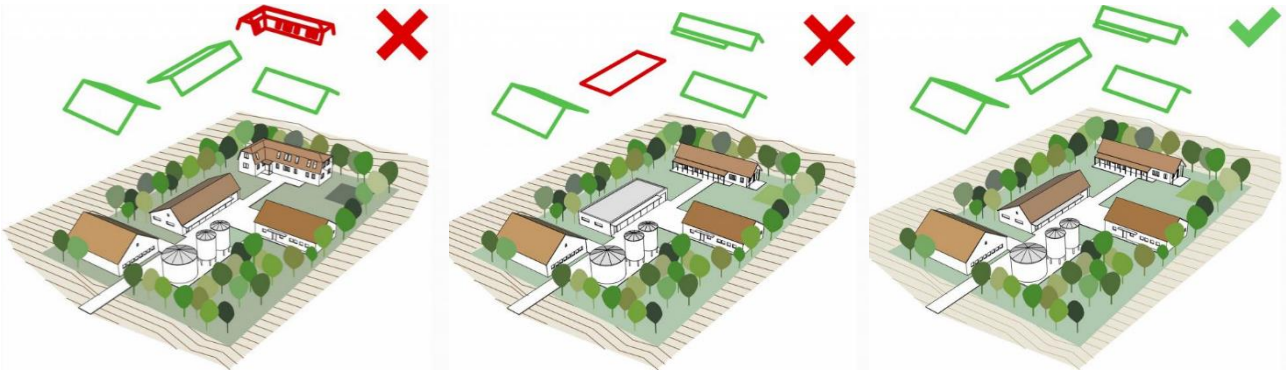

Beékelődő hétvégiházas üdülőterületek

A beépítésre nem szánt területekbe ékelődve, a Keleti-főcsatorna mentén hétvégiházas területek alakultak ki, a Nádudvar felé vezető 3406-os úttól északra, és a Kaba felé vezető 4-es főúttól északra és délre. A csatorna mellett földúton lehet végighaladni, az út egyik oldalán az épületeket találjuk, a másik oldalán pedig a vízhez levezető ösvényeket és stégeket. A hétvégiházas területekre jelenleg semmiféle építési szabályozás nincs, a HÉSZ nem vonatkozik erre a területre. Az ingatlanok a töltésen, egy rézsűs területen vannak kialakítva. Az épületek mérete, kialakítása változatos, tájbaillesztésük sok esetben nem valósul meg.

A Keleti-főcsatorna menti hétvégiházas területeken is fontos lenne az illeszkedésre való törekvés, az egységes arculatú partmenti sáv kialakítása, ahol a természetet tiszteletben tartva lehet folytatni a szabadidős tevékenységeket.

A homlokzat és a kerítés esetében is természetes anyagok alkalmazása ajánlott, kerüljük a rikító színeket, tájidegen anyagokat, melyek nem illenek a környezethez.

A meglevő épületek felújításakor a tájba illesztés irányába ható megoldásokat kell előnyben részesíteni tégla, fa, égetett agyagcserép felhasználásával.

Egyedi azonosítótábla a Keleti-főcsatorna mentén lévő házon.

A Keleti-főcsatona menti természeti területeken védett madarak is élnek (pl.búbos banka). Emberi tevékenységet csak a természeti értékek tiszteletben tartásával szabad végezni.

JÓ PÉLDÁK – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Enyhe hajlásszögű családi ház. A homlokzat világos színe harmonizál a sötétebb árnyalatú tetőcseréppel és a nyílászárókkal. A homlokzaton használt lábazati terméskő burkolat visszaköszön a kerítésen is, ahol a tömör kerítés elemeket fa betétmezőkkel egészítették ki. A kert kialakítása szintén jó példaként szolgál, a térkővel burkolt felületek mellett igényes kialakítású virágágyás található.

Megfelelő arányok, egymással harmonizáló színek és anyagok alkalmazása jellemzi a fotókon látható modern stílusú házakat. A kerítések megfelelő mértékben engedik láttatni a kertet.

Földszintes családi ház a kertváros peremén. Visszafogott színhasználat jellemzi, a téglavörös tetőcseréphez fehérre vakolt homlokzat tartozik. Az előkert láthatósága az áttört kerítésnek köszönhetően megvalósul.

Kétszintes családi ház a kertvárosias, falusias településrészen. Az épület homlokzatán a világos színek dominálnak sötétebb tetőcseréppel és sötét nyílászárókkal. A kerítésen ugyanez a kontraszt figyelhető meg, a kerítés oszlopok világosak, a betétmezők sötét árnyalatúak. A vakolt felületeket terméskővel tették egyedibbé.

Kortárs anyaghasználatú, enyhe hajlásszögű épület, melynek arculatán a fehér vakolt felületek és a sötét nyílászárók, illetve tetőcserép kontrasztja, ami meghatározó. A kerítés az épülethez hasonlóan a modern irányvonalat követi, fém betétmezőkkel.

Kétszintes, nyeregtetős ház, az oromzaton látszó szarufa alátámasztású előtetővel, faoszlopos oldalbejárattal. Visszafogott szín és anyaghasználat jellemzi az épületet. Az oszlopos lábazatos fa lécbetétes kerítés megfelelő mértékben hagyja látni a kertet és az épületet.

Sátortetős ház felújításának előremutató példája ez az épület. A homlokzat semleges színárnyalata jól harmonizál a sötétebb színű tetőcseréppel és a nyílászárókkal. A kerítés bár nem lett felújítva, de színében ez is illeszkedik az épülethez, az áttört jellege szerencsés, látni engedi a homlokzat teljességét és az előkertet is.

Szintén egy jó példát láthatunk a sátortetős kockaház sikeres felújítására. Visszafogott színhasználat és az egyszerűség jellemzik az épületet. A kerítés anyaghasználata és színvilága illeszkedik az épülethez és megfelel a TAK iránymutatásainak.

Változatos anyaghasználat jellemző ezen a modern kialakítású társasházon, ahol a homlokzaton markáns a tégla megjelenése, emellett a fémlemez és az üveg dominál az erkélyen, a vakolt felületek mellett.

Kortárs építészet jó példája ez a társasházi épület, mely kontrasztos színeivel és tömegformálásával válik egyedivé. A kerítés kellő mértékben engedi láttatni az épületet és az előkertet.

A városi temetőben található a kortárs megfogalmazású ravatalozó épülete. A bejárattól az épületig vezető gyalogösvényt díszes növénysáv kíséri. A tetőszekezete különleges, kétszintes cserépfedésssel, középen egy égbe törő, toronyszerű üvegezett bevilágítóval.
A földszinten íves boltozatú árkád fut körbe üvegablakokkal. Az épületet és az oda vezető mellvéddel kísért lépcsőt összeköti egy kapuszerű elem. Funkció és forma egysége, mely kivetül a homlokzatra is.

A Görög katolikus templomot, mely egyben Hajdúszoboszló legifjabb temploma 1994-ben építette a városi görög katolikus közösség. A tervező Lengyel István, aki az építkezésnél a modern alapanyagokat és a bizánci építészeti jegyeket együttesen alkalmazta. Ez által új épített öröksége lett Hajdúszoboszlónak, melyben egyesül a modern építészet és az ókori művészet.

A városközpontban található Kulturális Központ több szempontból is jó példaként szolgálhat. A modern építészeti karakter jegyei, mint az épület homlokzatának anyaghasználata és visszafogott színhasználata (szürke árnyalatai), az épület tömegének változatossága és mozgalmassága, a nagyméretű üvegfelületek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy ez az épület a városközpont egyik meghatározó eleme legyen városképi szempontból is. Külön említést érdemel az épület környezetének kialakítása, ahol a zöldfelületek és a burkolt felületek aránya kedvező. A teret utcabútorok, dézsás növények és képzőművészeti alkotások, szökőkutak is színesítik.

Az üdülőházas övezetben található ez az organikus elemeket alkalmazó apartmanház. A cserépfedésű tetőszerkezetet faragott faoszlopok támasztják alá, ezzel kialakítva az épület körül végigfutó tornácot. A homlokzaton megjelenő aszimmetrikus ablakok még különlegesebbé és karaktererssé teszik az épületet. A kertben használt burkoló anyagok (terméskő, kulé kavics) és a fából készült deszkakerírtés tökéletesen illeszkednek az épület stílusához, erősítik az autentikus hangulatot.
Az épület környezete is példás, a zöld gyep mellett platánfákat találunk az előkertben.

Az üdülőházas településrészen található ez az apartmanház együttes. Az épületre és a kert kialakítására minden részletében az igényesség és a harmónia jellemző. A homlokzaton a világos barna föld színek dominálnak, díszítő elemként a bontott tégla jelenik meg. A tetőforma különleges, nem jellemző a környékre, de ez a fajta egyediség ebben a településrészben megengedhető. A kerítés kialakítása megfelel a TAK elvárásainak, kellő mértékben engedi láttatni a kertet, a homlokzaton megjelenő bontott téglát használták a kerítés oszlopok és a lábazat burkolásához is, ehhez szürke, porfestett, kovácsoltvas betétmezők társulnak.

A sikeresen felújított Délibáb Hotel világos árnyalatú színezést kapott és az új homlokzaton az üvegfelület dominál a korábbi fa felületek helyett.

Izgalmas formák és élénk, de nem rikító színek jellemzik a Hunguest Hotel Aquasol épületét. Anyaghasználatban kedvelt a fém és az üveg együttes alkalmazása, mely mai modern arculatot eredményez, ezzel karakteres elemévé válva a Fürdő utcának.

Macskalépcsős oromzati fal vakolatdíszítéssel.

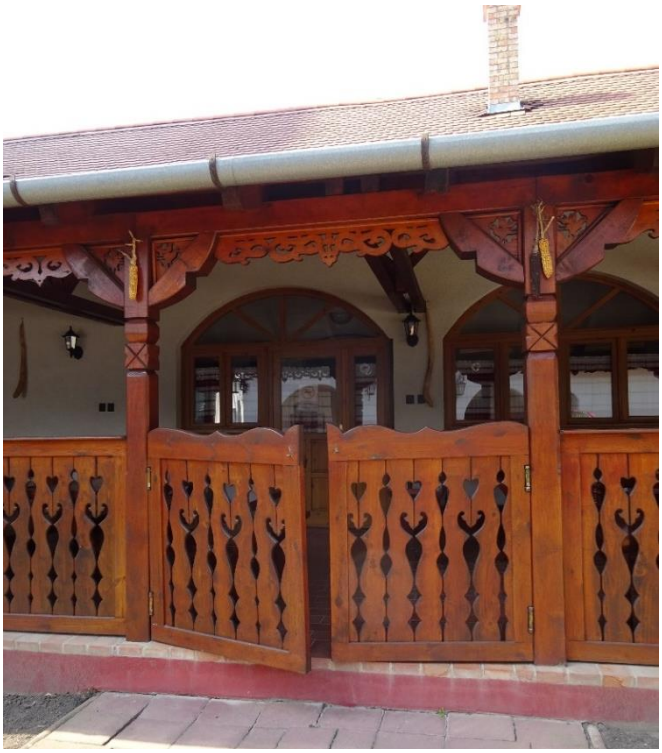

Egyedi motívumokkal díszített, kézzel faragott tornác a Csanády-háznál.

Az árusító standokat lefedő, fából készült tetőszerkezet szép építészeti részlete a városközpontban található piaccsarnoknak.

JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A település arculatának kialakításában nagy szerepe van az utcák megjelenésének, küllemének is. Az utcaképet nagymértékben meghatározza a hirdetőtáblák, reklámfelületek megjelenésének módja. Ezeknek a tábláknak a célja elsősorban a figyelemfelkeltés, ezért sokszor élénk színekkel vagy túlzottan nagy méretű táblák kihelyezésével próbálják ezt elérni. Az információ közlését kreatív módon, a környezethez jobban illeszkedve is megtehetjük.

A település központi részein a reklámhordozók kihelyezésekor törekedjünk arra, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, színeihez. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat.

Az egységesen megtervezett tájékoztató táblák a település arculatának pozitív megjelenését segítik. Az egyedien kialakított, pédául faragott, fa oszlopokon álló hirdetőtáblák, üdvözlőtáblák gazdagítják a településképet. A következőkben néhány pozitív példát mutatunk be az épület homlokzatán megjelenő feliratokra, reklámokra, cégérekre, melyek színben, betűtípusban, anyaghasználatban illeszkednek az adott épület homlokzatához, stílusához, illetve az adott városrész karakteréhez.

FOGORVOSI
RENDELŐ

Tűsarok szépségműhely
Bíró
Katalin
fodrász
06 70/3140758
Nyitva tartás
Hétfőn 8-12
Többi napon
telefonos
egyeztetés
alapján

Imola & Andrea
APARTMAN

Könyvesbolt

ÖNKISZOLGÁLÓ
AUTÓMOSÓ

Apartman

Egyedi kialakítású cégérek, reklámtáblák, melyek megfelelően illeszkednek az épületek homlokzatához.

Az igényes, rendezett utcaképhez hozzátartozik az is, hogy hogyan jelennek meg a különböző feliratok, jelzések az épületek homlokzatán. A feliratok megtervezésekor törekedjünk a homlokzat színével harmonizáló betűszín választásra. A felirat stílusa, betűtípusa, sajátos kialakítása figyelemfelkeltő, magára vonzza a tekintetet.

Az egyedi készítésű utcanévtáblák szintén gazdagítják az adott utca arculatát és az ott lakók egyfajta önkifejezési eszközeként is megnyilvánulnak. Nem javasoljuk azonban a rikító, színében, anyagában és formájában nem odaillő táblák használatát. Ajánlott a természetes alapanyagokból készült, az épület homlokzatával harmonizáló táblák kihelyezése.

Kovácsoltvas lámpatest és falidísz

Árusító pavilon a fürdő bejárata előtt

Nádfedeles kerti kút

Faragott oszlopokon álló harangtorony a városi temetőben.

Faragott motívumokkal díszített kerti filagória

IMPRESSZUM

HAJDÚSZOBOSZLÓ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Hajdúszoboszló honlapcíme: www.hajduszoboszlo.hu, /http://www.hajduszoboszlo.eu

Hajdúszoboszló email címe: polgmhiv@hajduszob.hu

Hajdúszoboszló postai címe: 4200 Hajdúszoboszló, Hősök tere 1.

Telefon: +36 52 557 300

Polgármester: Dr. Sóvágó László

Polgármester email címe: polgmhiv@hajduszob.hu

Főpítész: Tokai-Kiss Gábor

Főépítész email címe: tokai.g@netform.hu

megbízásából a kézikönyvet készítette:

Art Vital Tervező, Építő és Kereskedelmi Kft. 4400 Nyíregyháza, Selyem u. 21.

SZERKESZTETTE: Vasenszki-Végh Csilla

SZÖVEG: Végh József, Vasenszki-Végh Csilla

FOTÓ: Vasenszki-Végh Csilla, Végh Csongor

GRAFIKAI TERVEZÉS: Vasenszki-Végh Csilla, Lechner Tudásközpont mintasablonjának felhasználásával

TÉRKÉP: Hegedűs Zsolt

Hajdúszoboszló, 2019.

Felhasznált források:

Építészeti útmutató ábrái: Lechner Tudásközpont

Magyarszéphely településképi arculati mintakézikönyv

Adatszolgáltatás (HNPI)

http://www.hajduszoboszlo.eu/Hszob/CPage.aspx?key=490)

http://www.hajduszoboszlo.eu/Hszob/webdocs/Files/Portal/Hajduszoboszlo_LA21_egyeztetesi_valtozat.pdf

http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egyseg/kornyezeti-neveles/252/urge-koltot-tollarol

http://www.hnp.hu/uploads/files/termeszetvedelem/natura2000/HUHN20069_hajduszoboszl%C3%B3i_gyepek.pdf

http://www.magyarkurir.hu/hirek/zarandokhazat-adtak-at-hajduszoboszlon/

http://www.szoboszlokepeskonyve.hu

http://www.takarnet.hu/pls/tknet/hivatalok_p.kozseg_adat?kozsegkod=2290

https://hajduszoboszlo.hu/programok/csanady-haz

https://hajduszoboszlo.hu/programok/gazdahaz

https://hajduszoboszlo.hu/programok/gorog-katolikus-templom

https://hajduszoboszlo.hu/programok/szent-laszlo-romai-katolikus-templom

https://hajduszoboszlo.hu/tengerparti-elmenyek-itthon

https://static.regon.hu/ma/2018/06/hajduszoboszlo_hotel_silver5.jpg

https://www.hajduszoboszlo.eu/Hszob/webdocs/Files/PortalDocMix/mxnufdho.n4x_Megalapozo_vizsgalatok_Hajduszoboszlo_2015_05_ed.pdf

https://www.hunguesthotels.hu/hu/hotel/hajduszoboszlo/hunguest_hotel_beke/wellness/frissito_programok_footgolf_kondipark/

https://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2018.pdf

www.muemlekem.hu